

הראל חברה לביטוח בע"מ

**דוח ביניים ליום
31 במרץ 2018**

תוכן העניינים

עמוד	תמצית דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרץ 2018
1-1	דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה ליום 31 במרץ 2018 :
2-1	דוח סקירה
	תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 31 במרץ 2018 (בלתי מבוקרים):
2-3	תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים
2-5	תמצית דוחות על הרווח וההפסד ביניים מאוחדים
2-6	תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל ביניים מאוחדים
2-7	תמצית דוחות ביניים על השינויים בהון מאוחדים
2-9	תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי מזומנים
2-12	באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים
2-59	נספחים לתמצית דוחות ביניים מאוחדים:
	נספח א' – נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")
	נספח ב' – פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח

דוח הדירקטוריון

הראל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון

לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2018

דוח הדירקטוריון לשלושת החודשים שהסתיימו ב- 31 במרץ 2018 ("תקופת הדוח"), מבטא את השינויים העיקריים במצב עסקי הראל חברה לביטוח בע"מ ("הראל ביטוח" או "החברה") בתקופה זו, והוא נערך בהתחשב בכך שבידי הקורא גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2017, אשר פורסם ביום 26 במרץ 2018 ("הדוח התקופתי").

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים.

1 תיאור החברה

1.1 כללי

הראל ביטוח הינה חברה פרטית, בשליטה מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות"). הראל השקעות הינה חברה ציבורית, שמנייתה נסחרת בבורסה לניירות ערך בתל אביב, החל משנת 1982. פעילותה של הראל השקעות, באמצעות חברות שבשליטתה, בשוק הביטוח והחיסכון ארוך הטווח וכן בשירותים הפיננסיים ושוק ההון (להלן ביחד: "הקבוצה").

פעילות הביטוח נעשית ע"י החברה עצמה ובאמצעות אי.אם.אי - עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ (בשליטה מלאה) ("EMI").

הפעילות בתחום החיסכון ארוך הטווח נעשית הן באמצעות החברה והן באמצעות חברות בנות, שהינן חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, כדלקמן:

- (1) הראל פנסיה וגמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("הראל פנסיה וגמל"), שהינה חברה מנהלת של קרנות פנסיה וקופות גמל.
- (2) קרן החיסכון לצבא הקבע – חברה לניהול קופות גמל בע"מ (בשליטה מלאה) ("קחצ"ק").
- (3) לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ (בשליטה בשיעור 79%), המנהלת קרן פנסיה ותיקה ("לעתיד").

1.2 בעלי המניות בחברה

בעלי המניות העיקריים בהראל השקעות הינם משפחת המבורגר- יאיר המבורגר, גדעון המבורגר ונורית מנור (בסעיף זה: "בעלי המניות") מחזיקים בכ- 49.7% מזכויות ההצבעה בהראל השקעות ובכ- 49.48% מהון המניות המונפק של הראל השקעות.

ההחזקה של בעלי המניות בהראל השקעות הינה בעיקר באמצעות ג.י.ן ייעוץ כלכלי וניהול השקעות 2017 שותפות מוגבלת בשליטתם ובעלותם המלאה של בעלי המניות, בה הם מחזיקים כשותפים מוגבלים, באמצעות חברות פרטיות בבעלותם המלאה ("השותפות ג.י.ן") וכן מחזיקים בשותף הכללי בשותפות ג.י.ן.

2 מצב כספי ותוצאות הפעולות, הון עצמי ותזרים המזומנים

2.1 שינויים מהותיים בעסקי החברה בתקופת הדוח

- 2.1.1 דירוג מעלות
- לעניין אשרור דירוג מעלות לחברה והעלאת תחזית הדירוג לחיובית בעקבות קביעת כרית ביטחון בניהול הון - ראה באור 6ג' בדוחות הכספיים.
- 2.1.2 הנפקת אגרות חוב
- לעניין הנפקה של סדרות אגרות חוב ידי ו-טו' של הראל ביטוח מימון והנפקות בע"מ ("הראל הנפקות") - ראה באור 6ג' בדוחות הכספיים.
- 2.1.3 חלוקת דיבידנד
- לעניין החלטה מיום 26 במרץ 2018 בדבר חלוקת דיבידנד - ראה באור 9 בדוחות הכספיים.
- 2.1.4 ביטוח סיעוד קבוצתי
- לעניין ביטוח בפוליסת הסיעוד הקבוצתית לחברי קופת חולים כללית - ראה סעיף 2.6.4 להלן.

2.2 שינויים מהותיים בעסקי החברה לאחר תקופת הדוח

פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ב') של הראל הנפקות

בכוונת הראל הנפקות, שהינה חברה בת חד - תכליתית (SPC) של החברה, לבצע ביום 13 ביוני 2018 פדיון מוקדם מלא לאגרות החוב (סדרה ב') שהונפקו על ידה, וזאת בהתאם לדיווח מיידי שפרסמה הראל הנפקות ביום 27 במאי 2018.

2.3 התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

2.3.1 כללי

הנתונים לגבי הכלכלה העולמית ברבעון הראשון של 2018 מצביעים על התבססות השיפור בצמיחה העולמית. קרן המטבע הבינלאומית עדכנה קלות כלפי מעלה את תחזיות הצמיחה עבור המשקים העיקריים, בעיקר על רקע ההרחבה הפיסקלית בארה"ב והמשך הגידול בביקושים בעולם. עם זאת, מדדים שונים מצביעים על היחלשות המומנטום, חוסר ודאות ועלייה בסיכונים. התגברו החששות ל"מלחמת סחר" וכמו כן גבר המתח הגאופוליטי כאשר הידוק התנאים הפיננסיים בארה"ב מהווה סיכון נוסף לכלכלה הגלובלית. בחלק משוקי המניות העיקריים נרשמו ירידות שערים תוך תנודתיות גבוהה. מריבית הבנקים המרכזיים העיקריים מוסיפים לנקוט מדיניות מוניטרית מרחיבה.

המשק האמריקאי מצוי בקרבת תעסוקה מלאה וצפוי להמשיך לצמוח בקצב נאה, על רקע המדיניות הפיסקלית המרחיבה, שצפויה גם להוביל לעלייה בגירעון ובחוב. ה-Fed העלה את הריבית ב-25 נקודות בסיס במהלך הרבעון הראשון. בגוש האירו נמשך קצב הצמיחה המהיר יחסית; ה-ECB הותיר על כנה את המדיניות המוניטרית המרחיבה. התרחבות הכלכלה ביפן נמשכת זה הרבעון התשיעי ברציפות. שיפור בפעילות הכלכלית נרשם גם במשקים מתעוררים, אך סין מושפעת במיוחד מאי-הוודאות לגבי "מלחמת הסחר". מחיר הנפט שב לעלות, על רקע עליה בביקושים ובסיכון הגיאופוליטי.

2.3.2 התפתחויות במשק הישראלי

לפי האינדיקטורים הראשוניים לרבעון הראשון של 2018, קצב הצמיחה ברבעון הראשון היה גבוה, בדומה לקצב הצמיחה ברבעון הקודם שעמד על קרוב ל-4%. יצוא השירותים מוביל את צמיחת היצוא ואך נרשם גם שיפור קל ביצוא הסחורות. שוק העבודה מוסיף להיות חזק: שיעור האבטלה נותר בשפל ושיעורי ההשתתפות והתעסוקה נותרו ברמות שיא, השכר הוסיף לעלות, אם כי קצב עלייתו התמתן. הנתונים משוק הדיור ממשיכים להצביע על האטה בפעילות.

2.3.3 שוק המניות

בסיכום הרבעון הראשון של 2018 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) ירד ב-1.2% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-1.5%. בישראל מדד ת"א 125 ירד ב-3.9%. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.6 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הראשון, ירידה של כ-4% בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד.

2.3.4 שוק איגרות החוב

במהלך הרבעון הראשון של 2018 מדד האג"ח הכללי ירד ב-0.1%, באותה התקופה מדד אג"ח הממשלתיות עלה ב-0.2% אך מדד אג"ח הקונצרני ירד ב-0.6%. במהלך הרבעון מחזור המסחר היומי באג"ח עמד על 4.1 מיליארד ש"ח, עלייה של 4% בהשוואה למחזור ברבעון המקביל אשתקד.

2.3.5 קרנות נאמנות

ברבעון הראשון של 2018 קרנות הנאמנות רשמו גיוסים נטו של כ-2.1 מיליארד ש"ח, ירידה לעומת כ-6.1 מיליארד ש"ח ברבעון הקודם. בלטו לחיוב גיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח (1.6 מיליארד ש"ח) והקרנות המתמחות בחו"ל (1.2 מיליארד ש"ח) ולאחר קרוב ל-4 שנים של פדיונות רצופים נרשמו גיוסים (מתונים) של 190 מיליון ש"ח בקרנות הכספיות.

2.3.6 מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמד בסוף הרבעון הראשון של 2018 על 91.5 מיליארד ש"ח, ירידה של 5.8 אחוזים בשווי הנכסים בהשוואה לסוף 2017. בלטו לשלילה מתחילת השנה תעודות הסל על מדדי המניות בארץ עם פדיונות של כ-1.9 מיליארד ש"ח ומדדי המניות בחו"ל על פדיונות של כ-1.4 מיליארד ש"ח.

2.3.7 שוק המט"ח

במהלך הרבעון הראשון של 2018 נחלש השקל ב-2.8% מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל; 1.4% פיחות מול הדולר (לרמה של 3.514 דולר-שקל), 4.2% פיחות מול האירו (לרמה של 4.3288 אירו-שקל) ו-5.6% פיחות מול הפאונד הבריטי (לרמה של 4.9442 פאונד-שקל).

האצה ברכישות המט"ח של בנק ישראל בשילוב תנודתיות חדה בשווקים הפיננסיים תרמה לפיחות בשקל במהלך הרבעון.

2.3.8 אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע בסוף הרבעון הראשון של 2018, מדד המחירים לצרכן ירד ב-0.3% (דצמבר-פברואר) והאינפלציה ב-12 החודשים האחרונים הסתכמה ב-0.2%. במהלך הרבעון, סעיף ההלבשה-וההנעלה היה התורם העיקרי לירידה במדד, שקוּזז בחלקו ע"י עלייה בסעיף התחבורה-והתקשורת.

2.3.9 ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה על 0.1% גם במהלך הרבעון הראשון של 2018 ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. הנימוקים להותרת הריבית ללא שינוי היו האינפלציה, שנותרה נמוכה מתחום יעד בנק ישראל וחוזקו של השקל והפעילות הריאלית החיובית.

2.4 חקיקה והסדרה בתחומי פעילות הקבוצה

להלן יתוארו שינויים מהותיים בחקיקה והסדרה בקשר עם תחומי הפעילות של הקבוצה, מאז הדוח התקופתי:

2.4.1 כללי

2.4.1.1 הוראת דין

ביום 25 באפריל 2018 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מזערי הנדרש לקבלת רישיון מבטוח), התשע"ח-2018 אשר מבטלות ומחליפות את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטוח), התשנ"ח-1998 ("תקנות ההון"). במסגרת התקנות הופחת ההון המזערי הנדרש לקבלת רישיון חברת ביטוח. יתר הוראות התקנות הקיימות לעניין ההון העצמי הנדרש לכושר פירעון יוחלפו על ידי חוזרים שפורסמו על ידי הממונה. תחילתן של התקנות ביום הפרסום.

2.4.1.2 חוזרים

2.4.1.2.1 ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטוח במסגרתו נכללו הוראות שהיו קיימות בתקנות ההון תוך התאמתן לשינויים בתקנות ונקבע כי חברת ביטוח השולטת בחברה מנהלת, בפעילות של קופת גמל או בחברת ביטוח אחרת, תידרש להחזיק את ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה ואת הסכום המתקבל ממכפלת דרישת ההון של החברה הנשלטת ושיעור ההחזקה בחברה הנשלטת, בתוספת 65% מיתרות ההפרש המקורי המתייחס לרכישת החברה הנשלטת. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

2.4.1.2.2 ביום 18 במאי 2017 פורסם ברשומות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017. בצו נקבעו הוראות לעניין חובת הכרת הלקוח במקרים של התקשרות בחוזה ביטוח חיים ובפתיחת חשבון קופת גמל; הוראות לעניין רישום פרטי זיהוי של נהנה ושל תאגיד; הוראות לעניין בקרה שוטפת על התהליכים הנדרשים ואחר פעולות מקבל השירות; דיווחים נוספים על פעילות בחשבון או בחוזה ביטוח חיים או בקשר להלוואה; חובת בדיקה אל מול הרשימה המרוכזת של ארגוני טרור מוכרים; חובת גוף מוסדי לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן הוראות לעניין ניהול רישומים ושמירתם. תחילתו של הצו, ביום 15 במרץ 2018, והוא יחול גם לעניין חשבונות קיימים וחוזי ביטוח חיים שבתוקף ביום התחילה, למעט הסייגים המפורטים בצו.

ביום 15 במרץ 2018 פרסם הממונה טיוטה שעניינה הוראות ליישום חובת הליך הכרת הלקוח בגופים המוסדיים, המציעה לקובע כי עד ליום 15 בספטמבר 2018, גוף מוסדי ייראה כמי שקיים את חובותיו לביצוע הליך של הכרת הלקוח, אם הוא מתקשר בחוזה ביטוח חיים עם מבטוח או פותח חשבון עבור עמית אגב הליך ייעוץ פנסיוני שנעשה על ידי תאגיד בנקאי, ואם הוא סבור, לפי המידע שברשותו, כי אין מדובר בלקוח בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור.

ביום 3 בספטמבר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו הוראות לעניין זיהוי חלופי של לקוחות גופים מוסדיים במצב חירום, הקובע דרכים חלופיות לאלה הקבועות בצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017 בכל הנוגע לזיהוי הלקוח, אימות פרטים ודרישת מסמכים, בהן על גופים מוסדיים לפעול במצב חירום. הוראות החוזר חלות החל מיום 18 בפברואר 2018.

ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים, במסגרתו נקבעו הוראות ליישום צו איסור הלבנת הון על-ידי הגופים המוסדיים ובהן, כי גוף מוסדי יקבע מדיניות לניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור ויגבש נהלים וכלים ליישום המדיניות שיתייחסו, בין היתר, לזיהוי סיכונים הלבנת הון ומימון טרור ולאמצעים להפחתתם, לרבות, על ידי ביצוע הליך הכרת הלקוח, פיקוח, בקרה ודיווח.

2.4.1.3 טיוטות חוזרים

ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה "דירקטוריון גוף מוסדי", אשר מציעה לעדכן את הוראות החוזר המאוחד בנושא ולהחליף את ההוראות הקבועות בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז-2007, ובחוזר 2006-9-7 "נוהל עבודת דירקטוריון וועדותיו". במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע, בין היתר, הוראות לעניין הרכב הדירקטוריון, לרבות מספר החברים בו; מומחיות חברי הדירקטוריון, לרבות לעניין כשירותם וניסיונם במגוון תחומי הפעילות של הגוף המוסדי; תנאים והגבלות למינוי וכהונה של יו"ר דירקטוריון, לרבות, איסור מינויו של בעל השליטה או קרובו כיו"ר הדירקטוריון בגוף המוסדי, בכפוף להוראת מעבר של 9 שנים מיום הפרסום; תנאים והגבלות למינוי וכהונה של חבר דירקטוריון, לרבות הפרדה מלאה בזהות הדירקטורים בין גוף מוסדי לבין תאגיד השולט בגוף המוסדי, שאינו גוף מוסדי בעצמו וכן הפרדה חלקית בזהות הדירקטורים בין גוף מוסדי לבין גוף מוסדי אחר הנשלט בידי בעל השליטה; תפקידי הדירקטוריון; אופן התנהלותו וסמכויותיו וכן דרישה להקמת ועדת איתור דירקטורים.

2.4.1.3.1

ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה ועדת השקעות שאינן תלויות תשואה, במסגרתה מוצע להוסיף הוראות הנוגעות לוועדות השקעות שאינן תלויות תשואה, להוראות המופיעות כיום בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(דרכי השקעת ההון והקרנות של מבטח וניהול התחייבויותיו), התשס"א-2001 ובין היתר, הוראות לעניין הרכב הוועדה, כשירות חברי הוועדה, הגבלות על מינוי חבר וועדה, מינוי יושב ראש, תפקידי הוועדה ודרכי עבודתה.

2.4.1.3.2

ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר שירות ללקוחות גופים מוסדיים, המציעה להוסיף הוראות פרטניות לעניין אופן מתן השירות הניתן על ידי הגופים המוסדיים, בין היתר, בשים לב, לערוצי השירות הישירים שבמסגרתם ניתן שירות ללקוחות, לרבות פרטי המידע שיכללו בכל הודעה שישלח הגוף המוסדי ללקוח, חובת מתן מענה ללקוח באותו אמצעי ההתקשרות באמצעותו פנה, וכן הוראות לעניין מענה לפנייה טלפונית של לקוח.

2.4.1.3.3

ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה אישור קיום ביטוח, אשר מציעה לקבוע הוראות לצורך הסדרת התנהלות חברות ביטוח וסוכני ביטוח בהנפקת אישורי קיום

2.4.1.3.4

ביטוח על פיהן יחוייבו חברות הביטוח להנפיק, לבקשת מבוטח, אישור ביטוח אחיד מסויים או כללי, בנוסחים הקבועים בטייטה אשר לא יסתרו את הקבוע בפוליסת הביטוח ולא יכללו הוראות שאינן תואמות להוראות הפוליסה.

2.4.1.3.5 ביום 1 בינואר 2018 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר צירוף לביטוח, אשר מציעה לקבוע, כי במסגרת הליך התאמת פוליסת הביטוח למועמד לביטוח יהיה על חברת הביטוח או סוכן הביטוח לבחון את רשימת מוצרי הביטוח של המועמד לביטוח בממשק לאיתור פוליסות ביטוח שבאתר האינטרנט של משרד האוצר, ולאפשר למבוטח לסרב לתת הסכמתו לשימוש במידע שמסר אגב הליך צירוף למטרות שאינן לצורך אותה עסק. כמו כן, מוצע לקבוע כי לא יצורף מבוטח לפוליסת פרט המעניקה פיצוי כאשר קיימת לו פוליסה אחרת בכל חברת ביטוח שהיא, המעניקה פיצוי עבור מקרה ביטוח דומה, אלא אם נתן את אישורו או ביקש לבטל את הפוליסה הקיימת, וכי על הגורם המשווק לדרוש מהמבוטח, עם קבלת אישורו לכריתת חוזה הביטוח, את פרטי ההתקשרות עמו ולהעבירם לחברת הביטוח.

עמדת ממונה 2.4.1.4

ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה עמדת ממונה שעניינה הגדרת הון מוכר והון נדרש במכשירי הון מורכב, המבהירה נוכח ביטולן הצפוי של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח – 1999 (להלן: "תקנות ההון") וכניסתה לתוקף של אסדרה חדשה, המחליפה אותן את משמעותם של המונחים "הון נדרש" ו"הון מוכר" בתנאי מכשירי הון מורכב אשר הונפקו בעבר, לעניין נסיבות משהות אשר בהתקיימן יידחו תשלומי קרן/ריבית במכשירי הון המורכב האמורים. בהתאם לעמדה, משמעותם הראויה של המונחים כאמור תהיה בהתאם להגדרותיהם בהוראות האסדרה המחליפות את תקנות ההון. כך, לגבי חברות ביטוח שקיבלו את אישור הממונה לביצוע ביקורת על יישום הוראות חוזר ביטוח 1-9-2017 "הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II" ("חוזר סולבנסי") יפורשו המונח 'הון נדרש' (לרבות 'הון מינימאלי נדרש' ומונחים דומים) בהתאם להגדרת המונח 'סף הון מינימאלי (MCR)' באותו חוזר בגבולו העליון (45% מ-SCR), כשהוא מחושב ללא ההוראות בתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות והמונח 'הון עצמי' (לרבות 'הון מוכר' ומונחים דומים) בהתאם להגדרת המונח 'הון עצמי' באותו חוזר ולגבי חברות ביטוח שלא קיבלו את אישור הממונה כאמור לעיל, יפורשו המונחים "הון עצמי" ו"הון עצמי נדרש לכושר פירעון" בהתאם להגדרתם בחוזר "הוראות בדבר הון עצמי לכושר פירעון של מבטח" (חוזר הון עצמי לכושר פירעון").

תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח 2.4.2

הוראות דין 2.4.2.1

2.4.2.1.1 ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון מס' __), התשע"ח-2017 (להלן: "טייטת התקנות"), במסגרתה הוצע, בין היתר, להפוך להוראה קבועה את הוראת השעה, הקובעת להוצאות ישירות מסוימות תקרה של 0.25% מסך השווי המשוער של נכסי קופת הגמל (להלן: "הוראת השעה"). כמו כן, הוצע כי גם הוצאה הנובעת מהשקעה בקרן טכנולוגיה עילית, כהגדרתה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, תהיה מותרת לניכוי כהוצאה ישירה תחת תקרת ה-0.25% הנ"ל. החל מיום 31 בדצמבר 2017, הסתיימה הוראת השעה. ביום 14 במאי 2018 אושרה טיוטת התקנות, בשינויים שונים על-ידי ועדת הכספים, ובהם, בין היתר, כי הוראת השעה לא תהפוך לקבועה אלא תוארך עד סוף 2019. טרם פורסם נוסחן הסופי של התקנות.

2.4.2.1.2 ביום 14 במאי 2018 אושרה לקריאה שניה ושלישית טיוטת הצעת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' __), התשע"ח-2018, המציעה לקבוע, כי גוף פיננסי לא יסרב לתת הלוואה לדיור לרכישת דירה יחידה לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים (כהגדרתה בהצעת החוק), ומבטח לא יסרב למכור פוליסת ביטוח חיים לאדם כאמור. בנוסף, מוצע לקבוע, כי על מבטח להודיע לאדם עם מוגבלות במועד שנקבע בהצעת החוק על הסכמתו או סירובו לבטחו בביטוח חיים עם חיתום, כי סרוב ילווה בהסבר הכולל את תמצית בסיס הנתונים, וכי אם סרב מבטח למכור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים ביטוח חיים כאמור, יבטח אותו בביטוח חיים ללא חיתום בתנאים הקבועים בהצעת החוק לרבות לעניין סכום הביטוח המירבי, תקופת הביטוח המירבית, וקיומה של תקופת אכשרה בת שנתיים וחצי.

2.4.2.1.3 ביום 26 במרץ 2018 פורסמה טיוטת צו הגנת הפרטיות (קביעת גופים ציבוריים)(תיקון), התשע"ח-2018, המציעה לתקן את צו הגנת הפרטיות (קביעת גופים ציבוריים), התשמ"ו-1986, ולקבוע כי קרן פנסיה תיחשב כגוף מוסדי ותהיה רשאית לקבל מידע, לצורך בדיקת זכאות להמשך קבלת קצבה בידי מקבל קצבה מקרן הפנסיה, בהתאם לנתונים שבידי רשות האוכלוסין וההגירה, האם מקבל קצבה שוהה מחוץ לישראל למשך תקופה קצובה העולה על שישה חודשים.

2.4.2.2 חוזרים

2.4.2.2.1 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו שירות סוכנים ויועצים ללקוחות, אשר מחליף חוזר קיים באותו נושא ובמסגרתו נקבע, בין היתר, כי אמנת השירות תתייחס גם לזמני המענה ללקוחות. כמו כן, עודכנו פרקי זמן למתן מענה או ביצוע פעולה על ידי בעל הרישיון המפורטים בחוזר הקיים וכן נקבע כי אם הובא לידיעתו של בעל הרישיון על ידי גוף המוסדי, מעסיק או לקוח כי חל שינוי במצב הלקוח בקשר למוצר פנסיוני, ייזום פגישת שירות ללקוח לבחינת התאמת המוצר הפנסיוני לצרכיו, וכי על סוכן ביטוח פנסיוני הגובה מלקוח שכר או החזר הוצאות לערוך הסכם בינו לבין הלקוח ובו פירוט של הסכומים, דרך חישובם ואופן גבייתם. תחילתו של החוזר ביום 1 בינואר 2019.

2.4.2.2.2 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו מרכיבי חשבון בקופת גמל, אשר קובע הוראות לעניין רישום מרכיבי חשבון בקופת גמל, ניהול רשומות נפרדות בקופת גמל ובקרן השתלמות, רישום מרכיבי חשבון עבור עמית שכיר ועבור עמית עצמאי, והוראות לעניין רישום וייחוס תשלומים, רווחים, הפקדות, הוצאות ודמי ביטוח. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בספטמבר 2018.

2.4.2.2.3 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו שיווק תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה, הקובע הוראות ברור פרטים טרם מכירת התכנית, חובת מסירת מסמך הנמקה ללקוח וכן הוראה לפיה חוזה הביטוח ייכרת רק אם נמצא כי למבוטח קיימת הכנסה שאינה מבוססת בכיסוי ביטוחי קיים. כמו כן, נקבע כי על חברת ביטוח לעדכן את כיסוי אובדן כושר העבודה הנרכש אגב קופת גמל, כך שהעלות המצטברת של כלל הכיסויים הביטוחיים שנרכשו במסגרת קופת הגמל ואגב קופת הגמל במהלך תקופת הביטוח, לא יעלו על 35% מסך ההפקדות למרכיב התגמולים. תחילתו של החוזר ביום 1 באוגוסט 2018, והוא יחול על תכניות לביטוח אבדן כושר עבודה אישית וקבוצתית שתשווק החל מיום התחילה. עם זאת, הוראות החוזר לא יחולו על תכנית ביטוח לאבדן כושר עבודה קבוצתית ששווקה לפני מועד התחילה (למעט לעניין מבוטחים חדשים שיצורפו לתכנית כאמור החל מיום 1 במאי 2019), ועל תכנית ביטוח לאבדן כושר עבודה קבוצתי המושלמת על ידי המעסיק מעבר לשיעורי ההפקדות המירביים לחיסכון פנסיוני הקבועים בתקנות.

עם פרסום החוזר לעיל, פרסם הממונה תיקון לחוזר קווים מנחים לעניין תכנית ביטוח מפני אובדן כושר עבודה, הכולל תנאים נוספים לשיווק כיסויים ביטוחיים לעמיתים בקרנות

פנסייה והרחבת הכיסויים הביטוחיים שמבטח רשאי להציע. הוראות החוזר יחולו על תכנית ביטוח לאבדן כושר עבודה שתשווק החל מיום התחילה, ועל חידוש, לרבות הארכה, בפוליסות קבוצתיות, החל מיום התחילה. עם זאת, הוראות החוזר לא יחולו על מבוטחים חדשים בפוליסה לביטוח אבדן כושר עבודה ששווקה לפני מועד התחילה, ועל מבוטחים קיימים בפוליסה קבוצתית ששווקה לפני מועד התחילה וזאת עד תום תקופת הביטוח.

2.4.2.2.4 ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו קבלת מידע ואישור ממעסיקים הקובע כי גוף מוסדי לא ידרוש ממעסיק של עמית לאשר מסמכים, להעביר מידע או לתת הסכמתו בקשר למוצר הפנסיוני של העמית, לרבות בקשת העברת בעלות, אלא אם קיימת הוראת דין מפורשת המחייבת קבלת אישור, הסכמה או מידע כאמור. הוראות החוזר חלות מיום הפרסום.

2.4.2.2.5 ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופות גמל- תיקון, הקובע הוראות בדבר משלוח הודעות לעמיתים בעלי חשבון עם יתרה צבורה בכספי התגמולים בלבד בסכום של לכל הפחות 50 ש"ח ולכל היותר 1,350 ש"ח (למעט חשבון קטן של עמית שהקשר עמו נותק), בדבר זכותם למשיכת כספים בצירוף המחאה לפדיון שתאפשר את משיכת הכספים. בנוסף, על גוף מוסדי למסור לממונה דוח על חשבונות קטנים שנשלחו בגינם המחאות כאמור. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

2.4.2.2.6 ביום 1 בינואר 2018 פרסם הממונה עדכון לחוזר הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסייה חדשה מקיפה, במסגרתו נקבעו הוראות לענין דיוור תקנון לעמיתים, הגשת תקנון לאישור הממונה ופרסומו באתר אינטרנט. כמו כן, נקבע כי חברה מנהלת רשאית לקבוע בתקנונה הוראה לפיה אם שיעורי ההפקדות לרכיב התגמולים נמוכים מ-12.5%, יותאמו לעמית, על פי בחירתו, השיעורים המפורטים בחוזר לכיסוי ביטוחי לנכות ולכיסוי ביטוחי לשארים. הוראות העדכון חלות החל מיום הפרסום.

2.4.2.3 טיוטות חוזרים

2.4.2.3.1 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה מסמך הנמקה, המציעה לתקן ולהחליף את החוזר הקיים באותו השם, ולקבוע, בין היתר, כי ברירת המחל בהכל מקרה של מתן המלצה ללקוח תהיה מילוי מסמך הנמקה מלא, וכי שיחת שימור שביצע בעל רישיון או גוף מוסדי ללקוח לעניין ביטול החלטה להעביר כספים ממוצר פנסיוני אחד לאחר, תיחשב כמתן המלצה ללקוח. בנוסף, מוצע לקבוע כי במתן המלצה לגבי קופת גמל לקצבה, יערוך בעל רישיון השוואה לסוגי קופות הגמל לקצבה האחרות, וכי השיקולים שיפורטו במסמך הנמקה יתייחסו, בין היתר, גם למאפיינים האישיים של הלקוח ולצרכיו. בנוסף, במסגרת הטיוטה מוצע להוסיף נספח שעניינו המחשת עלויות המוצר הפנסיוני והשפעתן על היתרה והקצבה הצפויות של הלקוח, המפרט הנחות אחידות לשימוש כלל הגופים המוסדיים ובעלי הרישיון בגין כלל המוצרים הפנסיוניים.

2.4.2.3.2 ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר שעניינה התניות בהסדרים פנסיוניים הכוללים כיסויים ביטוחיים המציעה לקבוע כי גם מתן הטבה בשל רכישת מוצר פנסיוני, לא יותנה ברכישת כיסוי ביטוחי אחר, ומתן הנחה בעלות הכיסוי הביטוחי, או מתן הטבה בשל רכישת הכיסוי הביטוחי, לא יותנה ברכישת מוצר פנסיוני באותו גוף מוסדי.

2.4.2.4 הנחיות והבהרות

2.4.2.4.1 ביום 4 בפברואר 2018 פרסם הממונה הבהרה בנושא הליך שיווק פנסיוני בעת צירוף למוצר פנסיוני, לפיה, בהתאם לחוק ייעץ ושיווק פנסיוני, סוכן ביטוח פנסיוני המבצע עסקה לגבי מוצר פנסיוני, ובין היתר צירוף למוצר פנסיוני, מחויב בביצוע הליך שיווק פנסיוני במסגרתו

עליו לברר את צרכי הלקוח, לבחור עבורו את סוג המוצר הפנסיוני, את המוצר הפנסיוני ואת הגוף המוסדי המתאימים לו ביותר ולנמק את המלצתו בכתב. גוף מוסדי רשאי לשלם לסוכן עמלת הפצה רק אם הסוכן ביצע עסקה כחלק מהליך של שיווק פנסיוני. עוד מובהר כי הממונה לא תפעיל את סמכויות האכיפה הנתונות לה בכל הקשור לפעולת הגופים המוסדיים וסוכני הביטוח הפנסיוני ביחס לעמלת הפצה ששולמה לפני פרסום ההבהרה.

ביום 20 במרץ 2018 הבהירה הממונה כי לא תראה כהפרה מצב שבו חברה מנהלת תשלם עמלת הפצה לסוכן ביטוח פנסיוני, עד ליום 30 בספטמבר 2018, בשל עסקה ללא הליך שיווק פנסיוני, שבוצעה לפני פרסום ההבהרה, ובלבד שלגבי מי שלא יבוצע לו הליך שיווק פנסיוני עד תום תקופת ההיערכות תפעל החברה להחזרת עמלת הפצה ששולמה בתקופת ההיערכות.

באותו היום הגישה לשכת סוכני הביטוח בישראל עתירה לבג"ץ בעקבות הבהרת הממונה מיום 4 בפברואר 2018, למתן צו על תנאי המורה לממונה ליתן טעם מדוע לא תבטל את הוראות ההבהרה או לחילופין מדוע לא תחיל אותה על צירוף רבים שייעשה לאחר מועד ההבהרה בלבד או תקבע הוראות מעבר מידתיות במסגרתן תדחה כניסת ההבהרה לתוקף בכשנה וחצי וכן בקשה למתן צו ביניים להקפאת יישום הבהרת הממונה עד להכרעה סופית בעתירה.

2.4.3 תחום ביטוח בריאות

2.4.3.1 הוראות דין

2.4.3.1.1 ביום 27 במאי 2018 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה את הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון – היתר לשיווק ומכירה של ביטוח נסיעות לחו"ל), התשע"ז - 2017 במסגרתה מוצע להתיר לסוכני נסיעות לעסוק במכירה ובשיווק של ביטוחי נסיעות לחו"ל. למיטב הבנתנו ונוכח פרסומים שונים, בעקבות אישורה של הצעת החוק על-ידי ועדת השרים, צפויה להידחות, לצורך השלמת הליכי החקיקה, כניסתו לתוקף של חוזר ביטוח מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי, המגביל את מעורבותם של סוכני הנסיעות בשיווק ביטוחי נסיעות לחו"ל.

2.4.3.1.2 ביום 5 במרץ 2018 פורסם צו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (החלת החוק על ניתוחים במימון פרטי וקביעת רמת הפיקוח), התשע"ח-2018, המחיל את חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 על שירות של ניתוח שמבוצע במימון פרטי וניתן גם במסגרת התוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994. במסגרת הצו נקבע כי על חברת ביטוח לדווח על המחירים בהתאם לחוק, על רווחיות ומחירים לגבי שירות של ניתוח שמבוצע במימון פרטי, בהתאם למועדים המפורטים בצו, וכי חובה זו תחול במשך שנתיים מיום תחילתו של הצו, עבור המחיר ששולם לצוות רפואי או למוסד רפואי בעד הניתוח, לרבות מחיר של אביזרים, בפירוט לפי סוגי ניתוחים וכמויותיהם. מועד התחילה של הצו ביום 31 במרץ 2018.

2.4.3.1.3 ביום 29 ביוני 2017 פורסמו ברשומות הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים)(תיקון מס' 2), התשע"ז-2017, המתקנות את תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים), תשע"ו - 2015 וקובעות, בין היתר, כי המועד שעד אליו יהיה רשאי מבוטח זכאי להצטרף לביטוח הסיעודי הקבוצתי לחברי קופת חולים ללא בדיקה של מצבו הרפואי, יוארך עד ליום 31 בדצמבר 2017, וכן כי על מנת לאפשר לחיילים ולמשרתי קבע רצף ביטוחי בתקופת שירותם יתאפשר צירופו מחדש של חבר קופת חולים שבוטל רישומו בקופה החל מחודש יולי 2016 והוא לא נרשם לקופת חולים אחרת, לביטוח הסיעודי הנערך לחברי קופת חולים שבה היה

רשום ללא בחינה של מצב רפואי קודם. בנוסף, הורחבה הגדרת פעולת הניידות באופן שאי יכולתו של מבוטח לנוע ללא כיסא גלגלים תחשב כאי יכולתו לנוע באופן עצמאי.

ביום 14 בפברואר 2018 פרסם הממונה תיקון נוסף להוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים), תשע"ו-2015, במסגרתו תוקן גילו של מבוטח זכאי המקנה זכאות להצטרף לביטוח הסיעודי לחברי קופ"ח ללא בחינה של מצב רפואי קודם, מ-60 ל-55; נקבע כי פוליסה מזכה אחרונה תתייחס לפוליסות סיעוד שתום תקופת הביטוח בהן חל החל מיום 31 באוגוסט 2017, והוארך המועד שעד אליו יהיו רשאים מבוטחים זכאים להצטרף לביטוח הסיעודי הקבוצתי שנערך לחברי קופות חולים ללא בחינה של מצב רפואי קודם לסוף חודש יולי 2018, ותוקן המועד שעד עליו מחויב מבוטח שצורף לביטוח להמציא אישור ביטוח בסיסי, מ-90 ימים מהמועד שבו נשלחה אליו הדרישה ל-180 ימים ממועד זה.

ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה טיוטת הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופות חולים)(תיקון מס' 3), התשע"ח-2018, במסגרתה מוצע לקבוע כי מבטח יצרף חבר קופת חולים שקופת החולים ביקשה לצרפו לביטוח הסיעודי הקבוצתי עם לידתו בלא צורך בקבלת הסכמתו לצירוף ובלא בחינה של מצב רפואי קודם, וכי מבוטח יידרש לשלם דמי ביטוח לכל המאוחר ממועד הגיעו לגיל 5. כמו כן, מוצע לקבוע הוראות המשכיות נפרדות למקרה של סיום תקופת הסכם הביטוח לכלל המבוטחים בפוליסה ואי חידושה לכלל המבוטחים על ידי מבטח כלשהו. במקרה זה, תהיה מחויבת חברת הביטוח על פי המוצע בטיטה להעביר את המבוטחים באופן אוטומטי לפוליסת פרט ייעודית, בהתאם להוראות הטיטה.

חוזרים 2.4.3.2

ביום 1 במאי 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד – השתתפות עצמית בביטוח ניתוחים, במסגרתו נקבע כי חברת ביטוח תהא רשאית להציע למבוטח ביטוח ניתוחים הכולל השתתפות עצמית בסך של 3,000 ש"ח בגין ביצוע ניתוח, וכי מבוטח בביטוח ניתוחים יוכל בכל עת לעבור לביטוח ניתוחים עם השתתפות עצמית ללא בחינה מחודשת של מצבו הרפואי וללא תקופת אכשרה נוספת. ביטוח הניתוחים עם השתתפות עצמית יכלול תנאי לפיו במקרה שעלות הניתוח על פי ההסדר שבין חברת הביטוח לנותן השירות נמוכה מגובה ההשתתפות העצמית, המבוטח יוכל לעבור את הניתוח בתנאים שנקבעו לחברת הביטוח עם נותן השירות האמור. הוראות החוזר יחולו על פוליסות לביטוח ניתוחים שיימכרו או יחודשו החל מיום הפרסום.

2.4.3.2.1

ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה תיקון להוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 3- עריכת תכנית לביטוח בריאות פרט, כך שמשלוח ההודעות למבוטחים בדבר חידוש פוליסת ביטוח יתאפשר גם באמצעות דואר אלקטרוני בליווי מסרונים לטלפון הנייד, וכן כך שתינתן למבוטח אפשרות להסכים לחידוש הביטוח, שלא להסכים לחידוש הביטוח או לבקש שנציג המבטח יחזור אליו באמצעות האמצעי הדיגיטאלי. הוראות החוזר חלות מיום הפרסום.

2.4.3.2.2

ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה חוזר המתקן את החוזר המאוחד – גילוי ודיווח למבוטח בביטוח בריאות, במסגרתו תוקנו ההוראות הקיימות כיום לגבי מתכונת הגילוי הנאות למבוטחים בביטוח בריאות ומתכונת הדיווח השנתי, נקבעו הוראות לעניין מבנה דף פרטי הביטוח בביטוח בריאות וכן נקבעו הוראות גילוי נוספות למבוטחים לרבות משלוח מסרונים אודות קבלת בקשה להצטרף לביטוח, העלאת דמי ביטוח ומשלוח דיווחים שנתיים. כמו כן נקבע כי על חברות הביטוח לפנות למבוטחים שהגיעו לבגרות, או לגיל 25, המוקדם מבניהם, בהצעה לבחור את האופן שבו ימסרו להם מסמכי הדיווח, ואם אין בידי חברת הביטוח פרטי המבוטח, תפנה למבוטח הראשי בבקשה לקבלתם. הוראות החוזר יחולו בנוגע

2.4.3.2.3

למשלוח דיווח שנתי חלקית החל מהדיווח השנתי בגין 2018 ובנוגע ליתר ההוראות החל מספטמבר 2018. בנוסף, נקבעה הוראת שעה לפיה על חברות הביטוח לשלוח למבוטחים בביטוח תאונות אישיות מסרוני חודשיים המדווחים להם אודות התשלום החודשי לחברת הביטוח בגין הפוליסה וזאת עד לחודש ספטמבר 2020.

2.4.3.2.4 ביום 1 בינואר 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו תיקון הוראות החוזר המאוחד- שער 6 חלק 3- ביטוח סיעודי, הקובע כי תקופת ההתקשרות בין חברת ביטוח לקופת חולים לעניין עריכת תכנית ביטוח סיעודי לחברי קופת חולים תוכל להיות ארוכה מ-8 שנים או להיעשות בתנאים אחרים מאלו הקבועים בחוזר, אם אישר זאת הממונה, וכן לדחות את מועד כניסתה לתוקף של ההוראה לפיה במשך תקופת הביטוח, חברת ביטוח תישא בסיכון הביטוחי הגלום בתכנית הביטוח בשיעור שלא יפחת מ-20%, ליום 1 בינואר 2019. תחילתו של התיקון ביום 1 בינואר 2018.

2.4.4 תחום ביטוח כללי

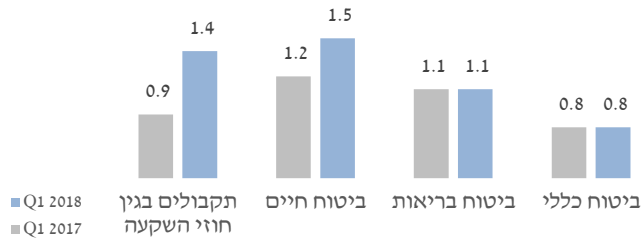
2.4.4.1 הוראות דין

2.4.4.1.1 ביום 11 במרץ 2018 אושרה לקריאה ראשונה הצעת חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (מרכיב ההעמסה בתעריף הביטוח), התשע"ז-2017, לפיה מוצע לקבוע כי מרכיב ההעמסה הצפוי בתעריף ביטוח חובה בביטוח אופנועים יעמוד על שיעור של 8.5% מעלות הסיכון הטהור.

2.4.4.1.2 ביום 22 במרץ 2018 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2019), התשע"ח-2018 במסגרתו שונה מנגנון ההתחשבנות בין המוסד לביטוח לאומי לבין חברות הביטוח לגבי תאונות דרכים, כך שתחת זכות השיבוב הקיימת למוסד בגין תאונות דרכים, נקבע הסדר התחשבנות כולל במסגרתו יועבר מדי שנה למוסד סכום קבוע מחברות הביטוח. שר האוצר, באישור ועדת העבודה והרווחה, יקבע בתקנות הוראות לעניין הסכום שיועבר למוסד לביטוח לאומי.

2.5 תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הראל ביטוח

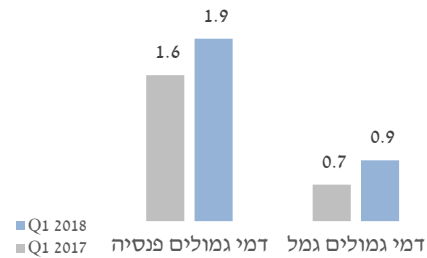
2.5.1 נתוני פרמיות שהורווחו ברוטו לפי מגזרי פעילות ותקבולים בגין חוזי השקעה (מיליארדי ש"ח):

ביטוח חיים - בתקופת הדוח גדלו ההפקדות החד פעמיות לחסכון בסך של כ- 137 מיליוני ש"ח לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נוקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. בתקופת הדוח גדלו התקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח בכ- 472 מיליוני ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

2.5.2 נתוני דמי גמולים (מיליארדי ש"ח):

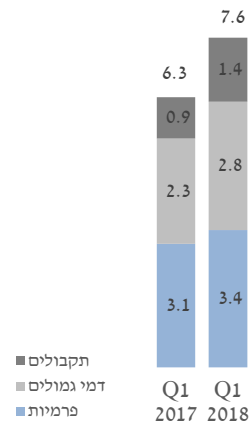

דמי הגמולים של קופות הגמל וקרנות הפנסיה אינם נכללים בדוחות המאוחדים של החברה

א. גמל - הנתונים המוצגים כוללים הפקדות חד פעמיות בעיקר בגין תיקון 190 לפקודת מס הכנסה בסך של כ- 267 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, לעומת 97 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ב. פנסיה - הגידול בדמי גמולים לעומת תקופה מקבילה אשתקד, נובע בעיקר מהצטרפות עמיתים חדשים.

2.5.3 פרמיות, דמי גמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה (מיליארדי ש"ח):

2.5.4 רווח כולל לפי מגזרים (מיליוני ש"ח):

		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ			
שנת 2017	שינוי ב- %	2017	2018	הערות	
מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח					
487	-	188	(18)	א	ביטוח חיים
44	120	5	11	ב	פנסיה
34	-	8	8		גמל
565	(100)	201	1		סך הכל מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מגזר ביטוח כללי					
(24)	(57)	14	6		רכב חובה
50	-	6	22	ג	רכב רכוש
100	(22)	23	18		ענפי רכוש ואחרים
10	-	1	3		ענפי חבויות ואחרים
55	(15)	13	11		ביטוח משכנתאות
191	5	57	60		סך הכל מגזר ביטוח כללי
92	(11)	19	17	ד	מגזר ביטוח בריאות
251	-	59	(17)	ה	לא מיוחס למגזרי פעילות
1,099	(82)	336	61		סך הכל
352	(89)	108	12		הוצאות מס
747	(79)	228	49		סך הכל
18%		21%	4%		תשואה להון העצמי במונחים שנתיים באחוזים

התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מתשואות שוק ההון שהיו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד. לפרוט נוסף של השפעות מיוחדות על הרווח ראה טבלה שבסעיף 2.5.5.

א. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מגידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 59 מיליוני ש"ח, עקב ירידה בשווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים. התוצאות בתקופה המקבילה הושפעו מקיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח עקב עליה בעקום הריבית חסרת סיכון.

בנוסף, ההכנסות מדמי ניהול הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ- 93 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 132 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון בדמי הניהול נובע מקיטון בדמי הניהול המשתנים שהסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 55 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בדמי הניהול המשתנים נרשם בעקבות ירידה בתשואות הריאליות שהושגו על ידי החברה ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

ב. העלייה ברווח הכולל הושפעה בעיקרה מגידול בנכסים המנוהלים.

ג. העלייה ברווח הכולל בענף רכב רכוש הושפעה בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות.

ד. התוצאות בתקופת הדוח במגזר בריאות, הושפעו מהמשך הרעה בתוצאות החיתומיות בענף סיעוד קבוצתי בשל גידול בתביעות בגין שנים קודמות (תביעות בגין התקופה עד ליום 31.12.2017). להערכת החברה, לאור סיומו של הביטוח הסייעודי הקבוצתי, הפסדים אלו, הנובעים מתקופות קודמות צפויים להתמתן באופן משמעותי בתקופות הדיווח הבאות.

ה. התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מתשואות שוק ההון שהיו נמוכות מהתשואות בתקופה המקבילה אשתקד.

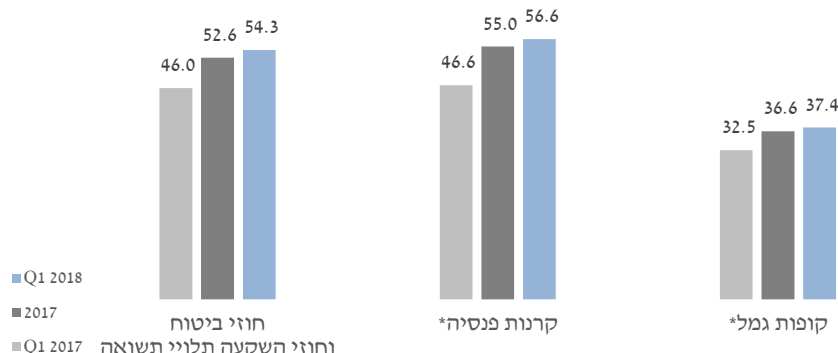
2.5.5 השפעות מיוחדות על הרווח הכולל בתקופת הדוח (מיליוני ש"ח):

שנת	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		הערות	
	2017	2018		
747	(179)	228	49	הרווח הכולל לתקופה כפי שפורסם בדוח מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
(50)	(105)	46	(59)	א השפעה בעקבות בחינת נאותות העתודות עדכון הנחות מחקר תחלואה
59	-	-	-	מגזר ביטוח כללי
(8)	-	-	-	ב השפעת ריבית חסרת סיכון
				מגזר ביטוח בריאות
(98)	-	-	-	ג עדכון הנחות בהתחייבויות בריאות פרט
(4)	-	-	-	ג עדכון הנחות בהתחייבויות סיעוד פרט
(101)	(105)	46	(59)	סה"כ השפעות, לפני מס
(35)	(36)	16	(20)	השפעת המס
(66)	(69)	30	(39)	סה"כ השפעות, לאחר מס
813	(110)	198	88	סה"כ רווח כולל בנטרול ההשפעות המיוחדות

- א. בתקופת הדוח נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 59 מיליוני ש"ח, עקב ירידה בשווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים. בתקופה המקבילה נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח עקב עליה בעקום הריבית חסרת סיכון.
- ב. שנת 2017 הושפעה מירידה בריבית חסרת הסיכון לטווח הקצר המשמשת לבחינת ריבית ההיוון של ההתחייבויות הביטוחיות בענפי צד ג' וחבות מעבידים במגזר ביטוח כללי בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח.
- ג. בשנת 2017 נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 98 מיליוני ש"ח כתוצאה מעדכון הנחות ביטולים והוצאות בענף בריאות פרט. כמו כן, נרשם בשנת 2017 גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח כתוצאה מעדכון הנחות תחלואה וביטולים בענף סיעוד פרט.

2.6 פרטים עיקריים נוספים והשפעות עיקריות נוספות לפי מגזרים

נכסים מנוהלים עבור מבוטחים ועמיתים בקבוצה במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (מיליארדי ש"ח)

* סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה

- א. קרנות פנסיה - עיקר הגידול בנכסים המנוהלים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובע מצבירה חיובית ומתשואות שוק ההון.

ב. קופות גמל - נכון למועד הדוח בקבוצה 11 קופות גמל (קופות גמל, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות ואישיות לפיצויים, קופת גמל לדמי מחלה וקופה לפנסיה תקציבית). בחלק מקופות הגמל מספר מסלולי השקעה, לבחירת העמית. סך הכל מפעילה הקבוצה, נכון ליום 31 במרץ 2018, במסגרת קופות הגמל כאמור 45 מסלולים. עיקר הגידול בנכסים המנוהלים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, נובע מצבירה חיובית ומתשואות שוק ההון.

2.6.1 ביטוח חיים

א. בתקופת הדוח הסתכמו הפדיונות בסך של כ- 339 מיליוני ש"ח, והיוו כ- 2.8% מהעתודה הממוצעת בביטוח חיים, לעומת פדיונות בסך של כ- 303 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שהיוו כ- 2.7% מהעתודה הממוצעת אשתקד ולעומת פדיונות בסך של כ- 1,183 מיליוני ש"ח בשנת 2017, שהיוו כ- 2.6% מהעתודה הממוצעת לשנת 2017.

ב. ביום 31 בינואר 2018, התקשרה החברה בהסכם לפיו יבוצע חלק מהסדר הפרישה המוקדמת של מעסיק גדול, באמצעות פוליסות ביטוח מסוג מגוון הכנסה חודשית מבטיחות תשואה שיופקו על ידי החברה. הפוליסות משולמות בהפקדות חד פעמיות במועד הפרישה המוקדמת של העובד ונועדו לשלם לפורש הכנסה חודשית לתקופה מוגבלת עד גיל פרישה. במהלך חמש השנים הקרובות צפויות להתקבל הפקדות בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח. סך ההפקדות שהתקבלו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 99 מיליוני ש"ח.

פוליסות תלויות תשואה:

אומדן סכום רווחי ההשקעות ודמי הניהול, הנכללים בדוחות רווח והפסד המאוחדים, אשר נזקפו לזכות או לחובת המבוטחים בפוליסות תלויות תשואה והמחושבים בהתאם להנחיות שקבע הממונה, על בסיס התשואה והיתרות הרבעוניות של עתודות הביטוח הממוצעות, הנו כדלקמן (מיליוני ש"ח):

שנת	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ		
	2017	2018	
2,985	539	(176)	רווחים לאחר דמי ניהול
569	132	93	סך דמי ניהול

2.6.2 קרנות פנסיה

בתקופת הדוח לא נרשמו תשואות משמעותיות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. שיעור התשואה הנומינלית שהשיגה קרן הפנסיה החדשה "הראל פנסיה" בתקופת הדוח הינו זניח.

סך ההכנסות מדמי ניהול שנגבו מקרנות הפנסיה המנוהלות בקבוצה הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ- 78 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 73 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.6.3 קופות גמל

הצבירה נטו (ללא רווחי השקעות) בקופות הגמל בתקופת הדוח הייתה חיובית והסתכמה בסך של כ- 970 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 360 מיליוני ש"ח צבירה חיובית בתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מדמי ניהול, שנגבו מקופות הגמל המנוהלות בקבוצה, הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ- 59 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 53 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בדמי הניהול נובע בעיקר מגידול בנכסים המנוהלים, בניכוי השפעת השחיקה בשיעור דמי הניהול.

2.6.4 ביטוח בריאות

ביום 31 בדצמבר 2017, בא לסיומו הכיסוי הסיעודי הקבוצתי. המבוטחים עבורם הסתיים הביטוח הסיעודי הקבוצתי, זכאים להתקשר עם החברה בפוליסות סיעוד פרט, ללא חיתום (בתנאי המשכיות), תוך פרק הזמן המצוין בתנאי הביטוח. למימוש זכות ההמשכיות כאמור לא הייתה השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של החברה בתקופת הדוח. להערכת החברה, לאור סיומו של הביטוח הסיעודי הקבוצתי, הפסדים אלו, הנובעים מתקופות קודמות צפויים להתמתן באופן משמעותי בתקופות הדיווח הבאות.

החברה הינה המבטחת בפוליסת הסיעודי הקבוצתית לחברי קופת חולים כללית. בחודש מאי 2018 קופות החולים "כללית" ו"מכבי" פרסמו מכרז לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי הקופות.

2.6.5 ביטוח כללי

לפרטים אודות נתונים כספיים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי, בפירוט לענפינו ראה באור 4(ב) לדוחות הכספיים.

להלן השינוי בכמות הפוליסות במונחי חשיפה * :

שנת	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרץ			
	2017	2017	2018	
	11%	24%	13%	רכב חובה
	1%	6%	3%	רכב רכוש
	7%	10%	9%	ענפי רכוש ואחרים
	3%	5%	2%	ענפי חובה ואחרים

* פעילות ביטוח כללי מאופיינת בפוליסות לתקופה של עד שנה. לאור אופיין של הפוליסות, הכמות מהווה מכפלה של מספר הפוליסות בתקופת הפוליסה במהלך השנה. משמע, אם בוצע חיתום לפוליסה לתקופה הקצרה משנה, היא מוכפלת בחלק היחסי של התקופה, כך שפוליסה לחצי שנה מהווה חצי יחידה

ביום 2 באוקטובר 2017 נמסר להראל ביטוח על זכייתה במכרז שפרסם החשכ"ל בכ-32% מהיקף ביטוחי רכב רכוש ורכב חובה של עובדי מדינה לשנת 2018. לתוצאות המכרז כאמור לא צפויה להיות השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הראל ביטוח.

2.6.5.1 רכב חובה

הגידול בפרמיות ברוטו ביחס לתקופה מקבילה אשתקד נובע מגידול בפרמיה במספר קולקטיבים ומהקדמת חידוש עסקת עובדי מדינה והכללת פרמיה ברוטו בגין שנת 2017, ברבעון הרביעי לשנת 2016.

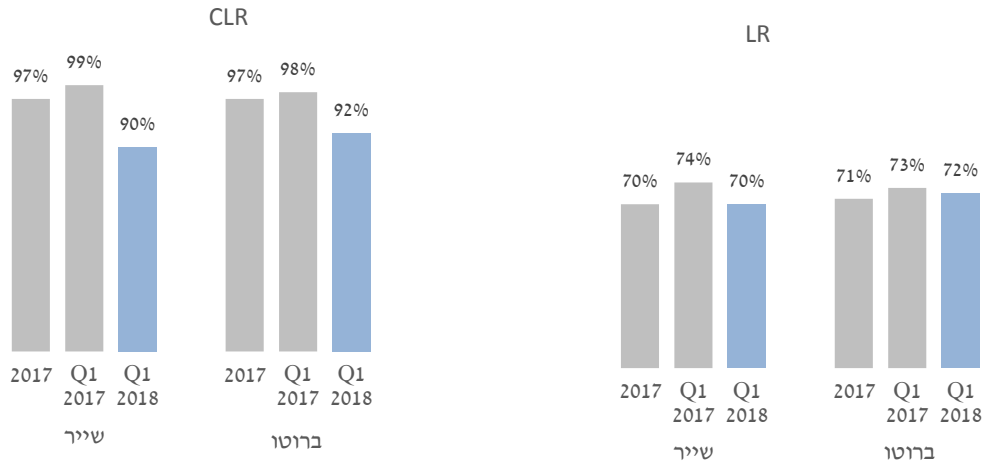
מאחר שבעל רכב חייב לבטח את רכבו בהתאם לפקודת ביטוח רכב מנועי, בעלי רכב (בדרך כלל אופנועים) שנדחו על-ידי חברות הביטוח רשאים לרכוש ביטוח באמצעות ה"פול" (המאגר הישראלי לביטוח רכב). ה"פול" פועל כחברת ביטוח לכל דבר. כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה שותפות ב"פול", וכל אחת נושאת בהפסדי ה"פול", על-פי חלקה היחסי בשוק ביטוח רכב חובה בשנה שחלפה.

במכתב מאת מנכ"ל ה"פול" נקבע חלקה הזמני של החברה בדמי הביטוח נטו לשנת 2018, בשיעור של 10.86% (מול 11.04% שהיה חלקה של החברה לשנת 2017).

רכב רכוש 2.6.5.2

הגידול בפרמיות ברוטו ביחס לתקופה מקבילה אשתקד נובע מגידול בפרמיה במספר קולקטיבים ומהקדמת חידוש עסקת עובדי מדינה והכללת פרמיה ברוטו בגין שנת 2017, ברבעון הרביעי לשנת 2016.

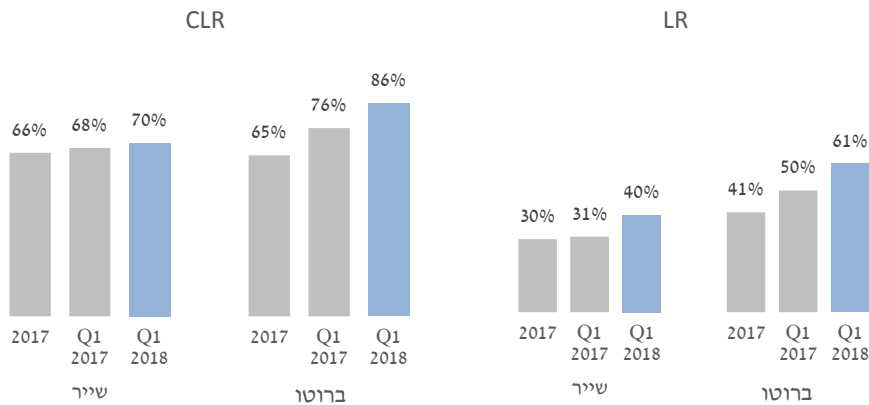
שיעור ה-Loss Ratio בביטוח רכב רכוש :

ענפי רכוש ואחרים 2.6.5.3

התוצאות בתקופת הדוח לעומת אשתקד, מוסברות מהתפתחות שלילית במספר תביעות בגין ענף אובדן רכוש.

שיעור ה-Loss Ratio בענפי רכוש ואחרים :

ענפי חבויות ואחרים 2.6.5.4

בתקופת הדוח לא נרשם שינוי משמעותי בתוצאות הפעילות לעומת תקופה מקבילה אשתקד.

2.6.5.5 ענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא

הפרמיות שהורווחו בביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא אינן בגין מכירות חדשות, אלא בגין מכירות שבוצעו בעבר ואשר הפרמיות בגינן מוכרות כפרמיה מורווחת בהתאם לתקופת הכיסוי. בענף ביטוח זה לא קיימים ל-EMI הסכמי ביטוח משנה.

2.7 נזילות ומקורות מימון

2.7.1 תזרים מזומנים

סך תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת הסתכם בתקופת הדוח לכ- 824 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בכ- 35 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו בכ- 125 מיליוני ש"ח. השפעת התנודות בשער החליפין על יתרת המזומנים הסתכמה בסך שלילי של כ- 27 מיליוני ש"ח. התוצאה של כל הפעילות הנ"ל מתבטאת בקיטון ביתרות המזומנים בסך של כ- 761 מיליוני ש"ח.

2.7.2 מימון הפעילות

ככלל, החברה והחברות הבנות שלה מממנות את פעילותן השוטפת ממקורותיהן העצמאיים. לאור דרישות ההון החלות על החברה והחברות הבנות של החברה שהינן מבטח, ובהתאם לתקנות ההון, ההון הרגולטורי הנדרש ממבטח יכול להיות מורכב מהון ראשוני, הון ראשוני מורכב, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב. בנוסף, בהתאם לחוזר יישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II, ההון העצמי של מבטח יכול להיות מורכב מהון רובד 1, הון רובד 2 והון רובד 3. בתקופת הדוח גייסה החברה חוב המשמש כהון רובד 2. לעניין הנפקת סדרות אגרות חוב (סדרות יד'-טו') של הראל הנפקות - ראה באור 6' בדוחות הכספיים.

3 היבטי ממשל תאגידי

3.1 נושאי משרה

ביום 16 בינואר 2018 מר משה ניסן סיים את כהונתו כמנכ"ל החברה האחות- הראל המשמר מחשבים בע"מ וכמשנה למנכ"ל החברה. מר אייל אפרת, מונה כמחליפו של מר ניסן החל מהמועד כאמור.

3.2 דירקטוריון

3.2.1 ביום 1 בינואר 2018 הגב' מירי לנט שריר החלה את כהונתה כדירקטורית חיצונית בחברה.

3.2.2 ביום 1 בינואר 2018 מר אלי דפס החל את כהונתו כדירקטור בחברה.

4 גילוי בנושא יחס כושר פירעון כלכלי

על פי הוראות חוזר יישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II שפורסם ביום 1 ביוני 2017 ("חוזר סולבנסי"), ובהתחשב בהוראות המעבר, נכון ליום 31 בדצמבר 2016, לחברה ול-EMI קיימים עודפי הון משמעותיים.

עודף ההון של החברה ליום 31 בדצמבר 2016, על בסיס מאוחד ולפני הוראות המעבר (במונחי SCR 100%) הינו בסך של כ- 1.9 מיליארדי ש"ח. עודף הון זה מביא בחשבון את השינויים שנעשו בהנחיות חוזר סולבנסי במהלך שנת 2016 לעומת הנחיות תרגיל IQIS, שהשפעתם הסתכמה בכ-1 מיליארד ש"ח.

בהתחשב בהוראות המעבר, מסתכם עודף ההון של החברה ליום 31 בדצמבר 2016 לסך של כ- 5.1 מיליארדי ש"ח. עודף הון זה מביא בחשבון הקלות ושינויים בהנחיות, הנוגעים, בין היתר, לשיעור העמידה בהון הנדרש בתקופת הפריסה.

נכון ליום 31 בדצמבר 2017, נדרשת החברה לעמוד ב- 65% מסך דרישות ההון על-פי דרישות סולבנסי העדכניות כפי שאושר על-ידי ועדת הכספים, וזאת עבור החישוב עבור 31 בדצמבר 2017 שיפורסם בדוח התקופתי לרבעון השני של שנת 2018. ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח יעלה בהדרגה ב- 5% בכל שנה החל מ- 65% מה- SCR ועד למלוא ה- SCR בדצמבר 2024 ("תקופת הפריסה").

החישוב שערכה החברה כאמור, אינו מבוקר ואינו סקור. לפי הנחיות הממונה, לצורך היערכות לדיווחים מבוקרים, הוגש לממונה ביום 28 בינואר 2018, דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר (שאינו מהווה ביקורת או סקירה), שמטרתו, בין היתר, בדיקת התהליך, הבקורות ושלמות הנתונים ששימשו לחישוב שביצעה החברה כאמור.

החישוב ליום 31 בדצמבר 2016 משקף לחברה, יחס כושר פירעון בשיעור של כ- 206% כשהוא מחושב כולל הוראות מעבר ויחס כושר פירעון בשיעור של כ- 123% כשהוא מחושב ללא הוראות מעבר.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון (MCR) ליום 31 בדצמבר 2016 בהתאם להנחיות בחוזר סולבנסי שפורסם ביום 1 ביוני 2017.

יחס כושר פירעון:

31 בדצמבר	
2016	
(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	
10,363,176	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
8,459,479	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
1,903,697	עודף ליום הדוח
123%	יחס כושר פירעון ליום הדוח ¹

עמידה באבני דרך בתקופת הפריסה:

31 בדצמבר	
2016	
(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	
9,814,586	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה
4,758,167	הון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה
5,056,419	עודף בתקופת הפריסה

¹ בהתחשב בחלוקת דיבידנד של הראל ביטוח שחלה עד אוגוסט 2017 בסך 250 מיליוני ש"ח, עודף ההון יקטן מ- 1.9 מיליארד ש"ח ל- 1.65 מיליארד ש"ח ושיעור עודף ההון יעמוד על כ- 120%. בהתחשב בגיוסים נטו של כתבי התחייבויות ובחלוקת דיבידנד האמורה, יקטן עודף ההון ב- 55 מיליוני ש"ח ויעמוד על 1.85 מיליארד ש"ח, שיעור עודף ההון יעמוד על כ- 122%.

סך הון (MCR)

31 בדצמבר	
2016	
(בלתי מבוקר)	
אלפי ש"ח	
1,826,410	סך הון (MCR)
7,800,785	הון עצמי לעניין סך הון (MCR)

קביעת "כרית ביטחון"

ביום 27 בדצמבר 2017 החליט דירקטוריון החברה, על קביעת כרית בטחון, בהתאם לסעיף 1(א)(2) למכתב למנהלי חברות הביטוח, שפורסם על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביום 1 באוקטובר 2017. כרית הביטחון הינה כרית מתעצמת, אשר תעמוד בתום תקופת ההתאמה (שנת 2024) על סך של 1 מיליארד ש"ח, ואשר תיבנה בהדרגה החל מסך של 0.65 מיליארד ש"ח בשנת 2017, ועד לסך של 1 מיליארד ש"ח בשנת 2024 כאמור, ואילך.

5 **בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי**בקורות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף עם המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרץ 2018 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הדירקטוריון מביע תודתו לעובדי החברה וסוכניה עבור הישגי הקבוצה

מישל סיבוני
מנכ"ל

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

הצהרה

אני, מישל סיבוני, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכך-
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכך-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

מישל סיבוני
מנהל כללי

30 במאי 2018

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה

אני, אריק פרץ, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2018 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של חברת הביטוח; וכך-
  - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכך-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי. וכך-
5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכך-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אריק פרץ

30 במאי 2018

מנהל חטיבת כספים ומשאבים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הראל חברה לביטוח בע"מ

תמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 31 במרס 2018

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של הראל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את תמצית הדוח על המצב הכספי ביניים המאוחד ליום 31 במרס 2018 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, שינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון וההנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר דרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 7א' לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

סומך חייקין

רואי חשבון

30 במאי 2018

31 בדצמבר		31 במרס		
2017	2017	2018		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
1,003	970	1,030		נכסים
2	3	2		נכסים בלתי מוחשיים
2,295	2,224	2,382		נכסי מסים נדחים
1,282	1,207	1,313		הוצאות רכישה נדחות
1,330	1,217	1,309		רכוש קבוע
1,502	1,408	1,541		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,695	1,631	1,745		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
4,405	4,542	4,368		נדל"ן להשקעה אחר
16	16	13		נכסי ביטוח משנה
1,047	1,260	1,594		נכסי מסים שוטפים
1,238	1,289	1,419		חייבים ויתרות חובה
47,771	41,696	49,536		פרמיה לגבייה
				השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות
7,046	7,334	7,784		נכסי חוב סחירים
13,527	12,305	13,495		נכסי חוב שאינם סחירים
916	821	922		מניות
1,905	2,138	1,818		אחרות
23,394	22,598	24,019		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
2,758	2,331	2,302		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,158	1,033	853		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
90,896	83,425	93,426		סך כל הנכסים
52,550	46,035	54,335		סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

תמצית דוחות על המצב הכספי ביניים מאוחדים ליום (המשך)

31 בדצמבר		31 במרס		
2017	2017	2018	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
				הון והתחייבויות
				הון
869	869	869	869	הון מניות ופרמיה על מניות
663	462	657	657	קרנות הון
2,787	2,969	2,742	2,742	עודפים
4,319	4,300	4,268	4,268	סך כל ההון המיוחס לבעלים של החברה
3	3	3	3	זכויות שאינן מקנות שליטה
4,322	4,303	4,271	4,271	סך כל ההון התחייבויות
				התחייבויות
26,403	25,854	27,052	27,052	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
52,008	45,350	53,497	53,497	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
870	732	844	844	התחייבויות מסים נדחים
214	220	217	217	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
48	12	48	48	התחייבויות מסים שוטפים
3,009	2,895	2,829	2,829	זכאים ויתרות זכות
4,022	4,059	4,668	4,668	התחייבויות פיננסיות
86,574	79,122	89,155	89,155	סך כל ההתחייבויות
90,896	83,425	93,426	93,426	סך כל ההון וההתחייבויות

שלומית זק"ש אנגל
מנהלת הכספים

אריק פרץ
משנה למנכ"ל ומנהל
חטיבת כספים ומשאבים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות: 30 במאי 2018

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12,652	3,079	3,386	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,346	314	337	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,306	2,765	3,049	פרמיות שהורווחו בשייר
5,089	1,087	145	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,104	259	232	הכנסות מדמי ניהול
299	77	76	הכנסות מעמלות
17,798	4,188	3,502	סך כל ההכנסות
14,519	3,149	2,740	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
898	180	193	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
13,621	2,969	2,547	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,357	577	594	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
987	246	270	הוצאות הנהלה וכלליות
11	3	2	הוצאות אחרות
118	14	31	הוצאות מימון, נטו
17,094	3,809	3,444	סך כל ההוצאות
147	11	13	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
851	390	71	רווח לפני מסים על הכנסה
271	130	17	מסים על הכנסה
580	260	54	רווח לתקופה
580	260	54	מיוחס ל:
*-	*-	*-	בעלים של החברה
580	260	54	זכויות שאינן מקנות שליטה
5.58	2.50	0.52	רווח לתקופה
			רווח בסיסי ומדולל למניה (בש"ח)

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח.

תמצית דוחות על הרווח (ההפסד) הכולל ביניים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
580	260	54	רווח לתקופה
			פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
331	20	(44)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(154)	(39)	(22)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
41	8	16	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(54)	(46)	35	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(69)	9	17	הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
13	13	(11)	הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לרכיבים אחרים של רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
108	(35)	(9)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
			פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
87	3	4	קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
(3)	-	1	מדידה מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת
(25)	-	(1)	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
59	3	4	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
167	(32)	(5)	סך רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
747	228	49	סך כל הרווח הכולל לתקופה
			מיוחס ל:
747	228	49	בעלים של החברה
*-	*-	*-	זכויות שאינן מקנות שליטה
747	228	49	סך הרווח הכולל לתקופה

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח.

מיוחס לבעלים של החברה								
סך כל ההון מיליוני ש"ח	זכויות שאינן מקנות שליטה מיליוני ש"ח	סך הכל מיליוני ש"ח	יתרת עודפים מיליוני ש"ח	קרן הון בגין שערוך רכוש קבוע מיליוני ש"ח	קרן תרגום של פעילות חוץ מיליוני ש"ח	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה מיליוני ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה מיליוני ש"ח	הון מניית ופרמיה מיליוני ש"ח
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)								
4,322	3	4,319	2,787	221	(81)	36	487	869
יתרה ליום 1 בינואר 2018								
סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
54	*-	54	54	-	-	-	-	-
רווח לתקופה								
(5)	*-	(5)	1	3	24	-	(33)	-
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
49	*-	49	55	3	24	-	(33)	-
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
עסקאות עם בעלים שנזקפו ישירות להון								
(100)	-	(100)	(100)	-	-	-	-	-
דיבידנד שחולק								
4,271	3	4,268	2,742	224	(57)	36	454	869
יתרה ליום 31 במרס 2018								
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)								
4,075	3	4,072	2,709	160	(40)	36	338	869
יתרה ליום 1 בינואר 2017								
סך הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
260	*-	260	260	-	-	-	-	-
רווח לתקופה								
(32)	*-	(32)	-	3	(32)	-	(3)	-
סך רווח (הפסד) כולל אחר								
228	*-	228	260	3	(32)	-	(3)	-
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לתקופה								
4,303	3	4,300	2,969	163	(72)	36	335	869
יתרה ליום 31 במרס 2017								

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח.

מיוחס לבעלים של החברה								
סך כל ההון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	יתרת עודפים	קרן הון בגין שערך רכוש קבוע	קרן תרגום של פעילות חוץ	קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	הון מניות ופרמיה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
4,075	3	4,072	2,709	160	(40)	36	338	869
580	*-	580	580	-	-	-	-	-
167	*-	167	(2)	61	(41)	-	149	-
747	*-	747	578	61	(41)	-	149	-
(500)	-	(500)	(500)	-	-	-	-	-
4,322	3	4,319	2,787	221	(81)	36	487	869

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)
 יתרה ליום 1 בינואר 2017
 סך הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 רווח לשנה
 סך רווח (הפסד) כולל אחר
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לשנה
 עסקאות עם בעלים שזקפו ישירות להון
 דיבידנד שחולק
 יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

* קטן מ-1 מיליוני ש"ח.

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		נספח	
	2017	2018		
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח		
1,415	95	(791)	א	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
(167)	(111)	(34)		לפני מסים על הכנסה
1,248	(16)	(825)		מס הכנסה ששולם
				מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
				תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(73)	(25)	(46)		השקעה ברכוש קבוע
(166)	(42)	(57)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(64)	(13)	(31)		השקעה בחברות מוחזקות
48	23	92		תמורה ממימוש השקעה בחברה מוחזקת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני
29	5	8		דיבידנד מחברה מוחזקת
1	1	-		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(225)	(51)	(34)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				תזרימי מזומנים מפעילות מימון
247	247	250		תמורת הנפקת כתבי התחייבות, נטו
(55)	(25)	(25)		פירעון כתבי התחייבויות נדחים והלוואות מתאגידים בנקאיים
(500)	-	(100)		דיבידנדים ששולמו
(308)	222	125		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(71)	(63)	(27)		השפעת התנודות בשער חליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
644	92	(761)		
3,272	3,272	3,916	ב	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
3,916	3,364	3,155	ג	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
580	260	54
(147)	(11)	(13)
(2,907)	(541)	348
(23)	66	(33)
(9)	26	5
(29)	(6)	(2)
(321)	(208)	110
(141)	(181)	468
(46)	6	(10)
(96)	(61)	(34)
76	18	19
114	30	30
769	221	649
8,442	1,784	1,489
226	89	37
(146)	(76)	(87)
271	130	17
(44)	(2)	(29)
(4,541)	(794)	(2,207)
(34)	(2)	(16)
3	-	-
(1,022)	(623)	(759)
45	(6)	(181)
84	(167)	(447)
318	140	(203)
(7)	3	4
835	(165)	(845)
1,415	95	(791)

נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה (1),(2),(3)

רווח (הפסד) לתקופה

פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:

חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב סחירים

נכסי חוב שאינם סחירים

מניות

השקעות אחרות

הוצאות (הכנסות) מימון בגין התחייבויות פיננסיות, נטו

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה אחר

פחת והפחתות

רכוש קבוע

נכסים בלתי מוחשיים

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

הוצאות מסים על הכנסה

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

רכישת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר

רכישת נדל"ן להשקעה

תמורה ממכירת נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגבייה

חייבים ויתרות חובה

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות שוטפת לפני מסים על הכנסה

- תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה, הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.
- במסגרת הפעילות השוטפת הוצגה ריבית שהתקבלה בסכום של 371 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 סכום של 340 מיליוני ש"ח ולשנת 2017 סכום של 1,582 מיליוני ש"ח) וריבית ששולמה בסכום של 3 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 סכום של 4 מיליוני ש"ח ולשנת 2017 סכום של 139 מיליוני ש"ח).
- במסגרת הפעילות השוטפת הוצג דיבידנד שהתקבל מהשקעות פיננסיות אחרות בסכום של 73 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 סכום של 53 מיליוני ש"ח ולשנת 2017 סכום של 287 מיליוני ש"ח).

תמצית דוחות ביניים מאוחדים על תזרימי המזומנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	
2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,848	1,848	2,758
1,424	1,424	1,158
<u>3,272</u>	<u>3,272</u>	<u>3,916</u>
2,758	2,331	2,302
1,158	1,033	853
<u>3,916</u>	<u>3,364</u>	<u>3,155</u>

נספח ב' - מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

נספח ג' - מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

באור 1 - כללי**הישות המדווחת**

הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים של החברה ליום 31 במרס 2018, כוללת את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה, וכן את זכויות החברה בחברות כלולות (להלן: "הקבוצה"). החברה הינה בבעלות מלאה של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן: "החברה האם"). מניות החברה האם רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים**א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים נערכה בהתאם ל- IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם לדרישות הגילוי אשר נקבעו על ידי הממונה על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), ואינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות כספיים שנתיים מלאים. יש לקרוא אותה ביחד עם הדוחות הכספיים ליום ולשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (להלן: "הדוחות השנתיים").

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 30 במאי 2018.

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל- IFRS ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, באומדנים והנחות לרבות הנחות ואומדנים אקטואריים (להלן: "אומדנים"), אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית, על ערכם של נכסים והתחייבויות ועל סכומי הכנסות והוצאות. מובהר בזאת כי התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. האומדנים העיקריים הכלולים בדוחות הכספיים מבוססים על הערכות אקטואריות וכן על הערכות שווי חיצוניות.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות, לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ההערכות ושיקול הדעת, בהם השתמשה הנהלה לצורך יישום המדיניות החשבונאית בהכנת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים עקביים בעיקרם לאלה בהם השתמשה להכנת הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2017, ולמעט האמור להלן, לא חל שינוי בהנחות האקטואריות המשפיע באופן מהותי על העתודות. בקשר עם עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות וכן עם בדיקת נאותות העתודות (LAT), ראה גם באור 9.

ג. סיווג מחדש

בביאורים לדוחות כספיים ביניים המאוחדים אלו סווגו מחדש מספרי השוואה לשם עקביות וכדי לשקף את הוראות חוזר הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון מיום 1 בינואר 2018, בדבר "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות כספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים (IFRS)". לסיווגים האמורים לא הייתה השפעה על ההון ו/או על הרווח והפסד של הקבוצה.

ד. מטבע פעילות ומטבע הצגה

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה. החל מדוחות כספיים אלו, מציגה החברה את המידע הכספי במיליוני ש"ח. המידע הכספי עוגל למיליון הקרוב.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

למעט כמפורט בסעיף א' להלן, המדיניות החשבונאית של הקבוצה בתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה, הינה המדיניות שיושמה בדוחות השנתיים.

א. יישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 15 הכנסה מחוזים עם לקוחות (להלן – "התקן")

התקן מציג מודל חדש להכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן קובע שתי גישות להכרה בהכנסה: בנקודת זמן אחת או על פני זמן. המודל כולל חמישה שלבים לניתוח עסקאות על מנת לקבוע את עיתוי ההכרה בהכנסה ואת סכומה. כמו כן, התקן קובע דרישות גילוי חדשות ונרחבות יותר מאלה שהיו קיימות לפני כן. החל מיום 1 בינואר 2018 החלה החברה ליישם את התקן. ליישום התקן אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ב. עונתיות**1. ביטוח חיים ובריאות**

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפרשות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בעיקר בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוח כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בינואר או באפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח.

באור 4 - מגזרי פעילות

באור מגזרי פעילות כולל מספר מגזרים המהווים יחידות עסקיות אסטרטגיות של הקבוצה. יחידות עסקיות אלה כוללות מגוון מוצרים ומנוהלות בנפרד לצורך הקצאת משאבים והערכת ביצועים. המוצרים בבסיס כל מגזר דומים בעיקרם לעניין מהותם, אופן הפצתם, תמהיל הלקוחות, מהות הסביבה המפקחת וכן במאפיינים כלכליים ודמוגרפים ארוכי טווח הנגזרים מחשיפה בעלת מאפיינים דומים לסיכונים ביטוחיים. כמו כן, לתוצאות תיק ההשקעות המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות עשויה להיות השפעה ניכרת על הרווחיות.

ביצועי המגזר נמדדים בהתבסס על רווחי המגזר לפני מסים על ההכנסה. תוצאות עסקאות בינחברתיות מבוטלות במסגרת ההתאמות לצורך עריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים. הקבוצה פועלת במגזרים הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון לטווח ארוך

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפי ביטוחי החיים וכן את פעילות הקבוצה בניהול קרנות פנסיה וקופות גמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בענפים מחלות ואשפוז, תאונות אישיות, סיעוד ושיניים. הפוליסות הנמכרות במסגרת ענפי ביטוח אלה מכסות את מגוון הנזקים הנגרמים למבוטח כתוצאה ממחלות ו/או מתאונות, לרבות מצב סיעודי וטיפול שיניים. פוליסות ביטוחי בריאות מוצעות הן לפרטים והן לקולקטיבים.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר זה מורכב מחמישה תתי תחומים:

רכב רכוש: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות ביטוח בענף ביטוח רכב מנועי (להלן: "רכב רכוש"), המכסות נזקים הנגרמים לבעל רכב כתוצאה מתאונה ו/או גניבה ו/או את חבות בעל הרכב או הנהג לנזק רכוש שנגרם לצד שלישי בתאונה.

רכב חובה: כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח לפי דרישת פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש), התש"ל-1970 (להלן: "רכב חובה"), המכסה נזקי גוף כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

ענפי חבויות אחרים: כולל את פעילות הקבוצה במכירת פוליסות המכסות את חבות המבוטח כלפי צד שלישי (למעט כסוי חבויות בתחום רכב חובה כמתואר לעיל). במסגרת זו נכללים, בין היתר, ענפי הביטוח הבאים: ביטוח מפני אחריות מעבידים, ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח אחריות לדירקטורים ולנושאי משרה וביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים.

ענפי רכוש ואחרים: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית של הקבוצה בכל ענפי הרכוש למעט רכב רכוש (כגון: ערבויות, דירות וכדומה).

עסקי ביטוח משכנתאות: תחום זה כולל את הפעילות הביטוחית בענף ביטוח אשראי למגורים המובטח במשכנתא (כענף בודד - MONOLINE). ביטוח זה נועד לתת שיפוי בגין הנזק הנגרם כתוצאה מאי פירעון של הלוואות שניתנו כנגד שעבוד במשכון ראשון של נכס נדל"ן יחיד למגורים בלבד ולאחר מימוש הנכס המשמש כבטוחה להלוואות כאמור.

4. לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר

פעילויות אשר לא יוחסו למגזרי פעילות כוללות בעיקר פעילויות של סוכנויות ביטוח וכן את פעילות ההון בחברות הביטוח המאוחדות.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)
א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

סה"כ	התאמות וקיזוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,386	-	-	829	1,103	1,454
337	-	-	253	49	35
3,049	-	-	576	1,054	1,419
145	-	*34	47	41	23
232	-	1	-	1	230
76	(5)	** 6	52	16	7
3,502	(5)	41	675	1,112	1,679
2,740	-	-	640	786	1,314
193	-	-	181	(10)	22
2,547	-	-	459	796	1,292
594	(5)	*** 1	141	225	232
270	-	**** 15	14	77	164
2	-	-	-	-	2
31	-	26	3	1	1
3,444	(5)	42	617	1,099	1,691
13	-	5	4	2	2
71	-	4	62	15	(10)
(10)	-	(21)	(2)	2	11
61	-	***** (17)	60	17	1
27,052	-	-	10,130	4,977	11,945
53,497	-	-	-	4,548	48,949

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
 ** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-5 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
 *** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
 **** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-5 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
 ***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-0.4 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
1,248	1,078	753	-	-	3,079
33	41	240	-	-	314
1,215	1,037	513	-	-	2,765
833	92	66	*96	-	1,087
258	1	-	-	-	259
9	20	46	** 7	(5)	77
2,315	1,150	625	103	(5)	4,188
1,743	857	549	-	-	3,149
13	21	146	-	-	180
1,730	836	403	-	-	2,969
218	213	150	*** 1	(5)	577
147	70	13	**** 16	-	246
3	-	-	-	-	3
1	2	(19)	30	-	14
2,099	1,121	547	47	(5)	3,809
4	1	2	4	-	11
220	30	80	60	-	390
(19)	(11)	(23)	(1)	-	(54)
201	19	57	****59	-	336
11,546	4,593	9,715	-	-	25,854
41,186	4,164	-	-	-	45,350

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-5 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
*** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
**** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-5 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-0.5 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות ואחר	התאמות וקיזוזים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,078	4,424	3,150	-	-	12,652
135	199	1,012	-	-	1,346
4,943	4,225	2,138	-	-	11,306
4,170	443	230	*246	-	5,089
1,092	3	-	9	-	1,104
30	83	178	** 25	(17)	299
10,235	4,754	2,546	280	(17)	17,798
8,404	3,688	2,427	-	-	14,519
83	142	673	-	-	898
8,321	3,546	1,754	-	-	13,621
859	866	646	*** 3	(17)	2,357
594	281	50	**** 62	-	987
11	-	-	-	-	11
7	10	(33)	134	-	118
9,792	4,703	2,417	199	(17)	17,094
31	22	50	44	-	147
474	73	179	125	-	851
91	19	12	126	-	248
565	92	191	*****251	-	1,099
11,815	4,978	9,610	-	-	26,403
47,519	4,489	-	-	-	52,008

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

* סך הרווחים מהשקעות הינם בגין הנכסים העומדים כנגד ההון של הגופים המוסדיים בקבוצה.
** הכנסות מעמלות כוללות עמלות המשולמות לסוכנויות ביטוח בבעלות הקבוצה. כ-17 מיליוני ש"ח מתוכן הינן עמלות המשולמות לסוכנויות אלו מגופים מוסדיים בקבוצה.
*** בגין פעילות סוכנויות הביטוח שהינן בבעלות מלאה של הקבוצה.
**** מתוך סך הוצאות הנהלה וכלליות, סכום של כ-20 מיליוני ש"ח הינו בגין הוצאות של פעילות סוכנויות ביטוח של הקבוצה.
***** סך הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה בגין פעילות סוכנויות הביטוח של הקבוצה הסתכם לכ-1 מיליוני ש"ח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
344	346	286	334	(2)	1,308
1	9	213	94	-	317
343	337	73	240	(2)	991
180	142	16	83	(6)	415
163	195	57	157	4	576
17	4	3	21	2	47
-	2	43	7	-	52
180	201	103	185	6	675
163	144	141	199	(7)	640
-	7	118	56	-	181
163	137	23	143	(7)	459
9	38	59	35	-	141
3	4	3	3	1	14
1	-	-	2	-	3
176	179	85	183	(6)	617
2	-	-	2	-	4
6	22	18	4	12	62
-	-	-	(1)	(1)	(2)
6	22	18	3	11	60
2,680	711	885	5,491	363	10,130
2,476	677	196	2,895	363	6,607

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על הכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2018
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2018

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
214	218	256	306	(3)	991
1	8	183	72	-	264
213	210	73	234	(3)	727
89	34	13	85	(7)	214
124	176	60	149	4	513
24	5	4	29	4	66
-	1	38	7	-	46
148	182	102	185	8	625
112	133	115	194	(5)	549
(1)	2	97	48	-	146
113	131	18	146	(5)	403
17	42	58	33	-	150
3	3	3	3	1	13
(8)	(2)	(1)	(8)	-	(19)
125	174	78	174	(4)	547
1	-	-	1	-	2
24	8	24	12	12	80
(10)	(2)	(1)	(11)	1	(23)
14	6	23	1	13	57
2,421	628	847	5,412	407	9,715
2,157	599	199	2,623	407	5,985

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על הכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2017
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2017

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	ביטוח משכנתאות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
545	693	962	901	(8)	3,093
4	25	722	262	-	1,013
541	668	240	639	(8)	2,080
13	(57)	(7)	17	(24)	(58)
528	725	247	622	16	2,138
80	19	16	97	18	230
-	7	143	28	-	178
608	751	406	747	34	2,546
571	528	399	948	(19)	2,427
1	20	324	328	-	673
570	508	75	620	(19)	1,754
86	188	222	150	-	646
10	14	12	10	4	50
(13)	(3)	(1)	(16)	-	(33)
653	707	308	764	(15)	2,417
19	5	2	24	-	50
(26)	49	100	7	49	179
2	1	-	3	6	12
(24)	50	100	10	55	191
2,461	553	783	5,437	376	9,610
2,241	524	175	2,774	376	6,090

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות (ההכנסות)
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר 2017

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)				לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	1,248	1,248	-	-	1,454	1,454
-	-	33	33	-	-	35	35
-	-	1,215	1,215	-	-	1,419	1,419
-	-	832	833	23	1	23	833
59	78	132	258	93	73	230	258
-	-	9	9	7	-	7	9
59	78	2,188	2,315	1,542	73	1,679	1,679
1	3	1,740	1,743	1,310	3	1,314	1,314
-	-	13	13	22	-	22	22
1	3	1,727	1,730	1,288	3	1,292	1,292
22	31	164	218	179	35	232	232
26	33	93	147	105	30	164	164
2	-	-	3	-	-	2	3
-	-	1	1	1	-	1	1
51	67	1,985	2,099	1,573	68	1,691	1,691
-	-	4	4	2	-	2	4
8	11	207	220	(29)	5	(10)	8
-	-	(19)	(19)	11	-	11	(19)
8	11	188	201	(18)	5	1	8

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות אחרות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)			
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
-	-	5,078	5,078
-	-	135	135
-	-	4,943	4,943
1	1	4,168	4,170
223	300	569	1,092
-	-	30	30
224	301	9,710	10,235
2	10	8,392	8,404
-	-	83	83
2	10	8,309	8,321
79	126	654	859
100	122	372	594
10	1	-	11
-	-	7	7
191	259	9,342	9,792
-	-	31	31
33	42	399	474
1	2	88	91
34	44	487	565

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה,

ברוטו

חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין

חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות אחרות

הוצאות מימון, נטו

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי

המאזני

רווח לפני מסים על הכנסה

רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה

סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			מיליוני ש"ח			
1,456	47	272	775	99	234	29
(2)						
1,454						
1,394	-	-	1,394	-	-	-
123	-	-	59	(4)	34	34
1,342	48	130	711	108	196	149
(32)	-	-	(32)	-	-	-

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
			מיליוני ש"ח			
1,251	47	243	694	-	238	29
(3)						
1,248						
922	-	-	922	-	-	-
200	-	-	48	19	84	49
1,592	44	110	808	(10)	580	60
148	-	-	148	-	-	-

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי ההיוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות (המשך)

סה"כ	פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה			
	סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
5,088	186	1,029	2,802	-	953	118
(10)						
5,078						
4,162	-	-	4,162	-	-	-
751	-	-	213	(8)	356	190
7,739	188	466	3,746	91	2,736	512
653	-	-	652	1	-	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

פרמיות ברוטו
פרמיות בגין סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה

סך הכל

תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח

מרווח פיננסי כולל דמי ניהול - במונחי רווח כולל (2)

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) הם בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בחלקם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול השקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת, המרווח הפיננסי בגין פוליסות שאינן תלויות תשואה שהופקו החל משנת 2004 כולל עוד, את השפעת השינוי בשיעורי היוון המשמשים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות. לעניין זה, הכנסות מהשקעות כוללות גם את השינוי בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנוקף לדוח על הרווח הכולל. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

באור 4 - מגזרי פעילות (המשך)

ד. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח בריאות

פירוט התוצאות לפי סוגי הפוליסות

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	מיליוני ש"ח			
1,099	92	544	295	168
786	80	333	259	114

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	מיליוני ש"ח			
1,093	114	522	306	151
857	71	327	312	147

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

סה"כ	בריאות אחר *		סיעודי	
	ז"ק **	ז"א **	קבוצתי	פרט
	מיליוני ש"ח			
4,430	460	2,102	1,278	590
3,688	290	1,415	1,517	466

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו

* מתוך זה פרמיות פרט בסך של 406 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 סך של 416 מיליוני ש"ח ולשנת 2017 סך של 1,678 מיליוני ש"ח) ופרמיות קבוצתיות בסך של 230 מיליוני ש"ח (לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 סך של 221 מיליוני ש"ח ולשנת 2017 סך של 884 מיליוני ש"ח).

** הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

באור 5 - מסים על הכנסה

א. שיעורי המס החלים על הכנסות של חברות הקבוצה

ביום 29 בדצמבר 2016 פורסם ברשומות חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל- 23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה להלן.

שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם על חברות הבנות של החברה שהינם מוסדות כספיים הינם כדלקמן:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס במוסדות כספיים
2017	24%	17%	35%
2018 ואילך	23%	17%	34.2%

ב. פרה- רולינג שאושרו

ביום 19 בינואר 2017 התקבל אישור רשות המסים, בתוקף למפרע מיום 30 בספטמבר 2016, למיזוג הראל גמל והשתלמות בע"מ (להלן: "החברה המעבירה") לתוך הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ), תוך חיסולה של החברה המעבירה ללא פירוק ובהתאם להוראות סעיף 103 לפקודת מס הכנסה. במסגרת אישור רשות המסים נקבעו הוראות בהתאם לסעיף 103 לפקודת מס הכנסה בקשר עם אופן ביצוע המיזוג.

באור 6 - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
1,502	1,408	1,541	נדליין להשקעה
			השקעות פיננסיות
18,115	15,628	18,712	נכסי חוב סחירים
12,300	10,098	12,425	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
8,227	7,603	8,255	מניות
9,129	8,367	10,144	השקעות פיננסיות אחרות
47,771	41,696	49,536	סך הכל השקעות פיננסיות
2,758	2,331	2,302	מזומנים ושווי מזומנים
519	600	956	אחר
52,550	46,035	54,335	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה**
162	188	21	זכאים ויתרות זכות
114	100	459	התחייבויות פיננסיות***
276	288	480	התחייבויות פיננסיות בגין חוזים תלויי תשואה
671	701	669	(*) מתוכם נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת
729	743	718	שווי הוגן של נכסי חוב שנמדדים בעלות מתואמת

** כולל נכסים בסך 4,192 מיליוני ש"ח, 3,798 מיליוני ש"ח ובסך 4,107 מיליוני ש"ח לימים 31 במרס 2018 ו-2017 וליום 31 בדצמבר 2017, בהתאמה, בגין התחייבות הנובעת מתיק סיעוד קבוצתי, בו מרבית סיכוני ההשקעה אינם מוטלים על המבטח.

*** בעיקר נגזרים וחוזים עתידיים.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
 רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
 רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
15,558	3,154	-	18,712	נכסי חוב סחירים
-	11,278	478	11,756	נכסי חוב שאינם סחירים
6,065	7	2,183	8,255	מניות
6,762	86	3,296	10,144	אחרות
28,385	14,525	5,957	48,867	סך הכל

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12,563	3,065	-	15,628	נכסי חוב סחירים
-	8,555	842	9,397	נכסי חוב שאינם סחירים
5,688	9	1,906	7,603	מניות
4,857	453	3,057	8,367	אחרות
23,108	12,082	5,805	40,995	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
15,202	2,913	-	18,115	נכסי חוב סחירים
-	11,163	466	11,629	נכסי חוב שאינם סחירים
6,182	10	2,035	8,227	מניות
5,748	163	3,218	9,129	אחרות
27,132	14,249	5,719	47,100	סך הכל

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,719	3,218	2,035	466
272	205	69	(2)
(68)	(54)	(7)	(7)
318	155	87	76
(215)	(211)	(1)	(3)
(69)	(17)	-	(52)
5,957	3,296	2,183	478
274	207	69	(2)

יתרה ליום 1 בינואר 2018

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 במרס 2018

סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2018

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד			
סה"כ	אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
5,810	3,047	1,956	807
(45)	5	(50)	-
(62)	(48)	(10)	(4)
311	139	11	161
(91)	(81)	** (1)	(9)
(119)	(5)	** -	(114)
1	-	-	1
5,805	3,057	1,906	842
(49)	5	(51)	(3)

יתרה ליום 1 בינואר 2017

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3*

יתרה ליום 31 במרס 2017

סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2017

בגין ניירות ערך שסחירותם השתנתה.
מוין מחדש.

*
**

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכסי חוב		נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
שאינם סחירים	מניית	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
807	1,956	3,047	5,810
29	112	133	274
(51)	(45)	(156)	(252)
343	178	558	1,079
(12)	(166)	(333)	(511)
(199)	-	(31)	(230)
17	-	-	17
(468)	-	-	(468)
466	2,035	3,218	5,719
22	111	133	266

יתרה ליום 1 בינואר 2017

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3*

העברות מתוך רמה 3*

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2017

* בעיקר בגין ניירות ערך שדירוגם השתנה.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים והשקעות מוחזקות לפדיון - שווי הוגן לעומת הערך בספרים

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)		ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	
שווי הוגן		שווי הוגן		ערך בספרים		ערך בספרים	
2017	2017	2018	2017	2017	2018	2017	2018
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
6,584	6,362	6,591	4,893	4,921	4,943		
8,648	7,192	8,497	7,832	6,573	7,750		
879	878	877	802	811	802		
16,111	14,432	15,965	13,527	12,305	13,495		
168	254	152	159	243	144		
168	254	152	159	243	144		
16,279	14,686	16,117	13,686	12,548	13,639		
			20	13	14		

הלוואות וחייבים:

אגרות חוב מיועדות נכסי חוב שאינם סחירים שאינם ניתנים להמרה, למעט פיקדונות בבנקים

פיקדונות בבנקים

סך כל נכסי חוב שאינם סחירים

השקעות המוחזקות לפדיון:

נכסי חוב סחירים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל השקעות מוחזקות לפדיון

סך הכל

ירידות ערך שנקפו לרווח והפסד (במצטבר)

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. להגדרת הרמות ראה באור 2.א6.

ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)				
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
6,359	1,281	-	7,640	נכסי חוב סחירים
801	-	121	922	מניות
339	35	1,444	1,818	אחרות
7,499	1,316	1,565	10,380	סך הכל

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)				
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
5,769	1,322	-	7,091	נכסי חוב סחירים
758	-	63	821	מניות
497	274	1,367	2,138	אחרות
7,024	1,596	1,430	10,050	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)				
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
5,649	1,238	-	6,887	נכסי חוב סחירים
799	-	117	916	מניות
401	99	1,405	1,905	אחרות
6,849	1,337	1,522	9,708	סך הכל

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
117	1,405	1,522
(1)	10	9
2	50	52
-	(23)	(23)
3	45	48
-	(40)	(40)
-	(3)	(3)
121	1,444	1,565
(1)	10	9

יתרה ליום 1 בינואר 2018

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 במרס 2018

סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2018

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח		
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה		
מניות	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
47	1,390	1,437
2	2	4
(3)	(27)	(30)
(2)	(15)	(17)
19	47	66
-	(27)	(27)
-	(3)	(3)
63	1,367	1,430
2	2	4

יתרה ליום 1 בינואר 2017

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו:

ברווח והפסד

ברווח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

יתרה ליום 31 במרס 2017

סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 במרס 2017

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים זמינים למכירה

מניית	אחרות	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
47	1,390	1,437
4	27	31
(3)	15	12
(4)	(60)	(64)
57	186	243
-	(144)	(144)
-	(9)	(9)
16	-	16
117	1,405	1,522
4	26	30

יתרה ליום 1 בינואר 2017

סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :

ברוח והפסד

ברוח כולל אחר

תקבולי ריבית ודיבידנד

רכישות

מכירות

פדיונות

העברות אל רמה 3*

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31

בדצמבר 2017

* בגין שינוי סיווג מהשקעה במוחזקות למניות לא סחירות.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. שווי הוגן לעומת הערך בספרים - התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)		ליום 31 בדצמבר (מבוקר)	ליום 31 במרס (בלתי מבוקר)	
	שווי הוגן			ערך בספרים	
2017	2017	2018	2017	2017	2018
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
100	**100	100	100	**100	100
405	**388	404	350	**350	351
11	11	11	11	11	11
3,311	**3,177	3,486	2,893	**2,912	3,115
3,827	3,676	4,001	3,354	3,373	3,577

הלוואות מתאגידים בנקאיים *

הלוואות מתאגידים שאינם בנקאיים *

הלוואות מצדדים קשורים

אגרות חוב *

סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

* לרבות כתבי התחייבויות נדחים.

** לעניין סיווג מחדש ראה באור ג2.

2. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	
2017	2017	2018
1.85%	* 2.44%	1.75%
1.22%	* 2.09%	1.44%

באחוזים

הלוואות

אגרות חוב

* לעניין סיווג מחדש ראה באור ג2.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

3. התחייבויות פיננסיות הנמדדות בשווי הוגן בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. להגדרת הרמות ראה באור 2א6.

ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
232	859	1,091
232	859	1,091

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
25	661	686
25	661	686

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)		
רמה 1	רמה 2	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
16	652	668
16	652	668

נגזרים (1)

סך הכל התחייבויות פיננסיות

(1) מכשירים נגזרים המוחזקים כנגד ההתחייבויות הביטוחיות במסגרת מדיניות ניהול נכסים מול התחייבויות ("ALM") של הקבוצה. מתוך הני"ל, סך של כ- 632 מיליוני ש"ח, כ- 586 מיליוני ש"ח וכ- 553 מיליוני ש"ח לימים 31 במרס 2018 ו-31 בדצמבר 2017, בהתאמה, נכללים במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה והיתרה נכללת במסגרת ההתחייבויות תלויות התשואה של הקבוצה. מרבית הסכום נובע מניהול חשיפה באמצעות נגזרים למטבע חוץ ולמדד. כנגד ההתחייבויות כאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בטחונות בהתאם לתנאים שנקבעו בחוזה. לגופים המוסדיים בקבוצה מסגרות אשראי מאושרות לצורך פעילותה בנגזרים. בהתאם לאמור, הפקידו הגופים המוסדיים בקבוצה סך של כ- 1,168 מיליוני ש"ח כבטוחות לכיסוי התחייבויותיה הנובעות מפעילות זו.

באור 6 - מכשירים פיננסיים (המשך)**ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)****4. פרטים נוספים****1. דירוג מעלות**

ביום 14 בינואר 2018 הודיעה מעלות על אשרור דירוג 'ilAA+' לחברה והעלאת תחזית הדירוג לחיובית בעקבות קביעת כרית ביטחון בניהול הון. במסגרת הודעת מעלות אושרר דירוג 'ilAA' לאג"ח 1 (לא סחיר) של החברה ולכתבי התחייבויות סדרה א' של הראל הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של החברה. כמו כן, אושרר דירוג 'ilAA-' להון משני ושלישוני שהונפק על ידי הראל הנפקות במסגרת אג"ח סדרות ב'-יג'. בנוסף, מעלות קבעה דירוג 'ilAA-' להנפקת שתי סדרות חדשות של אגרות חוב של הראל הנפקות (סדרות יד'-טו') בסך כולל של עד 300 מיליוני ש"ח.

2. הנפקת אגרות חוב (סדרות יד'-טו') באמצעות הראל מימון והנפקות

ביום 24 בינואר 2018 פרסמה הראל הנפקות דוח הצעת מדף על פי תשקיף מדף מיום 27 בפברואר 2017. על פי דוח הצעת המדף, הציעה הראל הנפקות לציבור עד 150 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה יד'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת ועד 150 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה טו'), רשומות על שם, בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. אגרות החוב (סדרות יד'-טו') אינן צמודות למדד או למטבע כלשהו.

בסך הכל, הונפקו 127 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה יד') ו-127 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה טו') ובתמורה כוללת (ברוטו) של כ-253.3 מיליוני ש"ח;

שיעור הריבית האפקטיבית, לאחר הוצאות הנפקה, של כתבי ההתחייבות הנוספות מסדרה יד' הנו 3.182% ושל כתבי ההתחייבות הנוספות מסדרה טו' הנו 3.174%.

לצורך ההנפקה כאמור, ביום 14 בינואר 2018, פורסם על ידי מעלות אשרור דירוג ilAA- לאג"ח (סדרות יד'-טו').

ד. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן ברמה 2 וברמה 3**שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים**

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי ההיוון מתבססים על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושמערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה וללקוחותיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשניות ואחרות, עקב פערי מידע בין חברות הקבוצה לבין הצדדים האחרים לחווי הביטוח ויתר מוצרי הקבוצה, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרי הקבוצה, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים, שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות. בתחומים אלו ההתקשרויות עם המבוטחים, העמיתים והלקוחות הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקה בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

במסגרת שינויים רגולטוריים אלו, בשנת 2011 פרסם הממונה חוזר שעניינו טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים. החוזר מפרט את מסגרת הפעולות שעל גוף מוסדי לבצע על מנת להבטיח שרישום זכויות עמיתים במערכות המידע יהיה מהימן, שלם, זמין וניתן לאחזור. במסגרת החוזר נקבעו שלבי ביצוע פרויקט הטיוב. סיום פרויקט הטיוב נקבע ליום 30 ביוני 2016. החברה סיימה נכון למועד האמור את פעולות הטיוב במרבית הנושאים אשר נכללו במסגרת תכנית העבודה של הפרוייקט. יחד עם זאת, נותרו מספר נושאים אשר הטיפול בהם נמשך וימשך באופן שוטף גם לאחר המועד הקבוע לסיום הפרוייקט. בנוסף עוסקת החברה, בהתאם לדרישות החוזר, בטיוב שוטף ובשימור של פעולות הטיוב שבוצעו במסגרת הפרוייקט.

בנוסף, קיימת חשיפה כללית, הנובעת מכך שכנגד הגופים המוסדיים בקבוצה מוגשות מעת לעת תלונות לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ביחס לזכויות מבוטחים על פי פוליסות ביטוח ו/או הדין. תלונות אלו מטופלות באופן שוטף על ידי אגף תלונות הציבור בחברה. הכרעות רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון בתלונות אלה, אם וככל שתינתן בהן הכרעה, לרבות בנושאים התלויים ועומדים מול הממונה, בין היתר בתחום ביטוח החיים, עלולות להינתן אף כהכרעות רוחביות, החלות על קבוצות רחבות של מבוטחים. בהקשר זה ניתנה לאחרונה על-ידי רשות שוק ההון הכרעה בנושא צירוף מבוטחים לקוי לביטוח תאונות אישיות במסגרתה נדרשת החברה לפנות למבוטחים בביטוח תאונות אישיות, אשר צורפו לביטוח במהלך תקופה מסוימת על-ידי מספר מצומצם של סוכנויות ביטוח על מנת לוודא כי הם מודעים לקיומו של הביטוח וככל שאינם מודעים לו לאפשר להם לבטל את פוליסת הביטוח תוך השבת דמי הביטוח, אשר שולמו על-ידיהם. בנוסף, לעיתים, הגורמים המתלוננים אף מאיימים כי ינקטו בהליכים ביחס לתלונתם במסגרת תביעה ייצוגית. לעת הזו, לא ניתן להעריך אם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הממונה בענין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות כתוצאה מהליכים שכאלו וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה. בנוסף, במסגרת המדיניות שמיישמת רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, להעמקת הבקורות והביקורות בגופים מוסדיים, רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון מקיימת מעת לעת ביקורות מעמיקות לגבי פעילותם של הגופים המוסדיים בקבוצה, במגוון תחומי הפעילות. בעקבות ביקורות אלו עלול משרד האוצר להטיל קנסות ו/או עיצומים כספיים וכן עלול ליתן הוראות לביצוע שינויים ביחס לפעולות שונות שנעשו, לרבות בנושאים התלויים ועומדים בפניו, בין היתר בתחום ביטוח החיים, וזאת הן כלפי העתיד והן כלפי העבר. במקרים של הוראות כאמור לגבי העבר, עלולה רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון לדרוש השבת כספים או שינוי בתנאים כלפי המבוטחים ו/או העמיתים באופן שעלול להטיל חבויים כספיות על החברות הבנות של החברה ו/או להגדיל את החשיפה של החברות הבנות שהינן מבטח למגוון רחב יותר של אירועים ביטוחיים שיהיו מכוסים בשל ההנחיות כאמור בפוליסות שהונפקו.

במסגרת הביקורות שעורכת רשות שוק ההון, הביטוח והחסכון התקיימו ומתקיימות בתקופת הדוח מספר ביקורות מעמיקות בתחומי הפנסיה, אקטואריה, ביטוח חיים וסיעוד, ביטוח בריאות, שירות לקוחות, ביטוח סיעודי, ביטוח חיים, מערכות מידע ותביעות.

במסגרת השקעות חברות הקבוצה בנכסי חוב, חתומות החברות המשקיעות על כתבי שיפוי, שאינם מוגבלים בסכום, אל מול הנאמנים לנכסי החוב. בכתבי שיפוי אלו, התחייבו חברות הקבוצה (כמו גם יתר המשקיעים באותם נכסי חוב) כלפי הנאמנים, לשפות את הנאמנים בגין כל הוצאה שתושט עליהם במסגרת הטיפול בהסדרי חוב, ככל שמטופלים על ידם וככל שהוצאה כאמור לא תשולם על ידי החברה שבעלותה מצויים הנכסים. חברות הקבוצה מחזיקות במספר נכסי חוב המצויים בהליך הסדר, החשיפה בגין כתבי השיפוי שניתנו בגין נכסי חוב אלו, אינה מהותית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

בקשר עם מיזוג הפעילות הביטוחית של דקלה להראל ביטוח, ובהתאם לבקשת קופת חולים כללית, אשר הנה הלקוח העיקרי של דקלה ואשר במסגרת ההתקשרות מולה, מעמידה דקלה שירותי תפעול וניהול של תוכנית השב"ן ושל התוכנית הסייעודית לחברי הקופה, חתמה הראל ביטוח על כתב שיפוי, במסגרתו התחייבה לשפות את שירותי בריאות כללית בגין נזקים שיגרמו לכללית, אם וככל שייגרמו, כתוצאה מפיצול הפעילות, בתנאים המפורטים בכתב השיפוי.

להלן פרטים על החשיפה בגין תובענות ייצוגיות ובקשות להכרה בתובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות בקבוצה.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, אשר בהן, להערכת ההנהלה, המתבססת, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה, אין זה יותר סביר מאשר לא ("more likely than not"), כי טענות ההגנה של החברה (או חברה בת) תידחינה ואישור התובענה כייצוגית יתקבל, או שקיימים סיכויים של 50% ומעלה כי בסופו של ההליך תתקבלנה טענותיה של החברה (או חברה בת) שסביר כי הסדר פשרה מוצע, אשר אינו כולל התחייבות מהותית לתשלום כספי יתקבל, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר מאשר לא כי טענות ההגנה של החברה עלולות להדחות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי הנהלת החברה ו/או הנהלות חברות מאוחדות. להערכת הנהלת החברה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או חברות מאוחדות.

בבקשות לאישור תובענה כייצוגית בסעיפים 50, 51, 52, 53 ו-54 להלן, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענות אלו.

1. בחודש ינואר 2008 הוגשה נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות") תובענה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גבו "תשלום גורם תת שנתיות" (תשלום אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות כאשר תעריף הביטוח נקבע בסכום שנתי, אולם התשלום בפועל מבוצע במספר תשלומים) שלא כדין. לטענת התובעים, הנזק שנגרם לתובעים מסתכם לסך של 1,683.54 ש"ח לכל שנת ביטוח. להערכת התובעים, סכום התביעה בגין כל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג כנגד כלל הנתבעות הינו כ- 2.3 מיליארדי ש"ח, מתוך זה סך של כ- 307 מיליוני ש"ח כנגד החברה הראל ביטוח. ביום 1 בפברואר 2010 אישר בית המשפט בקשה להסדר דיוני בין הצדדים, לפיה התובע ימחק מהבקשה והתובענה את הטענה כי הראל ביטוח גבתה שיעור תשלום גורם תת שנתיות העולה על השיעור המותר גם בגין פוליסות שהונפקו לפני 1992. בהתאם להוראת בית המשפט, התובע הגיש תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית מתוקנת. ביום 29 בדצמבר 2013 הגיש הממונה את עמדתו, התומכת בעמדת הנתבעות כי אין מניעה לגבות תת שנתיות על גורם הפוליסה, על רכיב החסכון בביטוח חיים המשולב בחסכון ועל פוליסות ריסק אחרות, לרבות סיעוד, אבדן כושר עבודה ונכות מתאונה. ביום 19 ביולי 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בקשר עם גביית גורם תת שנתיות על רכיב הפרמיה המכונה גורם הפוליסה ועל רכיב החסכון בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחסכון, וכן בקשר עם גביית גורם תת שנתיות בפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד. בחודש דצמבר 2016 הוגשה בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בת-אביב. בעקבות החלטת בית המשפט העליון מחודש ינואר 2017 השיבו המשיבים לבקשה למתן רשות ערעור על החלטת לאישור התובענה כייצוגית, והבקשה נשמעה בפני הרכב. בחודש אפריל 2017 נעתר בית המשפט העליון לבקשה לעיכוב ביצוע שהגישה החברה וקבע כי הדיון בערכאה הדיונית יעוכב עד להכרעה בבקשת רשות ערעור ובערעור.

2. בחודש אפריל 2008 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים, נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית. עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נוהגות לזכות מבוטחות נשים, בהגיען לגיל פרישה, בגין פוליסות ביטוח מנהלים ישנות שנמכרו עד שנת 2000, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בנתונים זהים, וזאת בשל הנימוק, כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, הנתבעות גובות מהנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהן גובות מגברים על אף ששיעור התמותה של נשים, בתקופת כיסוי "הריסק", לכאורה, נמוך יותר. התובעות טוענות, כי התנהלות זו של הנתבעות יוצרת הפליה של מבוטחות שהינן נשים, בניגוד להוראות הדין. ביום 17 באוגוסט 2014 אישר בית הדין האזורי לעבודה בירושלים את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה לעניין התובענה הייצוגית כוללת נשים שיש להן או שהיה להן פוליסות ביטוח אצל ארבע המשיבות, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים. בחודש דצמבר 2014 הנתבעות הגישו לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים, בקשת רשות ערעור על החלטת זו. במקביל, בית הדין האזורי לעבודה קיבל את בקשת הנתבעות לעכב את ההליך בפניו עד להחלטת בבקשת רשות ערעור. בחודש אפריל 2015 החליט בית הדין הארצי לעבודה ליתן לנתבעות רשות ערעור על החלטת. במסגרת הדיון שהתקיים בערעור הורה בית הדין על העברת החומר לממונה לצורך קבלת עמדתו. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה התומכת בעמדת חברות הביטוח ולפיה אין מקום לדון בתובענה כתביעה ייצוגית משאין מדובר באפליה פסולה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

3. בחודש אפריל 2010 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז בפתח תקווה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 4 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרה של הפסקת הביטוח במהלך חודש כלשהו, לאחר שפרמיית הביטוח בגין חודש זה נגבתה על ידי הנתבעות מראש, נמנעות כביכול הנתבעות מלהחזיר למבוטחים את החלק היחסי, העודף, של פרמיית הביטוח בגין אותו חודש או לחילופין הן מחזירות, כביכול, את פרמיית הביטוח בערכים נומינליים בלבד. הנזק הכולל לכלל חברי הקבוצה, הנתבע במצטבר מכל הנתבעות, מסתכם להערכת המבקשים בסכום של כ- 225 מיליוני ש"ח לתקופה של 10 שנים (התובעים לא ייחסו סכום ספציפי לכל אחת מהנתבעות בנפרד). סכום התביעה האישית של התובעים מהחברה הינו בסך של 80 ש"ח. בחודש דצמבר 2011 הורה בית המשפט על מחיקת טענות התובעים בכל הקשור לסעיף 28 א' לחוק חוזה הביטוח ובכל הקשור למבוטחים שהפוליסה שלהם פקעה חלקית או זמנית. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה, כי הוראות הפוליסה הן המחייבות לעניין אופן גביית הפרמיה לאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה וכי חוות הדעת האקטוארית שהוגשה לבית המשפט מטעם הנתבעות אינה מלאה לצורך ההוכחה כי הנתבעות תמחרו את הפרמיה באופן שמעיד שהן לקחו בחשבון את העובדה כי פרמיות הביטוח לא יוחזרו למבוטחים בגין התקופה שלאחר פטירת המבוטח או בתקופה שלאחר ביטול הפוליסה. ביום 23 ביוני 2015 אישר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. נגד החברה אישר בית המשפט את ניהולה של התובענה כתובענה ייצוגית, אך ורק בנושא צירוף הפרשי הצמדה וריבית בעת השבת דמי הביטוח שנגבו בחודשים שלאחר חודש ביטול חוזה הביטוח או שלאחר קרות מקרה הביטוח. בחודש ספטמבר 2016 הוגש לאישורו של בית המשפט הסכם פשרה, במסגרתו, הוסכם, בין היתר, כי החברה תתרום 60% מסכום ההחזר הכולל שלה ביחס לעילה הראשונה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבדוק שימונה לבחינת הסכם הפשרה, ו- 80% מסכום ההחזר הכולל שלה בגין העילה השנייה, כפי שהוגדרה בהסכם הפשרה ובהתאם לדוח הבדוק שימונה כאמור. כמו כן, נקבעו בהסכם הפשרה הוראות ביחס להתנהלות עתידית במקרים של ביטול פוליסות נשוא התביעה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש מרס 2017 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, הכוללת הערות שונות ובהן, בין היתר, כי יש למנות בודק אשר יבחן את הסכם הפשרה טרם אישורו וכי הוא מבקש להגיש עמדה משלימה לאחר קבלת חוות דעת הבדוק ובחינתה. בחודש יוני 2017 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסכם הפשרה.

4. בחודש מאי 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 3 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות גובות שלא כדין, כביכול, תשלום הקרוי "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" בשיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת ללא הסכמתם או ידיעתם וללא קיומו של תנאי המאפשר גבייה כאמור בהוראות הפוליסות. התובעים טוענים, כי בהתאם להוראות הממונה ברשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון ("הממונה") הותר לחברות לגבות "גורם פוליסה" בתנאים מסוימים, אך לטענתם בנוסף על אישור הממונה כאמור, על הנתבעות לעגן את גביית "גורם הפוליסה" בהסכמה חוזית מול המבוטח. הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה נגד כלל הנתבעות מסתכם להערכת התובעים בסכום של 2,325 מיליוני ש"ח ונגד החברה, בהתאם לחלקה בשוק בכ- 386 מיליוני ש"ח. ביום 10 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מטעם הצדדים. בית המשפט מינה בודק להסדר הפשרה. על פי הסכם הפשרה המוצע, ישיבו הנתבעות לחברי הקבוצה סכום כולל של מאה מיליוני ש"ח, בגין גביית גורם פוליסה בעבר. חלקה של החברה בסכום האמור שווה לארבעה-עשר מיליוני ש"ח. בנוסף, כל אחת מן הנתבעות תפחית את הגבייה העתידית מחברי הקבוצה אלו, בגין גורם הפוליסה, בשיעור של 25% ביחס לסכום הגבייה בפועל. בנוסף, ככל שיאושר הסכם הפשרה, תידרש החברה לשאת בגמול לתובע הייצוגי ובשכר טרחת בא כוחו, בסכום שייפסק על ידי בית המשפט. בעקבות הגשת חוות דעתו של הבדוק, הבהיר בית המשפט לצדדים, ביום 18 באוקטובר 2015, במסגרת החלטה, אשר ניתנה במהלך דיון שהתנהל בפניו, את עמדתו הראשונית ביחס להסדר הפשרה, לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את הסדר הפשרה בתנאים הנוכחיים והציע לצדדים לשפר את תנאי הסדר הפשרה באופן משמעותי. בחודש פברואר 2016 הגיש היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו ביחס להסדר הפשרה, לפיה הוא מצטרף לעיקריה ולמסקנותיה של חוות דעת הבדוק ביחס להסדר הפשרה ומותיר לשיקול דעתו של בית המשפט את הקביעה מהו סכום הפיצוי הראוי בנסיבות אלו בהתאם לנתונים שבפניו. יחד עם זאת, מציין היועץ המשפטי לממשלה, כי קיים לשיטתו קושי עם הקביעה בהסכם הפשרה, לפיה הנתבעות ימשיכו לגבות את גורם הפוליסה בעתיד באופן שימנע מחברי הקבוצה מלתבוע בעניין זה בעתיד, נוכח העובדה שהמדובר, לשיטתו, בויתור על עילות תביעה עתידיות, אך בנסיבות העניין בבקשת האישור דנן, הוא מבקש להשאיר את שאלת המשך הגבייה של גורם הפוליסה בעתיד לשיקול דעתו של בית המשפט. בנוסף, הביע היועץ המשפטי לממשלה את עמדתו לפיה כל ההפחתה בגביית גורם הפוליסה בעתיד צריכה להיות מופנית בשלמותה להגדלת רכיב החיסכון בפוליסה, וכן התייחס למספר נושאים נוספים בהסדר הפשרה ובהם, הודעה למבוטחים הזכאים לקבלת הפיצוי בגין העבר, אופן ביצוע תשלום הפיצוי ביחס לעבר לרבות תרומת הסכומים שלא יאותרו הזכאים לקבלתם ושכר הטרחה והגמול המוצע למבקשים ובאי כוחם. בהחלטתו מיום 21 בנובמבר 2016 דחה בית המשפט את הסדר הפשרה ואישר באופן חלקי את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית בעילה של הפרת פוליסת הביטוח בשל גבייה ללא בסיס משפטי של עמלת "גורם הפוליסה" באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטח החל משבע שנים קודם למועד הגשת התביעה. הסעדים שיתבעו במסגרת התובענה הייצוגית יהיו תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטח בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתו אילו לא היה נגבה גורם הפוליסה או פיצוי המבוטח בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מעתה ואילך.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

4. (המשך)

הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה הייצוגית הינה מבוטחי הנתבעות בפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1992-2003, אשר החיסכון שנצבר לטובתם נפגע בשל גביית גורם הפוליסה. בחודש מאי 2017, הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על ההחלטה במסגרתה נדחה הסדר הפשרה ואושרה באופן חלקי הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. בחודש יוני 2017 נעתר בית המשפט העליון לבקשת הנתבעות והורה על התליית ההליך בביהמ"ש המחוזי.

5. בחודש יולי 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה ונגד ארגון נכי צה"ל (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי בפוליסה קבוצתית לביטוח חיים לחברי ארגון נכי צה"ל קיים, כביכול, כיסוי ביטוחי כאשר מקרה הביטוח מתרחש במהלך השנה שבין הגיע המבוטח לגיל 75 ועד הגיעו לגיל 76, בעוד שהחברה מעניקה כיסוי למקרי ביטוח שמתרחשים עד הגיע המבוטח לגיל 75 בלבד. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 46 מיליוני ש"ח. ביום 5 ביוני 2014 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את ניהול התביעה כתובענה ייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל המוטבים של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2006 ועד 2012, לאחר שמלאו להם 75 שנים ובטרם מלאו להם 76 שנים, אשר אירע להם מקרה ביטוח לאחר הגיעם לגיל 75 ובטרם מלאו להם 76 שנים ואשר לא קיבלו את תגמולי הביטוח מהראל ביטוח. ביום 6 ביולי 2014 הגישו הנתבעות, לבית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור על החלטה זו. בחודש נובמבר 2014 הורה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בבית המשפט המחוזי בתל אביב עד למתן החלטה אחרת. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש דצמבר 2015 את בקשת הערעור. לפיכך, הופסק עיכובם של ההליכים בבית המשפט המחוזי. בהחלטתו מיום 20 במרס 2016 הורה בית המשפט המחוזי בתל אביב על הרחבת הקבוצה כך שתכלול גם את מוטביהם של נכי צה"ל שנפטרו בין השנים 2013 עד 2016. בית המשפט הורה על קבלת עמדת הממונה במחלוקת נשוא התובענה.

6. בחודש דצמבר 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל אביב תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הביטוח הסייעודי החודשית, למבוטחים בפוליסה הקבוצתית של הסתדרות המורים בישראל ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום. בנוסף נטען, כי החברה משלמת, כביכול, את גמלת הסייעוד ללא הצמדה למדד הבסיס המופיע בפוליסה אלא על פי מדד הבסיס שפורסם חודשיים מאוחר יותר, וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה. התובעת אינה מציינת בבקשה את סכום הנזק הכולל הנתען על ידה לגבי כלל חברי הקבוצה. הצדדים מנהלים הליך גישור.

7. בחודש מאי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה כי החברה נמנעת, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחיה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד מועד תשלום תגמולי הביטוח, ולחילופין, החל מחלוף 30 יום מהגשת הדרישה לקבלת תגמולי ביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח. הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכומים שנעים בין כ- 168 מיליוני ש"ח לכ- 807 מיליוני ש"ח. הליך הגישור שהתנהל בין הצדדים לא צלח והדיון בתובענה שב להתנהל בבית המשפט. ביום 30 באוגוסט 2015 קיבל בית המשפט המחוזי בתל-אביב באופן חלקי את בקשת האישור, באופן שניהולה של התביעה כתובענה ייצוגית אושר ביחס לטענה בדבר אי תשלום ריבית כנדרש בסעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח ("החוק") והבקשה נדחתה ככל שהיא מתייחסת לטענה כי החברה אינה מצמידה את תגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28(א) לחוק. הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה ביחס לחברה על פי כתב התביעה המתוקן, מסתכם להערכת התובעת בסכום של כ- 120 מיליוני ש"ח. בחודש אוקטובר 2015 הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את הבקשה כייצוגית. בהתאם להמלצת בית המשפט משכו הנתבעות בחודש אוגוסט 2016 את בקשת רשות הערעור.

8. בחודש יולי 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה נמנעה, כביכול, מלפרסם באתר האינטרנט שלה מידע מלא בקשר לסכומי הביטוח שישולמו למבוטחים כפיצוי כאשר הניתוח מומן על ידי גורם אחר שאינו המבטח, וזאת כביכול בניגוד להוראות חוזר הממונה "פירוט תגמולי ביטוח בתוכניות לביטוח בריאות" ובמטרה, לכאורה, להפחית את סכומי תגמולי הביטוח המגיעים למבוטחים על פי הפוליסות. הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש ינואר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק ולפיה מנגנון הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה סביר והוגן. בחודש פברואר 2018 הורה בית המשפט לבודק לבצע השלמה של בדיקות בנושאים שונים ולהגיש חוות דעת מעודכנת במסגרתה ישוב ויתייחס לשאלה האם הסדר הפשרה ראוי וסביר בהתחשב באינטרס חברי הקבוצה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

9. בחודש אוקטובר 2013 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה המאוחדת הראל ביטוח. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל ביטוח נמנעה, כביכול, מלשלם למבוטחים שביצעו ניתוחים במימון מלא או חלקי של קופת החולים שלהם פיצוי בשיעור מחצית מהסכום שנחסך לה מעלות המלאה של הניתוח בשל השתתפות קופת החולים. הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם בסכום של כ- 14 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2016 הוגש הסכם פשרה לאישור בית המשפט. בחודש יוני 2016 הוגש הסכם פשרה מתוקן לאישורו של בית המשפט בהתאם להערות בית המשפט. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד להסדר הפשרה ומותיר את ההכרעה לאישורו בידי בית המשפט. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש ינואר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק ולפיה מנגנון הפיצוי שנקבע בהסדר הפשרה סביר והוגן. בחודש פברואר 2018 הורה בית המשפט לבודק לבצע השלמה של בדיקות בנושאים שונים ולהגיש חוות דעת מעודכנת במסגרתה ישוב ויתייחס לשאלה האם הסדר הפשרה ראוי וסביר בהתחשב באינטרס חברי הקבוצה.
10. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי דקלה משלמת, כביכול, את תגמולי הביטוח למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות קבוצתית "מושלם לעובד גמלאים" של גמלאי קופ"ח כללית ובני משפחותיהם ("הפוליסה"), בהתאם למדד הידוע בתחילת החודש ולא לפי המדד הידוע במועד התשלום בניגוד להוראות הדין ("העילה הראשונה") וכן כי דקלה העלתה, כביכול, למבוטחים בפוליסה את דמי הביטוח, כביכול, ללא כל ביסוס ובניגוד כביכול להוראות הפוליסה והדין ("העילה השנייה"). הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה מסתכם לסכום של כ- 21.5 מיליוני ש"ח (סך של כ- 19 מיליוני ש"ח ביחס לעילה הראשונה וסך של כ- 2.5 מיליוני ש"ח ביחס לעילה השנייה).
11. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה, בין היתר, בטענה, כי החברה משלמת למבוטחים בפוליסת ביטוח אובדן כושר עבודה וסיעוד משתתפת ברווחים מסוג "חיונית" (להלן: "הפוליסה") סכום פיצוי חודשי (המורכב מ"פיצוי חודשי" ו- "יתרת הבונוס"), המחושב, לכאורה, בניגוד להוראות הפוליסה וכן כי החברה אינה משלמת, לכאורה, למבוטחים בפוליסה את הבונוס שהצטבר להם עד למועד תשלום הפיצוי החודשי הראשון על פי הפוליסה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם לסכום של כ- 381 מיליוני ש"ח.
12. בחודש אפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי- מרכז בלוד, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה כי החברה אינה מעניקה למבוטחים בפוליסת ביטוח בריאות מסוג גילוי מחלות קשות (להלן: "הפוליסה") כיסוי ביטוחי במקרה של גילוי המחלה הספציפית בה חלתה התובעת, על אף שלטענתה פרשנות ראויה של הפוליסה הייתה צריכה, כביכול, להוביל למסקנה, כי יש ליתן כיסוי ביטוחי במקרה כאמור (אף שהמחלה מוחרגת בהתאם לתנאי הפוליסה). בחודש אוגוסט 2017 דחה בית המשפט המחוזי מרכז את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש דצמבר 2017 הומצא לחברה ערעור על פסק הדין, אשר הגישה התובעת בחודש אוקטובר 2017, לבית המשפט העליון.
13. בחודש יוני 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי בהתאם להוראות פוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה") דקלה אינה משלמת למבוטחים, המצויים במצב סיעודי, תגמולי ביטוח בגין הימים בהם היו מאושפזים בבית חולים כללי או שיקומי וכי ימים אלו אינם נכללים במניין הימים לחישוב תקופת ההמתנה הקבועה בפוליסה, וזאת, כביכול, בניגוד להוראות הממונה ולהוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת התובעת, לסכום של כ- 35 מיליוני ש"ח. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה ביחס למחלוקות נשוא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ינואר 2016 הוגשה עמדת הממונה במסגרתה הובהר כי אין בהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה משום הפרה של הוראות רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון וכי הפוליסה מושא הבקשה אושרה באופן פרטני על ידי רשות שוק ההון, הביטוח והחיסכון.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

14. בחודש יולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מעלות את דמי הניהול, המשולמים על ידי עמיתים בקרנות פנסיה מתוך החיסכון שהצטבר (יתרה צבורה), לשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, במועד בו העמיתים הופכים לפנסיונרים, מקבלים גמלת זקנה והם אינם יכולים עוד לנייד את החיסכון הפנסיוני שלהם. באופן כזה, הנתבעות, כביכול, מפעילות את זכותן החוזית, המוקנית להן על פי הוראות תקנון קרן הפנסיה, באופן פסול, חסר תום לב ובניגוד להוראות הדין. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשות התובעות לייצג, מסתכם, להערכת התובעות, לסכום של כ- 48 מיליוני ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בית המשפט העביר את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות לפיה אין להשוות בין שיעור דמי הניהול הנגבים מעמית בתקופת החיסכון לשיעור דמי הניהול הנגבים ממקבל קצבה לאחר פרישתו, היות שמדובר בשתי תקופות שונות ובעלות מאפיינים שונים. דמי הניהול לאחר הפרישה נקבעים מחדש בעת הפרישה וללא קשר לשיעור דמי הניהול בטרם הפרישה ולכן אין מדובר בהעלאה של דמי הניהול, אלא בקביעת שיעור של דמי ניהול לתקופת הפרישה. לפיכך, "חוזר דמי ניהול" המתייחס לחובת מתן הודעה לעמיתים על ידי החברות המנהלות כלל אינו חל ביחס לקביעת דמי ניהול לפנסיונרים; וחובת מתן ההודעה על שינוי בדמי הניהול מכוח החוזר לא חלה על החברות המנהלות שעה שמדובר במקבלי קצבה. הצדדים הודיעו לבית המשפט על הסכמתם לפנות להליך גישור.

15. בחודש נובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד בקשה לאישור תביעה כתובענה ייצוגית נגד החברה וסטנדרד ביטוחים בע"מ וכן נגד חברת ביטוח נוספת וסוכנות ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם מחזיקי כרטיסי אשראי של ישראל וכאל מתקשרים למוקד המכירות של חברות הביטוח הנתבעות, על מנת להפעיל פוליסה לביטוח נסיעות לחו"ל, אותה הם זכאים לקבל ללא עלות ("הפוליסה הבסיסית"), הנתבעות משווקות להן, כביכול, "הרחבות" או "תוספות" לפוליסה הבסיסית, כאשר למעשה, נמכרות להם, כביכול, פוליסות מדף מלאות המקנות כסוי מן השקל הראשון וכוללות כסויים חופפים לכסויים הכלולים בפוליסה הבסיסית. זאת, בעלות מלאה וללא הפחתת שוויה של הפוליסה הבסיסית. בכך, לטענת התובעים, בין היתר, מטעות הנתבעות, לכאורה, את המבוטחים, מפרות את חובות הגילוי, פועלות בניגוד להוראות הדין ועושות עושר ולא במשפט. בהתאם לתובענה, הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג מסתכם, להערכת התובעים, לסכום כולל של כ- 270 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.

16. בחודש אוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה"). עניינה של התובענה בטענה, כי בעת יישוב תביעות בביטוח סיעודי, מפצלת דקלה, כביכול, לצורך בחינת קיומו של מקרה הביטוח, את פעולות היומיום לחלקי גוף, תוך בחינה כמותית דווקנית של יכולת המבוטח לבצע כל אחת מן הפעולות. זאת, באופן המרוקן, כביכול, מתוכן את חוזרי הממונה, אשר על פיהם עליה לבצע, כביכול, בחינה מהותית של יכולת זו, ובניגוד לעמדת הממונה בנושא זה מחודש ינואר 2015. בכך מפרה דקלה, לטענת התובעות, את הוראות פוליסת הביטוח, מתארת תיאור מטעה את עסקת הביטוח, עושה עושר ולא במשפט ומפרה חובה חקוקה. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של כ- 59,000 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג, מסתכם, להערכת המבקשת, לסכום של כ- 75.6 מיליוני ש"ח.

17. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שלוש חברות ביטוח אחרות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אימצו, כביכול, עמדה פרשנית לפיה לצורך הכרה במבוטח במסגרת בירור תביעת סיעוד כמי שמתקיים לגביו מצב של "אי שליטה על סוגרים", על מצב זה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד. זאת, כביכול, בניגוד להוראות פוליסות הביטוח. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים אותו במאות מיליוני שקלים. בחודש מרס 2018 הודיעו הצדדים לבית המשפט על הסכמתם לפנות להליך גישור.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

18. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד 4 חברות נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות הפרו, כביכול, את חובות הנאמנות שהן חבות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהולן בכך שתיגמלו את סוכני הביטוח בעמלות בשיעור הנגזר מדמי הניהול, הנגבים על-ידיהן מן העמיתים ובכך תיגמלו את הסוכנים בסכום הגדל ככל שגדלים דמי הניהול ובטענה כי הנתבעות, עשו, כביכול, עושר ולא במשפט בכך שיצרו, כביכול, מנגנון שמטרתו להעלות את דמי הניהול לטובת הסוכנים והחברות המנהלות. התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008 ובסך הכל כ- 2 מיליארד ש"ח.
19. בחודש ספטמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפצה מבוססים, שעברו ניתוח בבית חולים ציבורי בסכום השווה ל- 25% בלבד משכר מנתח הסכם של החברה בעוד שלפי הוראות הפוליסה, עליה לפצותם, לכאורה, בסכום השווה ל- 50% משכר מנתח הסכם בגין הניתוח הרלבנטי. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, פועלת ברשלנות, בחוסר תום לב והטעיה ומפרה את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981. התובע מעריך את הנזק לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסך של כ- 13.1 מיליוני ש"ח.
20. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד דקלה סוכנות לביטוח בע"מ (בשמה הקודם "דקלה חברה לביטוח בע"מ") ("דקלה") ונגד שירותי בריאות כללית ("כללית") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בפוליסת הביטוח הסייעודי הקבוצתית לחברי שירותי בריאות כללית "סייעודי מושלם פלוס" (להלן: "הפוליסה"). לטענת התובע, במקרים בהם קיים מעבר מתקופת זכאות אחת ("תקופת הזכאות הראשונה"), לתקופת זכאות אחרת, בה זכאי המבוטח לתגמולי ביטוח מופחתים ביחס לתקופת הזכאות הראשונה ("תקופת הזכאות השנייה"), וכאשר המעבר בין תקופות הזכאות נעשה לאחר ה-1 לחודש קלנדרי, משולמים לו תגמולי ביטוח על פי הסכום המופחת, עבור כל החודש בו נעשה המעבר כאמור. כך, שלטענת התובע נגרעים ממנו תגמולי ביטוח, בגובה ההפרש שבין תגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה לבין תגמולי הביטוח בגין התקופה השנייה כפול החלק היחסי של החודש בגינו הוא זכאי לתגמולי הביטוח בגין התקופה הראשונה. עוד טוען התובע כי לחברי הקבוצה ששרדו את מלוא תקופת הזכאות המצטברות לא שולמו כלל תגמולי ביטוח עבור החלק היחסי החסר מהחודש הקלנדארי הראשון לזכאותם וכי הם זכאים לקבלת תגמולי ביטוח בגין אותו חלק יחסי של החודש. בכך עושה דקלה, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, מפרה את הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א - 1981, את הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 ואת הוראות פוליסת הביטוח. נזקו האישי הנתען של התובע מוערך בסך של 540 ש"ח והנזק הכולל המוערך הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ- 60 מיליוני ש"ח. בחודש נובמבר 2016 הוגשה על ידי התובע בקשה למתן פסק דין חלקי בבקשה לאישור. בחודש מרס 2017 דחה בית המשפט את בקשת התובע למתן פסק דין חלקי בבקשה לאישור. בדיון שהתקיים בחודש יולי 2017, אישר בית המשפט את הסכמת הצדדים לסיום ההליך במתווה במסגרתו מונה רואה החשבון המבקר של החברה כמומחה מטעם בית המשפט לשם בדיקת נאותות הליך החזר התשלום על ידי דקלה. בחודש ינואר 2018 הוגשה לבית המשפט חוות דעת המומחה.
21. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מפחיתות, כביכול, מסכומי הנזק הנתבעים על-ידי צד שלישי עקב רשלנותו של מבוטח, סכומים שונים באופן שרירותי. זאת, כביכול, בנימוק כללי של "רשלנות תורמת" של הצד השלישי ללא הנמקה, כנדרש בהוראות הדין. בכך, מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות הדין, לרבות חוזרי הממונה, מפרות חובה חקוקה, פועלות בחוסר תום לב, ועושות עושר ולא במשפט. התובעים מעריכים, כי גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג עולה על 3 מיליוני ש"ח ביחס לכל אחת מהנתבעות. בחודש אפריל 2018 2018 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלח לחברי הקבוצה מכתבים בהם יפורטו הנימוקים, אשר עמדו בבסיס הפחתת תגמולי הביטוח עקב טענת רשלנות התורמת, החברה תפעל להשיב את הסכומים הרלבנטיים לחברי הקבוצה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.
22. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי - מחוז מרכז בלוד תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ונגד ארבע חברות מנהלות אחרות של קרנות פנסיה (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מתחילות לגבות ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, בעת שהם מתחילים לקבל קצבאות ואינם יכולים עוד לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, דמי ניהול בשיעור המקסימלי המותר על פי הדין, מבלי שניתנת להם הודעה מראש על כך. זאת, תוך הפרה, כביכול, של חובת הגילוי היזום המוטלת עליהן, של חובות חקוקות, ושל חובות הנאמנות השליחות והזהירות ותוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. התובעת אינה מכמת את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו באומדן ראשוני בכמיליארד ש"ח כנגד כלל הנתבעות. בחודש ינואר 2018 הורה בית המשפט על העברת הדיון לבית הדין האזורי לעבודה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

23. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי עמדתה של החברה הינה שפוליסת ביטוח מקיף לכלי רכב מסוג מונית אינה מכסה ירידת ערך, לרבות ירידת ערך הנגרמת כתוצאה ממקרה ביטוח, זאת, כביכול, בניגוד להוראות הפוליסה, וכי בכך מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, ומפרה את החובות המוגברות החלות עליה כחברת ביטוח ובכלל זה מטעה את לקוחותיה. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-10 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2017 אישר בית המשפט את בקשת התובע לתיקון הגדרת הקבוצה כך שתכלול מבוטחים שרכשו פוליסה לכלי רכב כבד או מסחרי מעל 3.5 טון (לרבות מוניות) ולא רק מבוטחים שרכשו פוליסת ביטוח לרכב מסוג מונית. בחודש מרס 2018 הודיעו הצדדים לבית המשפט על הסכמתם לפנות להליך גישור.
24. בחודש פברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, המבצעים הפקדות חד פעמיות לקרן הפנסיה, כספים, בגין ביטוח לסיכונים נכות וביטוח למקרה מוות בגין תקופה שכבר חלפה ביום הגביה, וכאשר ידוע, כי הסיכון בגינו נגבו הכספים לא התממש ולא יכול עוד להתממש. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א - 1981, הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א - 1981, את חובת הגילוי היזום ואת חוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג - 1973, וכן עושה היא, לטענת התובע, עושר ולא במשפט, ומנצלת את חוסר ניסיונם של עמיתיה. נזק האישי הנטען של התובע מוערך בסך של כ-826 ש"ח והנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-5.58 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2017 הורה בית המשפט על העברת הדיון לבית הדין האזורי לעבודה.
25. בחודש מרס 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למוטבים של מבוטחים בביטוח חיים, כספים מכוח פוליסות ביטוח החיים, כשהם צמודים, החל מן המועד בו נודע לה על פטירתו של המבוטח, למדד המחירים לצרכן ולא למדד ההשקעות הרלבנטי למסלול ההשקעה שבחר המבוטח. בכך, טוענת התובעת, מפרה החברה את ההסכם בינה לבין מבוטחיה, עושה עושר ולא במשפט, מפרה חובה חקוקה ומפרה את חובת הגילוי היזום. נזקה האישי הנטען של התובעת מוערך בסך של 33,729 ש"ח. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג, אולם היא מעריכה אותו בעשרות מיליוני שקלים. בחודש פברואר 2017 העביר בית המשפט את הבקשה לקבלת עמדת הממונה בשאלות העולות מבקשת האישור. בחודש מאי 2017 הגיש הממונה את עמדתו, לפיה כספי חסכון פנסיוני המשולמים למוטבים בעקבות מוות בתקופת העבודה אינם תגמולי ביטוח ולא חל עליהם סעיף 28 לחוק חוזה הביטוח ועל החברה להצמיד מעתה ואילך את כספי החיסכון הפנסיוני למדד ההשקעות גם בתקופה שלאחר מות מבוטח ועד להעברת הכספים למוטבים. עוד ציין הממונה כי לשיטתו לא מתקיימת במקרה דנן עילת עשיית עושר ולא במשפט. הצדדים מנהלים הליך גישור.
26. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפרה את חובתה לשלם הפרשי הצמדה כדין בגין תגמולי ביטוח המשולמים על ידה בענף ביטוחי הבריאות, בגין התקופה שבין מועד קרות מקרה הביטוח לבין מועד תשלום תגמולי הביטוח. בכך, לטענת התובע, מפרה החברה את הוראות הדין, מפרה חוזה, פועלת ברשלנות ועושה עושר ולא במשפט. התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בסכום של כ-4 מיליוני ש"ח. בחודש מרס 2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תתרום, בהתאם לדוח הבדק שימונה לבחינת הסכם הפשרה, 70% מסך הפרשי הצמדה בגין התקופה הראשונה כהגדרתם בהסכם הפשרה ו-100% מסך הפרשי הצמדה בגין התקופה השנייה כהגדרתם בהסכם הפשרה. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש יוני 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה ביחס להסדר הפשרה במסגרתה העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע לנוסח ההסדר. בחודש יולי 2017 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסכם הפשרה. בחודש ינואר 2018 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבדק לפיה ניתן לקבוע כי ההסכם הוא ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה. בית המשפט הורה ליועץ המשפטי לממשלה להגיש את עמדתו הסופית ביחס להסכם הפשרה. בחודש אפריל 2018 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא מתנגד להסדר הפשרה בכל הנוגע להצעת הבדק כי הראל תבצע השבה פרטנית רק לחברי קבוצה שנוזקם עולה על 50 ש"ח.
27. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, בפוליסות ביטוח חיים דמי ביטוח שכוללים תוספת "תת שנתיות" מבלי שתוספת זו צוינה באופן מפורש בפוליסה. בכך מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה, את הנחיות הממונה, את הוראות חוק הסדרת הלוואות חוץ-בנקאיות, ואת חובת הגילוי וחובת ההגינות. כן טוען התובע, כי בהתנהלותה זו החברה נוהגת שלא בתום לב, מטעה את ציבור מבוטחיה ופוגעת באוטונומיה שלהם. התובע מעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-294 מיליוני ש"ח. בחודש ינואר 2018 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלח לחברי הקבוצה מכתב המיידע אותם על גביית תוספת "תת השנתיות" ועל אפשרותם לשנות את מתכונת תשלום הפרמיה העתידית למתכונת תשלום שנתית במסגרתה לא נגבית תוספת "תת השנתיות". תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש מרס 2018 הוגשה התנגדות להסכם הפשרה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

28. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ברשות שוק ההון במשרד האוצר ("הממונה על שוק ההון") ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה, בטענה, כי פוליסות הביטוח הסייעודי הקבוצתיות, שמכרו הנתבעות, אשר כללו תנאי המאפשר להן לסיימן באופן חד צדדי, היו, כביכול, מוצר פגום, אשר הנתבעות ידעו או היה עליהן לדעת, כי הוא פגום, וכי עקב ביטולן של פוליסות אלו נותרו המבוטחים בהן ללא פוליסות לביטוח סיעודי. בכך טוענים המבקשים, הפרו הנתבעות, כביכול, חובות חקוקות, פעלו בחוסר תום לב, תוך הטעיית המבוטחים, הפרו את חובת הגילוי לצרכנים והפרו את חובת הזהירות. עוד טוענים המבקשים, כי הממונה על שוק ההון אפשר לנתבעות למכור פוליסות אלו ונמנע מלבטלן, וכי בכך פעל באופן רשלני ונמנע מביצוע תפקידו. התובעים מעריכים את הנזק הכולל, אשר נגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ-7 מיליארד ש"ח. בחודש אוקטובר 2017 הורה בית המשפט על סילוקה על הסף של בקשת האישור כנגד הממונה על שוק ההון.

29. בחודש אוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה גובה, כביכול, מעמיתיה, בנוסף לדמי הניהול, תשלום בגין רכיב הוצאות ניהול השקעות (רכיב הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הוראה חוזית המאפשרת לה לגבות. בכך, מפרה הראל פנסיה, לטענת התובע, את הוראות תקנון קרן הפנסיה ואת חובות האמון והגילוי המוגברות החלות עליה, פועלת בחוסר תום לב במשא ומתן ומוסרת תיאור מטעה ללקוחותיה. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג, מסתכם, להערכת התובע, לסכום של כ-132 מיליוני ש"ח. בחודש אפריל 2017 הורה בית המשפט על העברת הדיון בבקשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב. בחודש פברואר 2018 הורה בית הדין לממונה להגיש את עמדתו ביחס להליך.

30. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, מבעלי פוליסת החיסכון "הראל מגוון השקעות אישי" תשלום בגין רכיב "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתנאי הפוליסה המתירה לה לגבות. בכך, מפרה החברה, לטענת התובע, את הוראות הפוליסה הפרה יסודית, מפרה את חובת הנאמנות החלה עליה ומטעה את מבוטחיה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ-27.8 מיליוני ש"ח.

31. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שלוש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, מן המבוטחים, פרמיות גבוהות בגין פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כסויים אשר למבוטחים אין, לכאורה, צורך בהם משום שהם מחזיקים בביטוח בריאות משלים של קופת החולים אליה הם משתייכים. בנוסף, טוענים התובעים, כי הנתבעות אינן מגלות למבוטחים, כי מדובר, כביכול, בכיסויים מיותרים, ו/או מתנות שירות בשירות שכן הן אינן מאפשרות למבוטחים לרכוש פוליסה מצומצמת הכוללת רק כסויים שאינם כלולים בביטוחי הבריאות המשלימים של קופת החולים, ובכך יוצרות מצב של כפל ביטוחי. בכך, טוענים התובעים, הנתבעות מפרות את חובת תום הלב המוגברת החלה עליהן, מפרות חובה חקוקה, מפרות את הוראות הדין, מפרות הסכם, מטעות את מבוטחיהן ועושות עושר ולא במשפט. הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג כנגד החברה, מסתכם לסכום של כ-2.2 מיליארד ש"ח, וכנגד כלל הנתבעות לסכום של כ-4.45 מיליארד ש"ח.

32. בחודש ספטמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מגלה, לכאורה, באתר האינטרנט שלה מידע מלא ומדויק אודות תקרות סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה בביטוחי בריאות בגין הוצאות ניתוחים המכוסים בפוליסות ביטוח הבריאות המשוקות על ידה. זאת, טוענת התובעת, במטרה להפחית את סכומי השיפוי המגיעים למבוטחיה. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חובה, מפרה את הוראות הממונה, נמנעת מלתת גילוי נאות של סכומי השיפוי המגיעים למבוטחים ופועלת בתרמית. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בלפחות 20 מיליוני ש"ח. בחודש יוני 2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם אופן חישוב סכום תגמולי הביטוח לחברי הקבוצה שיגישו, לאחר מועד אישור ההסדר, תביעת ביטוח לחברה לשיפוי בגין הוצאות ניתוח שיעברו וכן מנגנון השלמת סכומי תגמולי ביטוח לחברי קבוצה, אשר קיבלו שיפוי כאמור בעבר. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה הוא אינו מתנגד להסכם הפשרה. במסגרת עמדתו העיר היועץ המשפטי לממשלה מספר הערות בנוגע להסכם, הביע את תמיכתו בבקשת הצדדים למינוי בודק להסכם וכן ביקש להגיש עמדה משלימה לאחר קבלת חוות דעת הבודק. בחודש נובמבר 2017 מינה בית המשפט בודק להסדר הפשרה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

33. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה לא גילתה, כביכול, למבוטחיה, אשר רכשו פוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה מהי הפרמיה, שתיגבה מהם החל מגיל 65 וזאת עד לדיווח השנתי בגין שנת 2015 ועל אף, שלטענת התובעת, בגיל 65 מתייקרת הפרמיה בפוליסה זו במאות אחוזים. בכך, טוענת התובעת, החברה מפרה חובה חקוקה, מפרה את חובת הגילוי, מפרה הסכם, פועלת בחוסר תום לב, עושה עושר ולא במשפט ופועלת ברשלנות. עוד טוענת התובעת, כי חיוב מבוטחים בתשלום פרמיות עתידיות על פי תעריפים שאינם ידועים להם הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד. התובעת אינה מכמתת את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג כנגד החברה, אולם היא מעריכה אותו במיליוני שקלים. בחודש יולי 2017 אישר בית המשפט את בקשת התובעת לתקן את בקשת האישור כך שתתייחס גם לטענה לפיה החברה לא הציגה, לכאורה, בפני מבוטחיה טרם מועד הצטרפותם את הפרמיה שתשולם על ידם החל מגיל 65 על אף שהיא מחויבת לעשות כן על פי חוזר הממונה. בחודש אוגוסט 2017 הוגשה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית. עניינה של הבקשה המתוקנת בטענה כי החברה לא הציגה, לכאורה, למבוטחיה בפוליסת ביטוח סיעודי בפרמיה משתנה את הפרמיה שתשולם על ידם מגיל 65 ואילך טרם הצטרפותם לביטוח במסגרת טופס ההצטרפות ו/או במסמך התנאים הכלליים.

34. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ ("קחצ"ק"). עניינה של התובענה בטענה, כי קחצ"ק גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן, הוצאות ניהול השקעות, אשר גביתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבות. בכך, פועלת קחצ"ק, לטענת התובע, בניגוד להוראות הדין ולחובת הנאמנות המיוחדת החלה עליה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 30.1 מיליוני ש"ח. בחודש ינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. בחודש פברואר 2018 קבע בית הדין כי יש לקבל את עמדת הממונה ביחס להליך. בחודש מאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת התובעת ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 ("התקנות"). הממונה העיר במסגרת העמדה כי היא רלבנטית, בשינויים המחייבים, גם לחברות ביטוח המנהלות ביטוחים תלויי תשואה.

35. בחודש נובמבר 2016 הומצאה לחברה בקשה מתוקנת לאישור תובענה כייצוגית נגד החברה, נגד כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "כלל ביטוח") ונגד עמותת גמלאי קרן פנסיה "נתיב" דרום ומרכז ("עמותת גמלאי נתיב"), אשר הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז במסגרת בקשה לאישור תובענה כייצוגית, המתנהלת החל מחודש מאי 2015 נגד כלל ביטוח ועמותת גמלאי נתיב. עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטוח ביטלה באופן חד צדדי ולא כדין את פוליסת ביטוח החיים הקבוצתית לגמלאי עמותת קרן פנסיה "נתיב" דרום ומרכז, בטענה כי הפוליסה אינה רווחית. צירופה של החברה לבקשת האישור מתבקש, לטענת התובע, נוכח תפקידה של הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ("הראל פנסיה"), ביחד עם עמותת גמלאי נתיב, לגבות מחברי העמותה את דמי הביטוח החודשיים ונוכח עמדתה של הראל פנסיה, כי לא ניתנו לה הרשאות חברי העמותה לגביית סכומים גבוהים יותר מקצבותיהם. התובע מעריך את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 90 מיליוני ש"ח.

36. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ. עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל מעלה, כביכול, את דמי הניהול הנגבים מעמיתיה בקרן הפנסיה המקיפה מבלי שניתנת להם על כך הודעה כדין, וכי היא גובה מהם, כביכול, בעת הפקדת כספיהם בקרן הפנסיה הכללית עקב הפקדה מצטברת בקרן הפנסיה המקיפה העולה על התקרה הקבועה לכך בחוק, דמי ניהול בשיעור העולה על שיעור דמי הניהול שלהם בקרן הפנסיה המקיפה, מבלי שניתנת להם הודעה על כך. נזקו האישי הנתבע של התובע מוערך בכ- 265 ש"ח והוא מצוין, כי אין ביכולתו להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. הדיון בבקשת האישור הועבר לבית הדין לעבודה. בחודש אפריל 2018 הודיעו הצדדים לבית המשפט על הסכמתם לפנות להליך גישור.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

37. בחודש דצמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפחיתה, לכאורה, שלא כדין, את תשלום דמי הביטוח למבוטחים בפוליסת נכות מתאונה בגין מקרי ביטוח שעניינם נכות בגפיים, עיניים ואוזניים על יסוד טבלת שיעורי נכויות הקבועה בפוליסת הביטוח, השונה מטבלת שיעורי הנכויות שבתקנות הביטוח הלאומי ועל יסוד נוסחת התאמה הקבועה בפוליסה הביטוח. נזק האישי הנתבע של התובע הינו כ- 12,500 ש"ח והוא מעריך את הנזק הכולל הנתבע לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 100 מיליוני ש"ח.
38. בחודש ינואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מגלה (לא בעצמה ולא באמצעות סוכני הביטוח מטעמה) למבוטחיה בביטוח רכב, אשר עומדים לחצות מדרגת גיל או וותק נהיגה במהלך תקופת הביטוח, כי באפשרותם לעדכן את גיל הנהג או את וותק הנהיגה ולקבל החזר פרמיה, וכי כתוצאה מכך משלמים מבוטחיה הנ"ל פרמיה ביתר נוכח העדר עדכון הפרמיה במהלך תקופת הביטוח בעקבות שינוי מדרגת הגיל או הוותק. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג לכל הפחות בכ- 12.25 מיליוני ש"ח.
39. בחודש פברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות תשלומים שונים בגין הקמת הלוואות ו/או הטיפול בהן וזאת לכאורה, בניגוד להוראות הדין, בהיעדר הרשאה חוקית ובניגוד לעמדת המאסדר. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 5.9 מיליוני ש"ח. הצדדים מנהלים הליך גישור.
40. בחודש פברואר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב (המחלקה לעניינים כלכליים) תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות מעמיתיהן, אשר נוטלים מהן הלוואות, תשלומים שונים בגין טיפול באותן הלוואות וזאת, לכאורה, בניגוד להוראות הדין ולעמדת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ- 44.75 מיליוני ש"ח. בהחלטתו מחודש אפריל 2017 קבע בית המשפט כי למחלקה הכלכלית אין סמכות עניינית לדון בבקשת האישור וכי התובענה תישמע כהליך אזרחי. הצדדים מנהלים הליך גישור.
41. בחודש מרס 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל"). עניינה של התובענה בטענה, כי הראל פנסיה וגמל גבתה עד סוף שנת 2015, כביכול, מהעמיתים בקופת הגמל הראל עוצמה תעוזה, הוצאות ניהול השקעות, אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון קופת הגמל, אשר התיירה לה לגבות. התובעת מעריכה את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 127.1 מיליוני ש"ח. בחודש ינואר 2018 הוחלט לאחד את הדיון יחד עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרנות השתלמות. בחודש פברואר 2018 קבע בית הדין כי יש לקבל את עמדת הממונה ביחס להליך. בחודש מאי 2018 הוגשה לבית הדין עמדת הממונה התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה גופים מוסדיים רשאים לגבות הוצאות ישירות מאת העמיתים או המבוטחים, גם אם הדבר אינו מצוין באופן מפורש בתקנון הגוף המוסדי, ובלבד שהדבר נעשה בהתאם להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 ("התקנות"). הממונה העיר במסגרת העמדה כי היא רלבנטית, בשינויים המחייבים, גם לחברות ביטוח המנהלות ביטוחים תלויי תשואה.
42. בחודש אפריל 2017 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד כלל פנסיה וגמל בע"מ (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות גובות דמי ביטוח בגין פוליסות ביטוח חיים מעמיתיהם ומבוטחיהם המנוחים לאחר פטירתם, וזאת בניגוד להוראות חוק חוזה הביטוח. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בגין התקופה בגינה הם מבקשים לנהל את התובענה בכ- 14 מיליוני ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיוחדת.
43. בחודש מאי 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד שתי חברות ביטוח נוספות (להלן יחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במסגרת פוליסות הביטוח המשוקקות על-ידי הנתבעות במסגרת מכרז ביטוח הרכב לעובדי המדינה של אגף החשב הכללי במשרד האוצר, מתעלמות, לכאורה, הנתבעות מהעבר הביטוחי של המבוטחים לצורך חישוב פרמיית הביטוח בביטוח רכב מקיף וכי פרמיית הביטוח של חברי הקבוצה מגלמת, לפיכך, לכאורה, סיכון גבוה יותר שאינו רלבנטי לחברי הקבוצה, דבר המוביל לכך שפרמיית הביטוח הנקבעת להם גבוהה מזו שהיה עליהם לשלם נוכח עברם הביטוחי. התובעים מעריכים את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג בכ- 155 מיליוני ש"ח.

א. התחייבויות תלויות (המשך)

44. בחודש מאי 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה דוחה, כביכול, תביעות ביטוח המוגשות אליה במסגרת פוליסות ביטוח שיניים קבוצתיות בגין בדיקות אבחון תקופתיות, בנימוק שאינן נכללות בתנאי הביטוח, על אף שבפועל, בדיקות אלו נכללות, לכאורה, במסגרת פוליסת הביטוח. התובע מעריך את הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 42.8 מיליוני ש"ח. בחודש נובמבר 2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה מוסכמת לדחיית בקשת האישור עקב מיצוי הליכים, במסגרתה התבקש בית המשפט לדחות את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. זאת, עקב הסכמתה של החברה לשלם תגמולי ביטוח לקבוצת המבוטחים שתביעתם נדחתה בנסיבות האמורות בבקשת האישור וחיידוד נהליה על מנת למנוע הישנותם של מקרים כאמור בעתיד ותוך הסכמתה של החברה לשלם למבקש ולבאי כוחו, בכפוף לאישורו של בית המשפט, גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים. תחת בקשה זו הגישו הצדדים לבית המשפט בחודש פברואר 2018 בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלם תגמולי ביטוח לקבוצת המבוטחים שתביעתם נדחתה בנסיבות האמורות בבקשת האישור וכן הובהר כי החברה חידדה נהליה על מנת למנוע הישנותם של מקרים כאמור בעתיד. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט.
45. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת למבוטחייה גמלאות חודשיות במועד מאוחר מהמועד שנקבע לכך בפוליסת הביטוח ללא תוספת ריבית בגין הפיגור בתשלום. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך הוא מעריך כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח.
46. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 12 חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי במקרים בהם הנתבעות משלמות סכומים שנפסקו נגדן על ידי רשויות שיפוטיות לאחר המועד שנקבע לפרעונם, הן אינן מוסיפות להם הפרשי הצמדה, ריבית, וריבית צמודה כנדרש, כביכול, על פי הוראות סעיף 5(ב) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 ("החוק"). התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אולם הם מעריכים אותו בעשרות מיליוני שקלים.
47. בחודש ספטמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי בניגוד, כביכול, להוראות פוליסות הביטוח, החברה משפה, את מבוטחיה בביטוח בריאות, בגין עדשות, אשר הושטלו במהלך ניתוח לתיקון קטרקט עד גובה עלותה של עדשה רגילה בלבד אף כאשר העדשה שהושטלה הינה עדשת פרימיום. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בכ- 466 מיליוני ש"ח.
48. בחודש אוקטובר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, ממבוטחיה דמי ביטוח בגין תקופת אכשרה, על אף שלא ניתן למבוטח כיסוי ביטוחי במהלכה. התובע מעריך את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג בכ- 42 מיליוני ש"ח.
49. בחודש אוקטובר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה מפרה, כביכול, את הוראות כתב השירות "מרכז פרטי לאבחון רפואי מהיר" ואינה עומדת במועדים הקבועים בו, במקרים בהם מבוטחיה נדרשים לעבור בדיקות שאינן מבוצעות על-ידי ספק השירות. זאת, כביכול, על אף שלא קיים חריג ביחס לבדיקות אלו בכתב השירות. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג.
50. בחודש דצמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד שתי חברות ביטוח נוספות, נגד שירותי בריאות כללית ("הכללית"), ונגד מכבי שירותי בריאות ("מכבי") (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות מסרבות, כביכול, לבטח בביטוח סיעודי אנשים המצויים על הספקטרום האוטיסטי, או שקובעות תנאים בלתי סבירים לקבלתם לביטוח, מבלי, שהחלטותיהן אלו נסמכות על נתונים סטטיסטיים אקטואריים או רפואיים רלבנטיים לסיכון הביטוחי ומבלי לנמק את החלטתן, כנדרש בחוק. התובעים אינם מכמתים את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג אולם הם מעריכים אותו בעשרות עד מאות מיליוני ש"ח.
51. בחודש דצמבר 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה אינה מקיימת את הוראות הדין לעניין איתור מוטבים ויורשים של מבוטחים בביטוח חיים, אשר הלכו לעולמם וכי היא אינה משלמת ליורשי או מוטבי מבוטחים בביטוח סיעודי הכולל תשלום פיצוי כספי חד פעמי בעת פטירת מבוטח המצוי במצב סיעודי, את מלוא הכספים המגיעים להם על פי פוליסת הביטוח. התובע אינו מכמת את הנזק הכולל הנתען לכלל חברי הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג אך מעריך אותו לכל הפחות ב- 25 מיליון ש"ח.

א. התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות שהוגשו בתקופת הדוח

52. בחודש ינואר 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, שלא כדין, מלשלם תגמולי ביטוח למבוטחים, לצדדי ג' ולמוטבים בגין רכיב המע"מ החל על עלות הנזקים במקרים בהם הנזקים לא תוקנו בפועל. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג נגד הראל ביטוח בסך של כ- 19,381,031 ש"ח בגין כל שנה והתקופה בגינה היא מבקשת לתבוע הינה מיום 4 ביוני 2001 ולחילופין החל מ- 7 שנים לפני מועד הגשת התביעה הקודמת ו/או 7 שנים לפני מועד הגשתה של בקשה זו. התובענה והבקשה לאישור הינן באותה עילה בגינה הוגשה תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית קודמות כנגד הנתבעות, אשר ביום 3 בינואר 2018 נדחה על ידי בית המשפט העליון ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 20 בפברואר 2017, במסגרתו נמחקה הבקשה.

53. בחודש מרס 2018 הוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה הבת, הראל פנסיה וגמל בע"מ ("הראל פנסיה וגמל") ונגד חמש חברות מנהלות נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה בטענה, כי הנתבעות אינן מבהירות לעמיתים, המצטרפים לקרנות הפנסיה שבניהולן, אשר אין להם שארים, כי אין להם צורך בכיסוי ביטוחי לסיכוני מוות ועל כן אין טעם כי יצטרפו למסלול ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות, וכן, כי אינן מבהירות למצטרפים אלו, כי שנתיים לאחר מועד ההצטרפות יעברו באופן אוטומטי למסלול ביטוח הכולל כיסוי ביטוחי לסיכוני מוות ועל כן ככל שמצבם המשפחתי לא ישתנה יהיה עליהם להודיע לקרן שאינם מעוניינים בכך. התובעים מציינים כי אין ביכולתם להעריך את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה הם מבקשים לייצג.

תובענות שהוגשו לאחר תקופת הדוח

54. בחודש אפריל 2018 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי החברה משלמת, כביכול, למבוטחים בפוליסות ניתוחים שאינן מקנות פיצוי בשיעור מחצית מההוצאות הנחסכות במקרה שהניתוח מבוצע במימון קופת חולים, אך ניתנה להם על-ידיה התחייבות לתשלום פיצוי כאמור, סכומים הנמוכים בפועל ממחצית ההוצאות שנחסכו לה עקב כך ובכך היא מפרה, כביכול, את התחייבותה כלפיהם. התובעת מעריכה את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג בלמעלה מ- 7 מיליוני ש"ח.

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות נגד החברה ו/או החברות המאוחדות, כפי שצויינו על-ידי התובעים בכתבי הטענות שהוגשו מטעמם. מובהר, כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על-ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי.

סוג	כמות תביעות	הסכום הנתבע במליוני ש"ח
<u>תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	4	859
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	1	225
לא צוין סכום התביעה	1	
<u>בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:</u>		
צוין סכום המתייחס לחברה ו/או לחברות מאוחדות	28	4,454
התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ו/או לחברות מאוחדות	8	10,547
לא צוין סכום התביעה	12	
<u>תביעות מהותיות אחרות</u>	1	16

סכום ההפרשה הכולל עבור התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל מסתכם בכ- 112 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2017 כ- 107 מיליוני ש"ח).

1. בחודש יוני 2004 הוגשה תביעה בבית המשפט המחוזי בתל-אביב ובקשה לאישורה כתביעה נגזרת כנגד החברה המאוחדת, ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: ידידים), יושב הראש לשעבר ומנכ"ל ידידים לשעבר וכנגד חברה מאוחדת נוספת, הראל שירותי ניהול קרנות פנסיה (1987) בע"מ, שהינה בעלת שליטה בידידים (להלן: "הנתבעים"), על ידי בעלי מניות המיעוט בלעתידי חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברת בת של ידידים (להלן: לעתיד) בסכום של 15,605 אלפי ש"ח. עניינה של התביעה הינו פיצוי עתידית קופת פנסיה בע"מ (להלן: עתידית), קרן פנסיה בניהול לעתיד, בגין שימוש במשאבים שונים של עתידית, כגון: שימוש בתשתית התפעול ובמוניטין, שימוש בקניינה של עתידית, בגין נטילת קרן פנסיה ממשיכה ואובדן רווחים. בנוסף תובעים התובעים תמלוגים בסך של 3,177 אלפי ש"ח במסגרת התביעה האישית שלהם. ביום 29 ביולי 2010 לאחר שנערכו חקירות והוגשו סיכומים בכתב במסגרת הבקשה לאישור התביעה הנגזרת, נתקבלה על-ידי בית המשפט וניתנה לתובעים האפשרות לתבוע את הנתבעים בשם לעתיד בגין זכויות שלטענתם זכאית להן לעתיד. ביום 24 באוגוסט 2015 דחה בית המשפט את טענות התובעים בעניין התביעה הנגזרת וקבע כי הם מנועים מלטעון לעניין הזכויות הנובעות מהקמת קרן הפנסיה החדשה וכי לעתיד איננה זכאית לפיצוי בגין שימוש במשאביה של עתידית לצורך הקמת הקרן החדשה. בית המשפט קיבל את תביעתם האישית של התובעים לקבלת תמלוגים. במהלך החודשים ספטמבר-דצמבר 2015 העבירה לעתיד לתובעים את הסכומים המשקפים להערכתה את מלוא הסכום אותו היא חייבת לתובעים בהתאם להוראות פסק הדין, אולם התובעים טוענים כי הסכום שהועבר אינו מהווה את הסך הסופי לו הם זכאים בהתאם לפסק הדין. בהתאם לכך, מונה מומחה מטעם בית המשפט לצורך הכרעה בסוגיות הכספיות שבמחלוקת. עיקר המחלוקת שבין הצדדים הינה לעניין הריביות שיש להוסיף על סכום הקרן. במסגרת פגישה שהתקיימה עם המומחה שמונה נתגלעו מחלוקות נוספות בין הצדדים. בהתאם לכך הוגשה בקשה לבית המשפט מטעם התובעים במסגרתה ביקשו כי המומחה יתייחס גם לסוגיית העמלות בגינה קיימת מחלוקת. לאחר שהתקיים דיון בעניין הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המומחה יבדוק גם את עניין העמלות ובעניין הריבית התבקש בית המשפט ליתן החלטה במחלוקת שבין הצדדים. ביום 22 באוגוסט 2016 ניתנה החלטת בית המשפט, המקבלת את עמדת הנתבעים, כי הריבית לפיה יבצע המומחה את הבדיקה ויערוך את תחשיב התמלוגים היא הריבית בגין איחור בהעברת כספים מהמערכת הבנקאית. בכל הנוגע לתביעה האישית, ביום 3.1.2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת חלקית של המומחה מטעם בית המשפט, בנושא התמלוגים ובנושא שכר הדירקטורים. בעקבות הכרעת המומחה בנושאים האמורים שולם סכום העומד על 322,356 ש"ח לתובעים. המומחה טרם השלים את חוות דעתו בנושא העמלות אשר הצדדים הגיעו להסכמה כי הוא ידון בעניין זה גם כן. ביום 25 במאי 2017 התקיים דיון בבית המשפט המחוזי בעניין מתווה הבדיקה של המומחה בסוגיית העמלות ובסיומו הוסכם בין הצדדים על מתווה להשלמת חוות דעתו. ביום 14 בפברואר 2018 הגיש המומחה את חוות דעתו הסופית לבית המשפט לפיה דחה את טענות התובעים בנוגע לנושא העמלות. ביום 12 במרס 2018 הוגש על ידי התובעים ערעור על חוות דעת המומחה מטעם בית המשפט, המתייחס לתשלום העמלות להם זכאים התובעים. ביום 1 במאי 2018 הגישו הנתבעים תגובה לערעור. הפער בין עמדות הצדדים עומד על כ-171,000 ש"ח (כולל ריבית). בנוסף, ביום 28 באוקטובר 2015 הגישו התובעים לבית המשפט העליון הודעת ערעור על פסק הדין בתביעה הנגזרת, במסגרתה מבקשים התובעים לבטל את פסק הדין ולקבל את התביעה הנגזרת ולחילופין להשיב את התיק לבית המשפט המחוזי על מנת שידון בשאלת גובה הנזק.

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח

1. בחודש מאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חמש חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות נמנעות, כביכול, מלשלם תגמולי ביטוח בגין רכיב המע"מ החל על עלות התיקון במקרים שבהם הנזק לא תוקן בפועל. זאת, כביכול, בניגוד להוראות הדין ותוך עשיית עושר ולא במשפט. בפסק דינו מיום 20 בפברואר 2017 הורה בית המשפט המחוזי מרכז-לוד על מחיקת התובענה נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות. בחודש מרס 2017 הוגש על-ידי התובעים ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. בדיון אשר התקיים ביום 3 בינואר 2018, נדחה הערעור על-ידי בית המשפט העליון לאחר שהמערערים קיבלו את הצעת בית המשפט העליון ומשכו את ערעורם.

2. בחודש אפריל 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה כי, החברה דוחה תביעות לתשלום תגמולי ביטוח בגין נכות ממחלה ו/או מתאונה, בטענה כי תביעות אלו מתיישנות לאחר שלוש שנים מיום קרות מקרה הביטוח, וזאת בניגוד, כביכול, לחוק חוזה הביטוח התשמ"א - 1981 (תיקון 6), לפיו תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח בגין עילת תביעה שהינה נכות ממחלה או מתאונה נמנית מהיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. הצדדים מנהלים הליך גישור. בחודש ספטמבר 2017 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה במסגרתו הוסכם, בין היתר, כי הראל ביטוח תפעל לתשלום תגמולי ביטוח למבוטחים שתביעת הנכות שלהם נדחתה מחמת שחלפו 3 שנים מקרות מקרה הביטוח וטרם חלפו 3 שנים מהמועד שבו קמה להם הזכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי הוראות חוזה הביטוח וכן תשלח מכתבים מתקנים למבוטחים שנוסח פסקת ההתיישנות שנכללה במכתבים, אשר נשלחו אליהם התייחסה למועד קרות מקרה הביטוח ולא למועד שבו קמה למבוטח הזכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש ינואר 2018 ניתן על ידי בית המשפט המחוזי בירושלים תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.

ג. תביעות שהגיעו לסיומן בתקופת הדוח (המשך)

3. בחודש נובמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה גובה, כביכול, ממבוטחים, אשר סווגו כמעשנים במועד רכישת פוליסת ביטוחי חיים (ריסק) וחדלו לעשן למשך למעלה משנתיים, פרמיות ביתר ואינה מיידעת אותם על זכותם להפחתה משמעותית בפרמיות הביטוח במקרה של הפסקת עישון למשך למעלה משנתיים. בחודש פברואר 2018 אישר בית המשפט את בקשת המבקש מחודש ינואר 2018 להסתלק מבקשת האישור, במסגרתה הסכימה החברה, לפני משורת הדין, ליתן למבוטחים הרלבנטיים גילוי, בדבר אפשרותו של מבוטח שהפסיק לעשן לתקופה של שנתיים ומעלה לעדכן את החברה על כך על מנת שתיבחן האפשרות לשינוי תעריף הביטוח בכיסויים הרלבנטיים.
4. בחודש יוני 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז-לוד תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות גובות ממבוטחיהן בביטוחי נסיעות לחו"ל פרמיות ביטוח בגין יממות שלמות, על אף שבחלקים מאותן יממות לא קיים, לטענת התובעים, סיכון ביטוחי נוכח שהותו של המבוטח בישראל. הוראות אלו מהוות לטענת התובעים משום תניות מקפחות בחוזה אחיד ובהתנהלותן זו מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות חוק חוזה הביטוח ועושות עושר ולא במשפט. בחודש פברואר 2018 אישר בית המשפט את בקשת המבקשים מחודש פברואר 2018 להסתלק מבקשת האישור והורה על דחיית תביעתם האישית של המבקשים ועל מחיקת בקשת האישור.
5. בחודש ינואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי החברה מחייבת את מבוטחיה בביטוח שיניים לעבור צילומי רנטגן, אשר מטרתם לבדוק, כי הרופא המטפל ביצע את הטיפול נשוא תביעתו של המבוטח. זאת, כביכול, בניגוד להנחיות משרד הבריאות ותוך פגיעה באוטונומיה של הפרט. התובעת מעריכה, כי גובה הנזק שנגרם לכלל חברי הקבוצה אותה היא מבקשת לייצג הינו כ-200 מיליוני ש"ח. בחודש פברואר 2018 הוגשה לבית המשפט בקשה משותפת להסתלקות המבקשת מבקשת האישור, במסגרתה הסכימה החברה לשלם למבקשת ולבא כוחה, בכפוף לאישורו של בית המשפט, גמול ושכר טרחה בסכומים שאינם מהותיים. בחודש מרס 2018 אישר בית המשפט את הבקשה להסתלקות המבקשת מבקשת האישור והורה על דחיית תביעתה האישית של המבקשת ועל מחיקת בקשת האישור.
6. בחודש יוני 2011 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד 9 חברות ביטוח נוספות (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי במקרים בהם עקב עיקולים המוטלים לבקשת צד שלישי על תגמולי הביטוח, מעוכב תשלום תגמולי הביטוח למבוטחים, חברות הביטוח משלמות למבוטחים, כביכול, את תגמולי הביטוח, בערכים נומינליים ללא שיערוך כלשהו, או במקרים מסוימים בצירוף הפרשי הצמדה בלבד, ללא הרווחים אשר צמחו להן, כביכול, כתוצאה מעיכוב זה. ביום 8.2.12 הודיעו התובעים כי הם זונחים את הטענה לפיה העיקולים הוטלו שלא כדין. ביום 12 בדצמבר 2012 אישר בית המשפט את התובענה כייצוגית. בחודש אוקטובר 2016 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה בתובענה. במסגרת הסכם הפשרה, הוסכם, בין היתר, כי החברה תשלם, בגין העבר, פיצוי כספי בסכום כולל של כ-2.6 מיליוני ש"ח לחברי קבוצה. סכום זה ישולם לחברי הקבוצה הרלוונטיים, אשר יפנו לחברה בעקבות פרסומים שתבצע לציבור המבוטחים בהתאם להוראות הסכם הפשרה. יתרתו של סכום הפיצוי הכולל, אשר לא תשולם לחברי הקבוצה, תיתרם בהתאם להוראות הסכם הפשרה. בנוסף, הוסדרו במסגרת הסכם הפשרה מנגנונים עתידיים לשערוך תגמולי ביטוח שהעברתם תעוכב עקב עיקולים. תוקפו של הסכם הפשרה מותנה באישור בית המשפט. בחודש אפריל 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה אין מקום לאשר את הסדר הפשרה במתכונתו הנוכחית ויש לערוך בו תיקונים שונים. בחודש ספטמבר 2017 מינה בית המשפט בודק אשר יבחן את האפשרות לבצע השבה פרטנית. בחודש דצמבר 2017 הוגשה לבית המשפט חוות דעת הבודק התומכת בעמדת הנתבעות ולפיה, מערכות המידע של הנתבעות לא מאפשרות לבצע השבה פרטנית ממוכנת לזכאים. בחודש ינואר 2018 הועברה חוות דעת הבודק לקבלת עמדת היועץ המשפטי לממשלה. בחודש פברואר 2018 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא מותיר את ההכרעה ביחס להמלצות הבודק לשיקול דעת בית המשפט. בחודש מרס 2018 ניתן על ידי בית המשפט המחוזי במחוז מרכז תוקף של פסק דין להסכם הפשרה.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

תביעות שהגיעו לסיומן לאחר תקופת הדוח

7. בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד מדנס סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "מדנס") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות התקשרו בהסכם בלעדיות לטווח ארוך בקשר לפוליסות ביטוח אחריות מקצועית רפואית לפיו התחייבה החברה לבטח אך ורק מבוטחים שיופנו על ידי מדנס ולהפנות למדנס כל סוכן ביטוח אחר, שיפנה אליה, לשם עריכת הביטוח דרכה, ומדנס התחייבה לערוך ביטוח אחריות מקצועית רפואית עבור לקוחותיה, אך ורק אצל החברה. בכך, התקשרו הנתבעות, לטענת התובעים בהסדר כובל, הפרו חובה חקוקה, ניצלו את מעמדן המונופוליסטי לרעה באופן העלול להפחית או לפגוע בתחרות, הפרו את חוק ההגבלים העסקיים, עשו עושר ולא במשפט, נהגו ברשלנות והפרו את חובות האמון, הגילוי והזהירות המוטלות על סוכן ביטוח. בחודש דצמבר 2016 מונה על-ידי בית המשפט בודק מטעם בית המשפט על מנת לבחון האם הרווחיות התפעולית של הנתבעות בתחום ביטוחי האחריות המקצועית לעוסקים במקצועות הרפואה והפרה-רפואה בשנים הרלבנטיות (2009-2015) היא רווחיות חריגה. בחודש יולי 2017 הוגשה חוות דעת הבדוק לבית המשפט ולפיה, להערכת הבדוק שיעור הרווחיות המשותפת של החברה ומדנס בשנים 2009 – 2015 אינו יכול להיחשב כחריג כלפי מעלה לא בהשוואה לרווחיות של חברות ביטוח אחרות בישראל הפועלות בתחום ביטוחי האחריות המקצועית ולא בהשוואה לרווחיות של חברות ביטוח במדינות השוואה בארה"ב ובאוסטרליה הפועלות בתחום ביטוחי האחריות המקצועית הרפואית. בחודש נובמבר 2017 הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת להסתלקות המבקשים מבקשת האישור, זאת, בעקבות מסקנותיה של חוות דעת המומחה, אשר מונה על-ידי בית המשפט. במסגרת בקשת ההסתלקות הסכימו הנתבעות, לפני משורת הדין, ולטובת חברי קבוצת המבוטחים, להעמיד סך של 2,150,000 ש"ח לטובת הקמת קרן ייעודית, אשר מטרתה להעניק שיפוי, לפני משורת הדין, לחברי הקבוצה אשר בשמה הוגשה התובענה, אשר היו מבוטחים בחברה באמצעות מדנס בין השנים 2010 ו-2015 ואשר עקב הוראות הקבועות בפוליסת הביטוח, אינם זכאים לכיסוי ביטוחי בגין אותו מקרה הביטוח. בית המשפט הורה על העברת בקשת ההסתלקות לקבלת עמדת היועץ המשפטי לממשלה. בחודש מרס 2018 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה לפיה הוא אינו מתנגד לבקשת ההסתלקות. בחודש אפריל 2018 ניתן על ידי בית המשפט המחוזי במחוז מרכז תוקף של פסק דין לבקשת ההסתלקות. כמו כן הורה בית המשפט על מחיקת בקשת האישור ועל דחיית תביעותיהם האישיות של המבקשים.
8. בחודש אוקטובר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה, נגד חברת ביטוח נוספת ונגד חברת ש.ח.ר. נזקי צנרת בע"מ ("חברת ש.ח.ר.") (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי בקרות אירוע ביטוחי של נזקי נזילה, חברות הביטוח הנתבעות גובות, כביכול, ממבוטחיהן, שלא כדין, דמי השתתפות עצמית בשיעור הגבוה מהשיעור המקסימלי הקבוע בפוליסות הביטוח שלהן. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את הוראות פוליסות הביטוח, עושר ולא במשפט, פועלות ברשלנות ומטעות את מבוטחיהן. בחודש אוקטובר 2017 הודיעו הצדדים לבית המשפט על הסכמת המבקשים לדחיית הבקשה לאישור התובענה כייצוגית נוכח מיצויה. בחודש אפריל 2018 אישר בית המשפט המחוזי במחוז מרכז את הסתלקותם של המבקשים מבקשת האישור והורה על מחיקת בקשת האישור ועל דחיית תביעתם האישית של המבקשים.
9. בחודש נובמבר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה ונגד ארבע חברות ביטוח נוספות (להלן: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי בפוליסות ביטוח חיים אגב הלואה לדיור, בהן מסלול ההלוואה הינו כזה שבו קרן ההלוואה מותרת בסוף התקופה, הנתבעות אינן משלמות, כביכול, למבוטחים, בעת קרות מקרה ביטוח, את מלוא יתרת חוב ההלוואה לדיור, אלא חלק ממנו בלבד. בכך מפרות הנתבעות, לטענת התובעים, את חובת הגילוי החלה עליהן, מטעות את מבוטחיהן, מפרות את חוק חוזה הביטוח, מפרות חובה חקוקה, פועלות ברשלנות, מפרות את הוראות פוליסת הביטוח ופועלות בחוסר תום לב. בחודש אוקטובר 2017 הוגשה לבית המשפט בקשה מוסכמת להסתלקות המבקשים מבקשת האישור נגד החברה ונגד חברת ביטוח נוספת, במסגרתה הסכימה החברה להוסיף בטפסי הצעת הביטוח שלה שאלה האם המדובר בהלוואת משכנתא מסוג "קרן עומדת במקום" או בהלוואת משכנתא בסכום פוחת. כמו כן, החברה תמשיך לשלם למבוטחים קיימים, בעת קרות מקרה ביטוח, תגמולי ביטוח בסכום שהינו הגבוה מבין יתרת ההלוואה על פי המפורט בדף פרטי הביטוח או יתרת ההלוואה המעודכנת בספרי המלווה כפי שהיא מוגדרת בפוליסה. בחודש מאי 2018 אישר בית המשפט המחוזי במחוז מרכז את הסתלקותם של המבקשים מבקשת האישור והורה על מחיקת בקשת האישור ועל דחיית תביעתם האישית של המבקשים.
10. בחודש אפריל 2017 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה. עניינה של התובענה היה בטענה, כי בעת החלפת רכב, החברה מזכה, לכאורה, את מבוטחיה בפוליסות ביטוח רכב רכוש, בסכומי דמי ביטוח נמוכים מהסכומים להם הם זכאים, לכאורה, בהתאם להוראות פוליסת הביטוח התקנית והדין. בחודש מאי 2018 אישר בית המשפט את בקשת המבקש להסתלק מבקשת האישור והורה על מחיקתן של בקשת האישור, התובענה הייצוגית ותביעתו האישית של המבקש.
11. בחודש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית נגד החברה וחברת ביטוח נוספת (להלן ביחד: "הנתבעות"). עניינה של התובענה היה בטענה, כי הנתבעות גובות, כביכול, פרמיות ביטוח הכוללות "תוספת סיכון" הנובעת מאופי עבודתם של המבוטחים, גם בתקופות בהן המבוטחים אינם עובדים. זאת, כביכול, בין היתר, בניגוד להוראות הדין, תוך עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, הפרת חוזה, אי גילוי נאות והטעיה. בחודש מאי 2018 דחה בית המשפט המחוזי מרכז את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית.

באור 7 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

ד. התקשרויות עם צדדים קשורים

1. השקעה בקרן FUSE 9

בחודש פברואר 2018 התחייבה החברה להשקיע עד 14 מיליוני דולר בקרן נדל"ן Fuse 9 אשר הוקמה במטרה לאתר הזדמנויות השקעה בשכונות מתפתחות של דרום פלורידה. הקרן תתמקד ברכישת נכסי נדל"ן בעלי פוטנציאל השבחה משמעותי באזורי פיתוח ספציפיים הנתמכים בסבסוד רשויות מקומיות לעידוד השקעות פרטיות. הקרן מנוהלת על ידי גוף בבעלות שווה של ד"ר שמעון אלקבץ, אייל פרץ ועופר תמיר ("הגוף המנהל"). ד"ר שמעון אלקבץ שימש בעבר כמנכ"ל משותף של הראל השקעות וכיום משמש כנושא משרה בכירה בקבוצת הראל. יצוין כי ליחידים ממשפחת המבורגר, המהווים בעלי השליטה בקבוצת הראל, החזקות זניחות בקרן נדל"ן Fuse 9 ובמוצרים נוספים המנוהלים על ידי הגוף המנהל. הקרן תפעל במסגרת אסטרטגיית ההשקעה ומגבלות השקעה שנקבעו והוסכמו מראש לרבות מגבלות לחשיפה גאוגרפית, מינוף ומגבלות לסוגי נכסים. השלמת הגיוס מתוכננת לשנת 2018. השקעת הראל בקרן אינה נעשית מכספי העמיתים.

באור 8 - ניהול ודרישות הון

1. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברות הבנות שהינן חברות ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח) התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") והנחיות הממונה:

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 במרס 2018	
EMI	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
69	5,927	66	5,966
432	4,319	431	4,268
-	351	-	351
432	4,670	431	4,619
-	90	-	60
-	2,081	-	2,081
-	-	-	199
-	741	-	738
-	2,912	-	3,078
432	7,582	431	7,697
363	1,655	365	1,731

הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות הממונה (א)
הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:

הון ראשוני

הון ראשוני בסיסי

הון ראשוני מורכב

סה"כ הון ראשוני

הון משני

הון משני נחות (ב)

הון משני מורכב (ג)

הון רובד 2

הון שלישוני מורכב

סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
עודף ליום הדוח

אירועים לאחר תאריך המאזן

התכלות הון משני

גיוס הון לאחר תאריך הדוח

חלוקת דיבידנד

עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן

-	(30)	-	-
-	250	-	-
-	(100)	-	-
363	1,775	365	1,731
-	90	-	89
363	1,685	365	1,642

סכום ההפחתה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל המהווה עודף מרותק
עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך המאזן לאחר ניכוי עודפים מרותקים

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 במרס 2018	
EMI	הראל ביטוח	EMI	הראל ביטוח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
69	816	66	836
-	126	-	126
-	41	-	42
-	1,533	-	1,538
-	95	-	97
-	316	-	327
-	1,792	-	1,816
-	823	-	836
-	(190)	-	(189)
-	449	-	459
-	126	-	78
69	5,927	66	5,966

(א) הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:

פעילות בביטוח כללי

פעילות בביטוח סיעודי *

דרישות הון בגין תוכניות מבטיחות תשואה

נכסי השקעה ונכסים אחרים (ד)

סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי

סיכונים תפעוליים

הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואשפוז

השקעה בחברות מנהלות מאוחדות ומבטחים

הקלה בדרישות ההון בגין עלות רכישת קופות גמל

סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים (ה)

נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (ו)

סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון המתוקנות *

* חישוב דרישת ההון בגין ביטוח סיעודי מושלם עודכן באופן שאינו כולל דרישת הון בגין יתרת התביעות התלויות.

באור 8 - ניהול ודרישות הון (המשך)

1. (המשך)
  - ב. כולל כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-147 מיליוני ש"ח שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2006 והמהווים הון משני נחות.
  - ג. לעניין הנפקת אגרות חוב אשר תמורתן משמשת כהון מורכב של החברה, ראה באור 6.
  - ד. לעניין אישור הממונה לשימוש במודל פנימי לדירוג אשראי ראה באור 3135 לדוחות השנתיים.
  - ה. דרישת הון בשיעור של 0.17% מהסכום בסיכון בשייר עצמי, אך לא פחות מהדרישה ביום ההעברה. דרישת ההון בחברה הינה בסכום שלא יפחת מ-190 מיליוני ש"ח.
  - ו. כולל נכס לא מוכר בסכום זניח בגין חריגה פאסיבית מתקנות השקעה.
2. בהתאם להיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במבטחים ובחברות המנהלות, התחייבה החברה להשלים בכל עת את ההון העצמי של חברות הביטוח הנמנות על הגופים המוסדיים שבשליטתה, לרבות בססה, לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן וכן להשלים בכל עת את ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה שבשליטתה, לסכום הקבוע בתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ה-1965 או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומן. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים.
3. ביום 26 במרס 2018 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד במזומן בסך של 100 מיליוני ש"ח. החלטת הדירקטוריון התקבלה לאחר שהובאו בחשבון התוצאות הכספיות של החברה ליום 31 בדצמבר 2017, הוצג סכום העודפים הראויים לחלוקה של החברה ליום 31 בדצמבר 2017, ונבחנו עודפי ההון וצרכי ההון של החברה, בהתאם למדיניות ניהול ההון של הראל ביטוח ובהתחשב באימוץ הצפוי של סולבנסי 2. הדיבידנד שולם ביום 28 במרס 2018.
4. פרטים בדבר התקדמות ההיערכות ליישום Solvency II:

ביום 1 ביוני 2017 פרסם הממונה חוזר בנושא הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II. בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר 2024, יחולו ההוראות לעניין הון נדרש לכושר פירעון באופן הדרגתי, כך שהון נדרש לכושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2017 לא יפחת מ-65% מ-SCR והון נדרש לכושר פירעון שיחושב על נתוני 31 בדצמבר 2024 ואילך, לא יפחת מ-SCR.

ביום 3 בדצמבר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי ובאתר האינטרנט של חברות ביטוח בנושא משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II. דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר 2017 יפורסם באתר האינטרנט במועד פרסום הדוח התקופתי ליום 30 ביוני 2018.

ביום 16 באפריל 2018 פרסם הממונה חוזר "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה - קובץ דיווח סולבנסי" שעניינו עדכון קבצי הדיווח לממונה בגין תוצאות יחס כושר פירעון מבוסס Solvency II, זאת בדומה לקבצי דיווח QRT בדירקטיבת Solvency II.

הראל ביטוח ביצעה את החישובים ליום 31 בדצמבר 2016 בהתאם לחוזר סולבנסי. נמצא כי לחברה עודפי הון משמעותיים. ניתן לראות את תוצאות החישוב בדוח הדירקטוריון בפרק 4.

ביום 27 בדצמבר 2017 החליט דירקטוריון החברה, על קביעת כרית בטחון, בהתאם לסעיף 1(א)(2) למכתב למנהלי חברות הביטוח, שפורסם על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר ביום 1 באוקטובר 2017. כרית הביטחון הינה כרית מתעצמת, אשר תעמוד בתום תקופת ההתאמה (שנת 2024) על סך של 1 מיליארד ש"ח, ואשר תיבנה בהדרגה החל מסך של 0.65 מיליארד ש"ח בשנת 2017, ועד לסך של 1 מיליארד ש"ח בשנת 2024 כאמור, ואילך.

באור 9 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח

1. פוליסת סיעוד קבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית
תקופת הביטוח הסיעודי הקבוצתי לחברי שירותי בריאות כללית הוארכה עד ליום 31 בדצמבר 2018. דרישות ההון חושבו בהתאם. בחודש מאי 2018 קופות החולים "כללית" ו"מכבי" פרסמו מכרז לביטוח סיעודי קבוצתי לחברי הקופות.
2. לעניין חלוקת דיבידנד על-ידי החברה להראל השקעות ראה באור 8.
3. טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון מס' __), התשע"ח-2017
ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (תיקון מס' __), התשע"ח-2017 (להלן: "טיטת התקנות"), במסגרתה הוצע, בין היתר, להפוך להוראה קבועה את הוראת השעה, הקובעת להוצאות ישירות מסוימות תקרה של 0.25% מסך השווי המשוער של נכסי קופת הגמל (להלן: "הוראת השעה"). כמו כן, הוצע כי גם הוצאה הנובעת מהשקעה בקרן טכנולוגיה עילית, כהגדרתה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, תהיה מותרת לניכוי כהוצאה ישירה תחת תקרת ה-0.25% הנ"ל. החל מיום 31 בדצמבר 2017, הסתיימה הוראת השעה. ביום 14 במאי 2018 אושרה טיוטת התקנות, בשינויים שונים על-ידי ועדת הכספים, ובהם, בין היתר, כי הוראת השעה לא תהפוך לקבועה אלא תוארך עד סוף 2019. טרם פורסם נוסחן הסופי של התקנות.
4. חילופי נושאי משרה בכירה בחברות בנות בקבוצה
ביום 1 בינואר 2018 החברה הודיעה כי מר משה ניסן, מנכ"ל החברה הבת - הראל המשמר מחשבים בע"מ, ומשנה למנכ"ל החברה הודיע על החלטתו לפרוש מהתפקיד בו מכהן החל משנת 2001. מר אייל אפרת, המכהן החל משנת 2008 בתפקיד מנהל אגף מיכון ומידע עסקי בחטיבת חסכון ארוך טווח בחברה, מונה כמחליפו של משה ניסן החל מיום 16 בינואר 2018.
5. בחינת נאותות העתודות
בתקופת הדוח נרשם גידול בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 59 מיליוני ש"ח, עקב ירידה בשווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים. בתקופה המקבילה נרשם קיטון בהתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח עקב עליה בעקום הרבית חסרת סיכון. ההשפעה על התוצאות הכספיות מפורטת להלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 מרס		במיליוני ש"ח
	2017	2018	
50	(46)	59	גידול (קיטון) בעקבות בחינת נאותות העתודות
50	(46)	59	סה"כ ביטוח חיים
8	-	-	ביטוח כללי
58	(46)	59	סך הכל השפעות הריבית לפני מס

6. מענק בגין שנת 2017 לנושאי משרה
בחודש אפריל 2018, אישר דירקטוריון החברה, לאחר שנתקבל אישור ועדת התגמול של החברה, מענקים לנושאי המשרה בחברה ולבעלי התפקיד הנכללים בתוכנית התגמול. המענקים חושבו על בסיס נתונים בפועל וכן על בסיס אומדנים, המתייחסים בעיקר לנתונים השוואתיים לתוצאות הפעילות של חברות ביטוח אחרות הנכללות בקבוצת השוואה. לעניין אשרור דירוג מעלות לחברה והעלאת תחזית הדירוג לחיובית בעקבות קביעת כרית ביטחון בניהול הון ולעניין קביעת דירוג מעלות להנפקת שתי סדרות של אגרות חוב בסך כולל של עד 300 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח ראה באור 6.
7. לעניין הנפקת אגרות חוב (סדרות יד-טו') באמצעות הראל מימון והנפקות בתקופת הדוח ראה באור 6.
8. ביום 31 בינואר 2018, התקשרה החברה בהסכם לפיו יבוצע חלק מהסדר הפרישה המוקדמת של מעסיק גדול, באמצעות פוליסות ביטוח מסוג מגוון הכנסה חודשית מבטיחות תשואה שיופקו על ידי החברה. הפוליסות משולמות בהפקדות חד פעמיות במועד הפרישה המוקדמת של העובד ונועדו לשלם לפרש הכנסה חודשית לתקופה מוגבלת עד גיל פרישה. במהלך חמש השנים הקרובות צפויות להתקבל הפקדות בסך של כ- 300 מיליוני ש"ח.

1. פדיון מוקדם מלא של אגרות חוב (סדרה ב') של הראל הנפקות

בכוונת הראל הנפקות, שהינה חברה בת חד - תכליתית (SPC) של החברה, לבצע ביום 13 ביוני 2018 פדיון מוקדם מלא לאגרות החוב (סדרה ב') שהונפקו על ידה, וזאת בהתאם לדיווח מיידני שפרסמה הראל הנפקות ביום 27 במאי 2018.

הראל חברה לביטוח בע"מ

נספחים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד

בעלי המניות של הראל חברה לביטוח בע"מ

רח' אבא הלל 3

רמת-גן

א.ג.נ.,

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי ביניים נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") ליום 31 במרס 2018 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך ואשר נכלל בנספח א' לדוחות הכספיים של החברה. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי נפרד לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום של נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחוזר ביטוח 2015-1-15.

סומך חייקין

רואי חשבון

30 במאי 2018

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו")

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולו), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 3 לעיל בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת באור תמציתי זה, למעט המפורט להלן:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
- ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקה היחיד.

דוחות על המצב הכספי ביניים

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	
	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
801	769	829
2,073	2,006	2,156
1,281	1,206	1,312
2,293	2,112	2,282
1,502	1,408	1,541
1,672	1,608	1,722
4,405	4,542	4,368
-	1	1
1,054	1,287	1,610
1,238	1,289	1,419
47,771	41,696	49,536
6,421	6,757	7,129
13,391	12,157	13,359
872	769	873
1,834	2,053	1,747
22,518	21,736	23,108
2,758	2,331	2,302
1,089	961	808
90,455	82,952	92,994
52,550	46,035	54,335

נכסים

נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות רכישה נדחות
 רכוש קבוע
 השקעות בחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
 נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
 נדל"ן להשקעה אחר
 נכסי ביטוח משנה
 נכסי מסים שוטפים
 חייבים ויתרות חובה
 פרמיה לגבייה
 השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה

השקעות פיננסיות אחרות

נכסי חוב סחירים
 נכסי חוב שאינם סחירים
 מניות
 אחרות

סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
 מזומנים ושווי מזומנים אחרים

סך כל הנכסים

סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות על המצב הכספי ביניים (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס		
	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
			הון והתחייבויות
			הון
869	869	869	הון מניות ופרמיה על מניות
663	462	657	קרנות הון
2,787	2,969	2,742	עודפים
4,319	4,300	4,268	סך כל ההון
			התחייבויות
26,027	25,448	26,690	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
52,008	45,350	53,497	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
849	711	824	התחייבויות מסים נדחים
213	219	216	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
47	12	45	התחייבויות מסים שוטפים
2,986	2,869	2,804	זכאים ויתרות זכות
4,006	4,043	4,650	התחייבויות פיננסיות
86,136	78,652	88,726	סך כל ההתחייבויות
90,455	82,952	92,994	סך כל ההון וההתחייבויות

שלומית זק"ש אנגל
מנהלת הכספים

אריק פרץ
משנה למנכ"ל ומנהל
חטיבת כספים ומשאבים

מישל סיבוני
מנהל כללי

יאיר המבורגר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות : 30 במאי 2018

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות רווח והפסד ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
12,637	3,074	3,382	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,346	314	337	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
11,291	2,760	3,045	פרמיות שהורווחו בשייר
5,056	1,080	142	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
702	162	127	הכנסות מדמי ניהול
291	75	74	הכנסות מעמלות
17,340	4,077	3,388	סך כל ההכנסות
14,526	3,151	2,744	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
898	180	193	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
13,628	2,971	2,551	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,184	532	550	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
808	203	221	הוצאות הנהלה וכלליות
10	3	2	הוצאות אחרות
118	13	32	הוצאות מימון, נטו
16,748	3,722	3,356	סך כל ההוצאות
222	27	30	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
814	382	62	רווח לפני מסים על הכנסה
234	122	8	מסים על הכנסה
580	260	54	רווח לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

דוחות ביניים על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2017	2017	2018	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
580	260	54	רווח לתקופה
			פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
			שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
306	13	(41)	שינוי נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(141)	(35)	(21)	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
39	8	15	חלק הקבוצה ברווח הכולל של חברות מוחזקות מטופלות לפי שיטת השווי המאזני
9	2	(2)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ
(54)	(45)	35	הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לנכסים פיננסיים זמינים למכירה
(65)	9	16	הטבת מס (מסים על הכנסה) המתייחסים לרכיבים אחרים של רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
13	13	(11)	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
107	(35)	(9)	
			פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
			קרן הערכה מחדש לגבי פריטי רכוש קבוע
88	3	4	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
(3)	-	1	מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
(25)	-	(1)	
60	3	4	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
167	(32)	(5)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
747	228	49	סך כל הרווח הכולל לתקופה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טוח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,382	-	825	1,103	1,454
337	-	253	49	35
3,045	-	572	1,054	1,419
142	33	45	41	23
127	2	-	1	124
74	-	52	16	6
3,388	35	669	1,112	1,572
2,744	-	647	786	1,311
193	-	181	(10)	22
2,551	-	466	796	1,289
550	-	141	225	184
221	10	13	77	121
2	-	-	-	2
32	27	3	1	1
3,356	37	623	1,099	1,597
30	22	4	2	2
62	20	50	15	(23)
(9)	(21)	(1)	2	11
53	(1)	49	17	(12)
26,690	-	9,767	4,977	11,946
53,497	-	-	4,548	48,949

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

ס"ה כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,074	-	749	1,078	1,247
314	-	240	41	33
2,760	-	509	1,037	1,214
1,080	95	62	92	831
162	-	-	1	161
75	-	46	20	9
4,077	95	617	1,150	2,215
3,151	-	554	857	1,740
180	-	146	21	13
2,971	-	408	836	1,727
532	-	150	213	169
203	11	12	70	110
3	-	-	-	3
13	29	(19)	2	1
3,722	40	551	1,121	2,010
27	20	2	1	4
382	75	68	30	209
(54)	-	(24)	(11)	(19)
328	75	44	19	190
25,448	-	9,308	4,593	11,547
45,350	-	-	4,164	41,186

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

א. מידע אודות מגזרים בני דוח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
12,637	-	3,134	4,424	5,079
1,346	-	1,012	199	135
11,291	-	2,122	4,225	4,944
5,056	233	212	443	4,168
702	9	-	3	690
291	-	178	83	30
17,340	242	2,512	4,754	9,832
14,526	-	2,446	3,688	8,392
898	-	673	142	83
13,628	-	1,773	3,546	8,309
2,184	-	646	866	672
808	41	46	281	440
10	-	-	-	10
118	134	(33)	10	7
16,748	175	2,432	4,703	9,438
222	119	50	22	31
814	186	130	73	425
244	130	6	19	89
1,058	316	136	92	514
26,027	-	9,234	4,978	11,815
52,008	-	-	4,489	47,519

פרמיות שהורווחו ברוטו
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מדמי ניהול
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הוצאות אחרות
הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על ההכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

הבאורים המצורפים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים *	ענפי חבויות אחרים **	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
344	346	286	334	1,310
1	9	213	94	317
343	337	73	240	993
180	142	16	83	421
163	195	57	157	572
17	4	3	21	45
-	2	43	7	52
180	201	103	185	669
163	144	141	199	647
-	7	118	56	181
163	137	23	143	466
9	38	59	35	141
3	4	3	3	13
1	-	-	2	3
176	179	85	183	623
2	-	-	2	4
6	22	18	4	50
-	-	-	(1)	(1)
6	22	18	3	49
2,680	711	885	5,491	9,767
2,476	677	196	2,895	6,244

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
 פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הוצאות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2018
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2018

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש ואחרים*	ענפי חבויות אחרים**	סה"כ
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
214	218	256	306	994
1	8	183	72	264
213	210	73	234	730
89	34	13	85	221
124	176	60	149	509
24	5	4	29	62
-	1	38	7	46
148	182	102	185	617
112	133	115	194	554
(1)	2	97	48	146
113	131	18	146	408
17	42	58	33	150
3	3	3	3	12
(8)	(2)	(1)	(8)	(19)
125	174	78	174	551
1	-	-	1	2
24	8	24	12	68
(10)	(2)	(1)	(11)	(24)
14	6	23	1	44
2,421	628	847	5,412	9,308
2,157	599	199	2,623	5,578

פרמיות ברוטו
 פרמיות ביטוח משנה
 פרמיות בשייר
 שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
 חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח לפני מסים על הכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 במרס 2017
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 במרס 2017

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.
 ** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

סה"כ	ענפי חבויות אחרים**	ענפי רכוש ואחרים*	רכב רכוש	רכב חובה
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
3,101	901	962	693	545
1,013	262	722	25	4
2,088	639	240	668	541
(34)	17	(7)	(57)	13
2,122	622	247	725	528
212	97	16	19	80
178	28	143	7	-
2,512	747	406	751	608
2,446	948	399	528	571
673	328	324	20	1
1,773	620	75	508	570
646	150	222	188	86
46	10	12	14	10
(33)	(16)	(1)	(3)	(13)
2,432	764	308	707	653
50	24	2	5	19
130	7	100	49	(26)
6	3	-	1	2
136	10	100	50	(24)
9,234	5,437	783	553	2,461
5,714	2,774	175	524	2,241

פרמיות ברוטו
פרמיות ביטוח משנה
פרמיות בשייר
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
פרמיות שהורווחו בשייר
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
הכנסות מעמלות
סך כל ההכנסות
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
הוצאות הנהלה וכלליות
הכנסות מימון, נטו
סך כל ההוצאות
חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
רווח כולל אחר לפני מסים על הכנסה
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר 2017
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, שייר ליום 31 בדצמבר 2017

* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אובדן רכוש ומקיף דירות אשר הפעילות בגינם מהווה 80% מסך הפרמיות בענפים אלו.
** ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח א - נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים ("סולו") (המשך)

קשרים, התקשרויות ועסקאות מהותיות עם חברות מוחזקות

1. פרעון שטר הון מחברה בת
ביום 2 בינואר 2018 פרעה ידידים הולדינג וניהול (1984) בע"מ (להלן: "ידידים הולדינג"), חברה בת בבעלות מלאה של החברה שטר הון בסך של 5.5 מיליוני ש"ח. הפירעון כאמור נעשה ממקורותיה העצמאיים של ידידים הולדינג.
2. לעניין אשרור דירוג מעלות לחברה והעלאת תחזית הדירוג לחיובית בעקבות קביעת כרית ביטחון בניהול הון ולעניין קביעת דירוג מעלות להנפקת שתי סדרות של אגרות חוב בסך כולל של עד 300 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח, ראה באור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.
3. לעניין הנפקת אגרות חוב (סדרות יד-טו') באמצעות הראל מימון והנפקות בתקופת הדוח, ראה באור 6 לדוחות הכספיים המאוחדים.
4. לעניין עדכון הריביות להיוון המשמשות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה

א. פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס 2018 (בלתי מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7,784	-	144	7,397	243	נכסי חוב סחירים (א)
13,495	13,495	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
922	-	-	922	-	מניות (א)
1,818	-	-	1,705	113	אחרות (א)
24,019	13,495	144	10,024	356	סך הכל

ליום 31 במרס 2017 (בלתי מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7,335	-	243	6,704	388	נכסי חוב סחירים (א)
12,305	12,305	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
821	-	-	821	-	מניות (א)
2,138	-	-	1,785	353	אחרות (א)
22,599	12,305	243	9,310	741	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

סך הכל	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפידיון	זמינים למכירה	משוערכים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
7,045	-	159	6,640	246	נכסי חוב סחירים (א)
13,527	13,527	-	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
916	-	-	916	-	מניות (א)
1,905	-	-	1,714	191	אחרות (א)
23,393	13,527	159	9,270	437	סך הכל

(*) לפירוט הרכב נכסי חוב שאינם סחירים ראה באור 6 "מכשירים פיננסיים" בדוחות המאוחדים.

נספח ב - פירוט נכסים עבור השקעות פיננסיות אחרות בחברות ביטוח בקבוצה (המשך)

1. נכסי חוב סחירים

עלות מופחתת			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס
2017	2017	2018	2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
2,532	2,589	3,034	2,607	2,634	3,112
4,226	4,576	4,521	4,438	4,698	4,672
-	3	-	-	3	-
<u>6,758</u>	<u>7,168</u>	<u>7,555</u>	<u>7,045</u>	<u>7,335</u>	<u>7,784</u>
			-	3	1

אגרות חוב ממשלתיות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים ירידות ערך שזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

2. מניות

עלות			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס
2017	2017	2018	2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
659	663	695	799	758	801
114	61	116	117	63	121
<u>773</u>	<u>724</u>	<u>811</u>	<u>916</u>	<u>821</u>	<u>922</u>
			83	71	69

מניות סחירות

מניות שאינן סחירות

סך כל המניות ירידות ערך שזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

3. השקעות פיננסיות אחרות

עלות			הערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס
2017	2017	2018	2017	2017	2018
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	(בלתי מבוקר)
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
336	451	284	401	497	339
1,132	1,138	1,128	1,504	1,641	1,479
<u>1,468</u>	<u>1,589</u>	<u>1,412</u>	<u>1,905</u>	<u>2,138</u>	<u>1,818</u>
			134	130	135
			553	586	632

השקעות פיננסיות סחירות

השקעות פיננסיות שאינן סחירות

סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות ירידות ערך שזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

מכשירים נגזרים המוצגים בהתחייבויות פיננסיות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.